

HRVATSKI SABOR

Klasa: 730-01/09-01/01

Urbroj: 65-09-02

Zagreb, 19. lipnja 2009.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 32. stavak 1. podstavak 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2008. godinu*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 19. lipnja 2009. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Ivana Šimonovića, ministra pravosuđa i mr. sc. Zorana Pičuljana državnog tajnika Ministarstva pravosuđa.

PREDSJEDNIK

Luka Bebić

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 730-01/09-02/02

Urbroj: 5030106-09-3

Zagreb, 19. lipnja 2009.

REPUBLIKA HRVATSKA
61 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka, 6

19-06-2009	
Klasifikacijski broj:	
730-01/09-02/02	65
Uredni broj:	
50-209-09	11

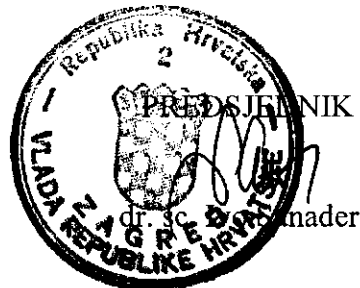
PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2008. godinu

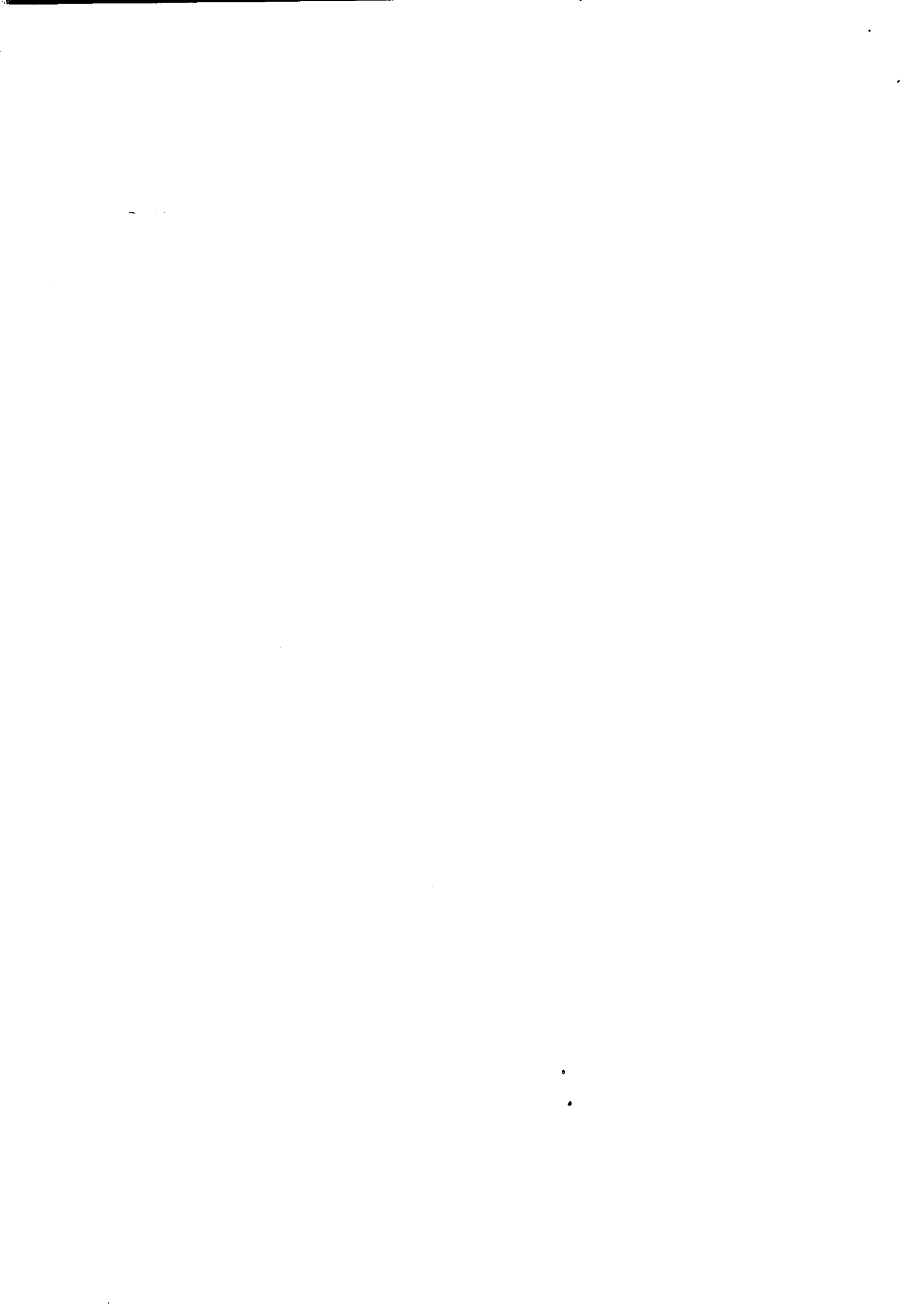
Na temelju članka 6. stavka 5. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, br. 190/2003 – pročišćeni tekst, 76/2007 i 27/2008), Vlada Republike Hrvatske podnosi Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2008. godinu.

Također, Vlada Republike Hrvatske kao prilog raspravi o navedenom Izvješću, dostavlja Hrvatskom saboru Akcijski plan za unaprjeđenje zatvorskog sustava Republike Hrvatske od 2009. do 2014. godine, koji je donijela na sjednici održanoj 19. lipnja 2009. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Ivana Šimonovića, ministra pravosuđa i mr. sc. Zorana Pičuljana, državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa.

IZVJEŠĆE
O STANJU I RADU KAZNIONICA, ZATVORA I ODGOJNIH ZAVODA
ZA 2008. GODINU

1. UVOD	1
2. ANALIZA STANJA NAKON IZVRŠENIH ROTACIJA UPRAVITELJA	2
3. NADZOR NAD POSTUPANJEM SA ZATVORENICIMA I ODGAJANICIMA	6
4. ZATVORSKO OSOBLJE	10
4.1. IZOBRAZBA SLUŽBENIKA	12
4.2. BOLOVANJA SLUŽBENIKA	16
4.3. PRESTANAK DRŽAVNE SLUŽBE	17
4.4. ODGOVORNOST ZBOG POVREDE SLUŽBENE DUŽNOSTI	17
4.5. OPREMA ZA PRAVOSUDNU POLICIJU	17
5. STANDARDI SMJEŠTAJA I PREHRANA ZATVORENIKA	19
5.1. KAPACITETI	19
5.2. UREĐENJE PROSTORA ZA SMJETŠAJ ZATVORENIKA	20
5.3. PREHRANA ZATVORENIKA	20
5.3.1. Proizvodnja hrane za vlastite potrebe	21
5.4. OPREMA ZA ZATVORENIKE	22
5.5. OSTALA OPREMA	24
6. STRUKTURA ZATVORENIKA I ZATVORENICA	24
6.1. ZATVORENICI	26
6.1.1. Struktura zatvorenika prema vrstama kaznenih djela	26
6.1.2. Struktura zatvorenika prema duljini izrečene kazne	27
6.1.3. Struktura zatvorenika s obzirom na stupanj obrazovanja	27
6.1.4. Struktura zatvorenika prema dobi	28
6.2. ZATVORENICE	28
6.2.1. Struktura zatvorenica prema vrstama kaznenih djela	28
6.2.2. Struktura zatvorenica prema duljini izrečene kazne	29
6.2.3. Struktura zatvorenica s obzirom na stupanj obrazovanja	30
6.2.4. Struktura zatvorenica prema dobi	30
6.3. ZATVORENICI I ZATVORENICE STARIJE ŽIVOTNE DOBI	30
6.4. MALOLJETNIČKI ZATVOR	31
6.5. ODGJANICI	33
6.6. PRITVORENICI	35
7. PRAVA ZATVORENIKA I NJIHOVA ZAŠTITA	38
7.1. PRITUŽBE ZATVORENIKA	39
7.2. ZAHTJEVI ZATVORENIKA ZA NAKNADU ŠTETE	43
8. RAD ZATVORENIKA	46
9. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ZATVORENIKA	49
9.1. ZATVORENICI - OSOBE S INVALIDITETOM	50
9.2. ZATVORENICI - NEUBROJIVE OSOBE	51
10. KULTURNE, SPORTSKE I DRUGE AKTIVNOSTI	52
11. POSEBNI PROGRAMI TRETMANA	52
11.1. PRAĆENJE PROVOĐENJA POSEBNIH PROGRAMA ZA ZATVORENIKE	53
11.2. SAVJETOVALIŠTE ZA HEPATITIS I HIV	54

11.3. SUDJELOVANJE NEVLADINIH UDRUGA U PROVOĐENJU POSEBNIH PROGRAMA	55
11.4. ZATVORENICI OVISNICI	56
11.5. IZOBRAZBA ZATVORENIKA	60
11.6. PREMJEŠTAJI ZATVORENIKA	61
11.7. UVJETNI OTPUST ZATVORENIKA	62
12. ANALIZA STANJA SIGURNOSTI	62
12.1. ANALIZA STATISTIČKIH POKAZATELJA	62
12.2. ZATVORENICI OD POSEBNOG SIGURNOSNOG RIZIKA	74
12.3. OCJENA STANJA SIGURNOSTI	74
13. IZVJEŠTAJ O REZULTATIMA POSLOVANJA (KONSOLIDIRANI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI)	75
13.1. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	75
13.2. IZVJEŠĆE O UTROŠENIM SREDSTVIMA	77
14. OSVRT NA IZVJEŠĆE PUČKOG PRAVOBRANITELJA O OBISLASKU ZATVORSKOG SUSTAVA	79
14.1. PRENAPUČENOST	80
14.2. AKTIVNOSTI UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV NA SMANJENJU NEGATIVNIH POSLJEDICA PRENAPUČENOSTI	81
14.3. SMJEŠTAJ ZATVORENIKA U POJEDINAČNE, NEADEKVATNE SOBE	81
14.4. RADNI ANGAŽMAN ZATVORENIKA	81
14.5. TRETMAN ZATVORENIKA	82
14.6. PRUŽANJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ZATVORENICIMA	82
14.7. PRITVORENICI	82
15. OSVRT NA IZVJEŠĆE PRAVOBRANITELJICE ZA DJECU O OBILASKU ZATVORSKOG SUSTAVA	83
16. IZVRŠAVANJE ALTERNATIVNIH SANCKIJA	85
16.1. AKTIVNOSTI NA IZVRŠAVANJU KAZNENOPRAVNIH SANCKIJA ZAŠTITNOG NADZORA I RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI	85
16.2. POPIS PRAVNIH OSOBA U KOJIMA SE IZVRŠAVA RAD ZA OPĆE DOBRO	87
17. AKTIVNOSTI NA USTROJAVANJU SUSTAVA PROBACIJE	90

1. UVOD

Kaznionice, zatvori i Centar za izobrazbu zatvorskih službenika te Središnji ured čine Upravu za zatvorski sustav koja je kao jedinstvena upravna organizacija ustrojena u Ministarstvu pravosuđa. Upravom za zatvorski sustav upravlja ravnatelj, koji je ujedno i čelnik Središnjeg ureda.

Kazna zatvora izrečena muškim osobama u kaznenom postupku u trajanju duljem od šest mjeseci izvršava se u šest kaznionica: Glini, Lepoglavi, Lipovici - Popovači, Požegi, Turopolju i Valturi. Prema stupnju sigurnosti i slobodi kretanja zatvorenika kaznionice u Glini i Lepoglavi su zatvorene; u Lipovici - Popovači, Požegi i Turopolju su poluotvorene, a u Valturi je otvorena.

U Kaznionici u Požegi kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci izdržavaju zatvorenice u zatvorenom, poluotvorenom i otvorenom odjelu.

U Zatvorskoj bolnici u Zagrebu izvršava se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja kada je izrečena uz kaznu zatvora te liječenje bolesnih zatvorenika. Prema stupnju sigurnosti i slobodi kretanja zatvorenika, ova kaznionica zatvorenog je tipa.

Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u zatvorenim i poluotvorenima uvjetima u posebnim odjelima u Kaznionici u Požegi, dok je odjel za izvršavanje ove kazne u otvorenim uvjetima ustrojen u Kaznionici u Valturi.

Mjera pritvora, kazna zatvora izrečena u kaznenom postupku do šest mjeseci, kazna zatvora izrečena u prekršajnom postupku, te kazna zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna, izvršava se u četrnaest zatvora: Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Puli, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Zadru, Varaždinu i Zagrebu. S obzirom na stupanj sigurnosti svi su zatvori zatvorenog tipa. U četiri zatvora (u Gospiću, Puli, Šibeniku i Zagrebu) ustrojeni su posebni odjeli za izvršavanje kazne zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci.

Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod, koju sudovi izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela, izvršava se u Odgojnom zavodu Turopolje (odgajnici) i Odgojnom zavodu Požega (odgajnice).

U Centru za izobrazbu provodi se izobrazba svih kategorija državnih službenika zatvorskog sustava za stjecanje posebnih znanja i vještina potrebnih za obavljanje specifičnih poslova vezanih na zatvorenike.

U Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav pored ostalih, obavljaju se i sljedeći poslovi:

- osiguravanje svih uvjeta potrebnih za izvršavanje kazne zatvora, mjere pritvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod,
- odlučivanje o kaznionici ili zatvoru u kojem će zatvorenik nakon obavljene dijagnostike nastaviti izdržavati kaznu, premještaju zatvorenika na daljnje izdržavanje kazne u drugu kaznionicu ili zatvor, smještaju zatvorenika na liječenje u zdravstvenu ustanovu

- izručenja i transferi zatvorenika u drugu državu ili iz druge države,
- postupanje po predstavkama, pritužbama i žalbama zatvorenika, odgajanika i državnih službenika i namještenika,
- postupanje po podnescima tijela državne vlasti, suca izvršenja te neovisnih tijela i međunarodnih organizacija ovlaštenih za nadzor i zaštitu ljudskih prava zatvorenika,
- nadzor nad zakonitošću rada i postupanja sa zatvorenima i odgajanicima te ujednačavanje rada i postupanja,
- planiranje zapošljavanja, odobravanje popune radnih mjesta u zatvorskom sustavu, prijam službenika pravosudne policije i postavljanja u zvanja, te utvrđivanje potreba za dodatnom izobrazbom službenika zatvorskog sustava,
- financiranje kaznionica, zatvora, Centra za izobrazbu i odgojnih zavoda,
- planiranje nabave opreme i investicija za zatvorski sustav,
- prikupljanje, obrada i objedinjavanje svih izvješća i dokumentacija kaznionica, zatvora, Centra za izobrazbu i odgojnih zavoda,
- međunarodna suradnja,
- izvršavanje kazneno pravnih sankcija rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom.

Nadležnosti i način rada Uprave za zatvorski sustav te prava i zatvorenika propisani su Zakonom o izvršavanju kazne zatvora, Zakonom o kaznenom postupku i pravilnikom donesenim na temelju toga Zakona, Zakonom o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela privredne prijestupe i prekršaje i Zakonom o sudovima za mladež, Zakonom o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi, provedbenim propisima donesenim na temelju navedenih Zakona, Europskim zatvorskim pravilima te drugim međunarodnim pravnim propisima.

2. ANALIZA STANJA NAKON IZVRŠENIH ROTACIJA UPRAVITELJA

Na temelju rješenja ministra pravosuđa, u prosincu 2008. godine izvršena je rotacija upravitelja radi utvrđivanja, odnosno ocjene stanja i rada u kaznionicama i zatvorima od strane upravitelja u odnosu na: popunjenost radnih mjesta, prekovremeni rad, suradnju sa sindikatima, funkcioniranje savjetodavnog vijeća upravitelja, smještaj zatvorenika, odluke suca izvršenja po žalbi zatvorenika radi zaštite prava ili na odluku o stegovnoj odgovornosti, javnu nabavu, financijsko poslovanje, prehranu zatvorenika, rad zatvorenika, osposobljenost zatvorenika iz zaštite na radu, nabavu potrepština u zatvorskoj prodavaonici, položima zatvorenika, pogodnostima zatvorenika, provođenje posebnih programa postupanja za posebne skupine zatvorenika, preispitivanje pojedinačnog programa izvršavanja, izobrazbu i strukovno osposobljavanje zatvorenika, nadzornu djelatnost odjela osiguranja, plan osiguranja, glavne elemente sigurnosti, međuljudske odnose i suradnju s lokalnom zajednicom.

Upravitelji su u rotaciji utvrdili:

1. Popunjenost radnih mjesta:
  - najmanja je u Kaznionici u Glini (62,50%) i Zatvoru u Zadru (63,79%),
  - najbolja je u kaznionicama u: Požegi (90,77%) i Valturi (88,55%) i zatvorima u Bjelovaru (90,98%), Sisku (88,89%) i Zagrebu (89,03%),
  - najslabija popunjenost odnosi se na radna mjesta zdravstvene zaštite zatvorenika u kaznionicama u Glini, Lepoglavi, Lipovici i Zatvoru u Puli.
2. Prekovremeni rad:
  - najviše ostvarenih sati prekovremenog rada rukovodećih službenika je u kaznionicama u Lepoglavi (1451 sat) i Požegi (1077 sati),
  - upravitelji nisu iskazali prekovremene sate rada rukovodećih službenika u zatvorima u Splitu, Šibeniku, Zadru i Zagrebu,
  - prekovremeni rad odobravaju upravitelji i načelnici ustrojstvenih jedinica sukladno propisu.
3. Suradnja sa sindikatima:
  - konstatirano da nije dobra suradnja u zatvorima u Rijeci i Sisku,
  - sindikati su nezadovoljni mogućnošću napredovanja te organizacijom smjenskog rada u kaznionicama u: Lipovici-Popovači i Turopolju.
4. Savjetodavno vijeće upravitelja:
  - upravitelji nisu iskazali funkcioniranje savjetodavnog vijeća u kaznionicama u Glini, Lipovici i Turopolju,
  - ulogu savjetodavnog vijeća većina upravitelja zatvora svela na odlučivanje o tretmanu zatvorenika bez osvrta na ostale poslove propisane Zakonom.
5. Smještaj zatvorenika:
  - od kaznionica, najveća je prenapučenost u Turopolju (148,78%) i Lepoglavi (139,77%),
  - od zatvora, najveća je prenapučenost u Osijeku (119%), Splitu (105%) i Bjelovaru (198,11%),
  - dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija prostorija provodi se u svim kaznionicama i zatvorima,
  - konstatirana zadovoljavajuća opremljenost opremom za zatvorenike,
  - stanje objekata kaznionica i zatvora te pripadajućih instalacija u cjelini nije u dobrom stanju.
6. Odluke suca izvršenja po žalbi zatvorenika radi zaštite prava ili na odluku o stegovnoj odgovornosti:
  - ukinuto je nekoliko odluka upravitelja u kaznionicama u Glini i Lepoglavi te zatvorima u Puli, Rijeci i Sisku,
  - svi upravitelji postupili su po odluci suca izvršenja.
7. Javna nabava:
  - postupak javne nabave nije proveden za nabavu potrepština za zatvorenike, meso te mlijeko i mliječne prerađevine u Zatvoru u Zadru.
8. Financijsko poslovanje:

- naloge za isplatu u kaznionicama i zatvorima potpisuju ovlaštene osobe (upravitelj, pomoćnik ili načelnik) koji imaju deponiran potpis kod Hrvatske poštanske banke,
- sve kaznionice i zatvori izrađuju planove potroška financijskih sredstava,
- financijska sredstva ostvarena radom zatvorenika i rabat u zatvorskoj prodavaonici troše se uz suglasnost Središnjeg ureda,
- suglasnost za primanje donacije nisu tražili Zatvor u Šibeniku za 1.500 kn za opremu nogometne ekipe i Zatvor u Zadru za 10.000 kn za opremanje prostorije za posjete i šetnice,
- s izuzetkom Zatvora u Rijeci, u kaznionicama i zatvorima nabavu odobravaju upravitelji.

9. Prehrana zatvorenika:

- jelovnici se sastavljaju sukladno propisima,
- poštuju se normativi utvrđeni jedinstvenim jelovnikom,
- svi službenici i zatvorenici raspoređeni na rad u kuhinjama imaju uredne sanitarne knjižice i ispunjavaju sanitarni minimum,
- nadzor pripremljenih obroka i čistoće ne obavlja se redovito u Zatvoru u Osijeku,
- uzorci pripremljene hrane ne ostavljaju se i ne provodi se analiza u Kaznionici u Turopolju i Zatvoru u Zadru.

10. Rad zatvorenika:

- radni angažman zatvorenika zadovoljavajući je u zatvorima u: Bjelovaru, Gospiću, Dubrovniku, Karlovcu, Puli i Šibeniku,
- mali je radni angažman pritvorenika,
- u kaznionicama u Glini, Lepoglavi i Lipovici i Zatvoru u Zadru nije bilo zatvorenika kojima je odobren rad kod poslodavca,
- u kaznionicama i zatvorima u kojima je zatvorenicima odobren nastavak rada kod poslodavca, obavlja se nadzor nad zatvorenicima tijekom rada,
- naknade za rad isplaćuju se sukladno propisima.

11. Osposobljenost zatvorenika iz zaštite na radu:

- osposobljavanje zatvorenika ne provodi se u Kaznionici u Glini i zatvorima u Dubrovniku, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Varaždinu i Zadru,
- procjene opasnosti radnih mjesta zatvorenika nemaju zatvori u Bjelovaru, Dubrovniku, Karlovcu, Puli, Rijeci, Sisku, Šibeniku, Varaždinu i Zadru.

12. Zatvorenicima se u svim kaznionicama i zatvorima omogućuje nabava potrepština ili u zatvorskoj prodavaonici ili putem maloprodajne mreže.

13. Polozi zatvorenika:

- polozi stvari, novca i dragocjenosti zatvorenika ustrojani su u svim kaznionicama i zatvorima,
- svaki zatvorenik ima uvid u stanje novčanog pologa i zapisnik o stvarima i dragocjenostima na pologu,
- Zatvor u Sisku usprkos zabrani i nadalje prima novac na polog od posjetitelja.

14. Pogodnosti zatvorenika:

- nepravilnosti u odobravanju pogodnosti zatvorenika utvrđene su u Zatvoru u Karlovcu (neispunjavanje propisanih uvjeta što je nakon upravnog nadzora otklonjeno) i Zatvoru u Splitu (nedostatak mišljenja nadležnih tijela za pojedine zatvorenike).
15. Posebne skupine zatvorenika uključene su u posebne programe postupanja u svim kaznionicama, u zatvorima s ustrojenim odjelom tretmana te u zatvorima u Osijeku, Požegi i Rijeci.
16. Redovitost preispitivanja pojedinačnog programa izvršavanja i osobnik zatvorenika:
- u Zatvoru u Bjelovaru promjene se ne unose redovito u osobnik,
  - u Zatvoru u Splitu se ne donose pojedinačni programi,
  - u Zatvoru u Sisku stanje osobnika je neažurno i nepregledno.
17. Izobrazba i strukovno osposobljavanje zatvorenika:
- opismenjavanje se provodi u svim kaznionicama,
  - strukovno osposobljavanje za zanimanja provodi se u svim kaznionicama i povremeno u zatvorima u Bjelovaru i Gospiću.
18. Nadzorna djelatnost odjela osiguranja:
- u Zatvoru u Splitu voditelji pododsjeka ne upisuju zatečeno stanje u propisane evidencije,
  - u Zatvoru u Osijeku dežurni zatvora ne upisuju zatečeno stanje na zatvoreničkim odjelima u propisane evidencije,
  - organizacija rada nije u skladu s Kolektivnim ugovorom (omogućavanje 12 sati odmora neprekidno) s izuzetkom zatvora u Dubrovniku i Gospiću.
19. Plan osiguranja:
- nije ažuriran u zatvorima u Osijeku, Splitu i Zadru,
  - nema propisane elemente u zatvoru u Sisku,
  - u zatvorima u Sisku i Splitu utvrđen je nesklad između stvarnog načina obavljanja posla i plana osiguranja.
20. Glavnim elementima sigurnosti upravitelji su istaknuli nedostatak materijalno – tehničkih sredstava zaštite, položaj većine zatvora i povezanost s objektima drugih tijela državne ili lokalne vlasti.
21. Međuljudski odnosi:
- u Kaznionici u Lepoglavi animozitet je između odjela tretmana, osiguranja i rada i strukovne izobrazbe,
  - u Kaznionici u Lipovici nedostatna je komunikacije među članovima savjetodavnog vijeća,
  - u Zatvoru u Rijeci narušeni su odnosi između službenika upravnog odjela i odjela zdravstvene zaštite zatvorenika,
  - u Zatvoru u Splitu narušeni su odnosi između službenika odjela osiguranja kao i unutar ostalih odjela.
22. Dobru suradnja s lokalnom zajednicom ostvaruju:
- kaznionice u Glini, Požegi, Turopolju i Valturi,
  - zatvori u Bjelovaru, Gospiću, Osijeku, Požegi, Puli, Rijeci, Sisku, Šibeniku, Zadru i Zagrebu.

Na temelju izvješća upravitelja nakon izvršene rotacije utvrđena je dosljedna primjena zakona, pravnih propisa i uputa Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa u kaznionicama u Požegi i Valturi te zatvorima u Požegi i Puli.

Kaznionicama i zatvorima u kojima su utvrđene nepravilnosti u radu naredene su mjere radi otklanjanja nepravilnosti.

U Zatvoru u Sisku, zbog utvrđenog stanja u rotaciji, proveden je inspekcijski nadzor u kojem su utvrđeni propusti u organizaciji rada te odnos upravitelja prema državnim službenicima koji je bio suprotan zakonu i Etičkom kodeksu. Upravitelj je razriješen s položaja, protiv njega je pokrenut postupak zbog teške povrede službene dužnosti i udaljen je iz službe, a o svemu je obaviješteno državno odvjetništvo radi procjene osnovanosti pokretanja kaznenog postupka.

3. NADZOR NAD POSTUPANJEM SA ZATVORENICIMA I ODGAJANICIMA

U skladu sa zakonima, nadzor nad postupanjem sa zatvorenicima u kaznionicama i zatvorima te odgajanicima u odgojnim zavodima obavljaju: Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa, sudac izvršenja i predsjednik županijskog suda, Pučki pravobranitelj, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i Pravobraniteljica za djecu, nevladine udruge te periodički Europski odbor za sprječavanje mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe.

Na temelju Preporuke Rec(2006) 2 Vijeća Europe, koja je usvojena na sjednici Odbora ministara 11. siječnja 2006. godine, izmijenjena su Europska zatvorska pravila iz 1987. godine. Izmijenjena Pravila se velikim dijelom temelje na Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i temeljnim slobodama i fakultativnom protokolu uz Konvenciju koju je Republika Hrvatska ratificirala 05. studenog 1997. godine, sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava i na praksi Europskog odbora za sprječavanje mučenja, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, kojima se predviđa osnivanje jednog ili više neovisnih promatračkih tijela koja opserviraju uvjete u kojima se izdržava kazna zatvora i postupanje sa zatvorenicima uz javno objavljivanje njihovih nalaza. Također je predviđeno poticanje na suradnju tog tijela s međunarodnim agencijama odnosno organizacijama koje su na temelju zakona ovlaštene posjećivati zatvore.

U Republici Hrvatskoj ne postoji neovisno promatračko tijelo radi provođenja nadzora nad postupanjem sa zatvorenicima.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa u 2008. godini, uz stručne obilaske kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda, obavio je 26 upravnih nadzora:

kaznionica / zatvor	razlog	utvrđeno stanje
Kaznionica u Glini	Uvjeti smještaja	prenapučenost, naređene mjere
Kaznionica u Lepoglavi	Prijevremeno otpuštanje zatvorenika na prekid izdržavanja kazne.	Utvrđeno je da sud nije obavijestio Kaznionicu o pravomoćnosti rješenja, a Kaznionica isto nije provjeravala. Naređeno je ubuduće provjeravanje pravomoćnosti rješenja o prekidu kazne.
	Boravak nepoznate ženske osobe na poluotvorenom odjelu "Šuma".	Omogućen boravak nepoznatoj ženskoj osobi. Naređeno je češće nadziranje rada službenika na poluotvorenom odjelu i pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti protiv odgovornih službenika.
	Uvid u evidencije Odjela osiguranja na poluotvorenim odjelima	Ustrojavanje evidencija za posjetitelje, posebno evidencije za posjet odvjetnika, predstavnika tijela državne vlasti i međunarodnih organizacija te usklađivanje duljine telefoniranja zatvorenika na svim poluotvorenim odjelima.
	Udaljenje zatvorenika s poluotvorenog odjela	Udaljenje zatvorenika posljedica je propusta službenika, naređeno je pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti te upotpunjavanje dokumentacije u osobniku zatvorenika
	Udaljenje zatvorenika s poluotvorenog odjela	Nije utvrđena nepravilnost ili nezakonitost u radu službenika.
	Organizirano odbijanje hrane od strane dijela zatvorenika	Utvrđeno je da prehrana zatvorenika ne odgovara propisanim standardima i jelovniku, da nedostaje oprema i da su zatvoreni odjeli Kaznionice prenapučeni. Naređena je nabava opreme, izvršen je prijam novih službenika za rad u kuhinji, naređena je primjena jedinstvenih jelovnika.
Kaznionica u Lipovici-Popovači	Odobravanje pogodnosti izlaska zatvoreniku	Zbog nesavjesnog rada u službi podnesen je zahtjev za pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti protiv odgovornih službenika.
	Međuljudski odnosi i suradnja među odjelima	Utvrđen je nedostatak suradnje među odjelima i nužnost poboljšanja međuljudskih odnosa među članovima savjetodavnog vijeća te su u tom smislu naređene mjere.
Kaznionica u Požegi	Odbijanje hrane većeg broja zatvorenika te primjena sredstava prisile	Nisu utvrđeni objektivni razlozi odbijanja hrane većeg broja zatvorenika, a u odnosu na primjenu sredstava prisile prema jednom zatvoreniku upravitelj je pokrenuo postupak zbog teške povrede službene dužnosti.
Kaznionica u Turopolju	Financijsko-knjigovodstveno poslovanje	Nije utvrđena nepravilnost u financijsko-knjigovodstvenom poslovanju.
Zatvor u Gospiću	Prekovremeni rad	Nezakonitosti u radu službenika Zatvora nisu utvrđene. Radi otklanjanja nepravilnosti naređeno je da o potrebi prekovremenog rada službenika odlučuje isključivo upravitelj te da isplata za prekovremeni rad mora biti prema fondu sati kojeg je službenik odradio.

Zatvor u Karlovcu	Odobranje pogodnosti izlaska zatvoreniku	Utvrđena je potreba za urednim vođenjem dokumentacije i osobnika zatvorenika, odobranje pogodnosti izlazaka zatvorenika mimo zakonom utvrđenih kriterija, zbog čega je protiv upravitelja pokrenut postupak zbog teške povrede službene dužnosti.
Zatvor u Sisku	Rad i ponašanje načelnika Odjela osiguranja	Pritužbe dvoje službenika na rad i ponašanje načelnika odjela osiguranja nisu utvrđene osnovanim.
Zatvor u Splitu	Funkcioniranje savjetodavnog vijeća, međuljudski odnosi i rad Odjela tretmana	Naređeno je osigurati funkcioniranje tima tretmanske skupine, poboljšati urednost dokumentacije i osobnika zatvorenika, intenzivirati održavanje stručnih sastanaka i informiranje službenika pravosudne policije
	Rad službenika pravosudne policije	Nepravilnosti u radu službenika pravosudne policije i vođenju evidencija iz nadležnosti odjela osiguranja nisu utvrđene.
Zatvor u Šibeniku	Smrt zatvorenika	U svezi sa smrću zatvorenika nije bilo propusta službenika. Radilo se o prirodnoj smrti.
	Prekovremeni rad	Utvrđene su nepravilnosti u isplati naknada za prekovremeni rad pojedinim službenicima i odlučena je provedba inspekcijskog nadzora
Zatvor u Varaždinu	Neomogućavanje boravaka na svježem zraku u trajanju od 2 sata	Radi osiguranja boravka na svježem zraku svim zatvorenicima i smanjenja negativnog učinka prenapučenosti naređeno je pregraditi prostor za šetnju.
Zatvor u Zadru	Javna nabava, prijam donacija i Plan osiguranja	Utvrđene su nepravilnosti u provedbi javne nabave, prijama donacija i izradi plana osiguranja te su naređene mjere.
Zatvor u Zagrebu	Jelovnik za zatvorenike, javni natječaj za zatvorsku prodavaonicu, polog novca i naknade za rad zatvorenika	Naređena je primjena jedinstvenog jelovnika za zatvorenike, provođenje natječaja za nabavu robe za zatvorsku prodavaonicu, informatizacija zatvorske prodavaonice, pologa novca i naknade za rad zatvorenika.
	Odbijanje hrane od dijela zatvorenika	Nisu utvrđene činjenice koje su mogle uzrokovati nezadovoljstvo zatvorenika i njihovo organizirano odbijanje hrane. Nisu utvrđeni propusti službenika.
Zatvorska bolnica	Financijsko-knjigovodstveno poslovanje i evidencija Odjela osiguranja	Utvrđene su nepravilnosti u financijsko-knjigovodstvenom poslovanju te je naređeno njihovo otklanjanje te ustrojavanje i vođenje odgovarajućih evidencija iz nadležnosti odjela osiguranja.
	Smrt zatvorenika	Nisu utvrđene nezakonitosti niti propusti u radu službenika u vezi sa smrću zatvorenika.
Odgojni zavod u Turopolju	Bijeg odgajnika	Nisu utvrđene nepravilnosti u radu službenika.
	Financijsko-knjigovodstveno poslovanje	Nisu utvrđene nepravilnosti.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa u 2008. godini obavio je 9 inspekcijskih nadzora:

kaznionica / zatvor	razlog	utvrđeno stanje
Kaznionica u Lepoglavi	Zakonitost rada i postupanja sa zatvorenikom	Utvrđeno je pogodovanje zatvoreniku njegovim smještajem na poluotvoreni odjel, odobravanjem korištenja nedopuštenih stvari i odobravanjem korištenja pogodnosti izlazaka mimo propisanih kriterija. Zbog utvrđenih nezakonitosti udaljeni su iz službe pomoćnik upravitelja i načelnik Odjela osiguranja te je dostavljena prijava USKOK-u.
Kaznionica u Požegi	Uporaba sredstava prisile nad maloljetnim zatvorenikom	Naređen je nadzor rada službenika odjela osiguranja, dana uputa o postupanju nakon incidentnog događaja, naređeno je pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti protiv službenika te podizanje razine sigurnosti i uvjeta za tretmanski rad.
	Odbijanje hrane od dijela zatvorenika	Utvrđena su postupanja suprotna zakonu od strane službenika te propusti u vođenju evidencija iz nadležnosti odjela osiguranja te su naređene odgovarajuće mjere.
Zatvor u Osijeku	Smrt zatvorenika	Utvrđeno je da je zatvorenik umro prirodnom smrću, o njegovoj smrti obaviještene sve nadležne institucije te nije bilo propusta od strane službenika.
Zatvor u Puli	Uporaba sredstava prisile	Utvrđena je nezakonita uporaba sredstava prisile od strane službenika pravosudne policije te je naređeno pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti.
Zatvor u Rijeci	Postupanje službenika pravosudne policije	Zbog protoka vremena nije se sa sigurnošću mogla uvrstiti zakonitost ili nezakonitost postupanja, ali su naređene mjere radi poboljšanja organizacije rada i nadzora nad radom službenika odjela osiguranja.
Zatvor u Sisku	Organizacija rada i odnos upravitelja prema državnim službenicima	Utvrđeni su propusti u organizaciji rada Zatvora i odnos upravitelja prema državnim službenicima suprotan zakonu i Etičkom kodeksu, zbog čega je upravitelj razriješen i protiv njega je pokrenut postupak zbog teške povrede službene dužnosti.
Zatvor u Šibeniku	Nezadovoljstvo zatvorenika	Prenapučenost Zatvora rezultira iskazivanjem nezadovoljstva od strane zatvorenika, propusta službenika nije bilo.
Zatvor u Zagrebu	Higijena prostora i prostorija zatvorenika, prehrana zatvorenika i rad zatvorske prodavaonice	Nisu utvrđeni propusti.
Odgojni zavod u Turopolju	Bijeg odgajnika	Utvrđeni su propusti u radu službenika pravosudne policije, naređene su mjere i pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti protiv odgovornih službenika.

4. ZATVORSKO OSOBLJE

U kaznionicama, zatvorima, Centru za izobrazbu i odgojnim zavodima Pravilnikom u unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa ustrojeno je 3239 državnih službenika i namještenika.

Krajem prosinca 2008. godine u bilo je zaposleno 2576 službenika i namještenika što je 20,47% ili 663 službenika manje od ustrojenog.

Od 2576 službenika i namještenika, 73,37% su muškarci, a 26,63% žene. Najveća zastupljenost žena je u odjelu financijsko-knjigovodstvenih poslova sa 77,04%, u odjelu zdravstvene zaštite zatvorenika sa 67,52% u odjelu tretmana sa 62,50%, i upravnom odjelu sa 56,20%.

Službenici i namještenici prema ustrojstvenim jedinicama

UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV, prosinac	sistemizirano	popunjeno		UKUPNO
		M	Ž	
izvan ustrojstvene jedinice	134	45	44	89
upravni odjel	315	113	145	258
odjel financijsko-knjigovodstvenih poslova	173	31	104	135
odjel tretmana	250	69	115	184
odjel osiguranja	1829	1370	144	1514
odjel za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika	370	224	55	279
odjel zdravstvene zaštite zatvorenika	168	38	79	117
UKUPNO	3239	1890	686	2576

Službenici i namještenici prema dobi, spolu i radnom stažu

2008.	prosječna starosna doba			prosječna efekt. radnog staža u sustavu		
	M	Ž	M+Ž	M	Ž	M+Ž
izvan ustrojstvene jedinice	47,1	44,5	45,8	18,3	13,5	15,9
upravni odjel	43,8	43,0	43,4	14,1	11,5	12,8
odjel financijsko-knjigovodstvenih poslova	48,1	44,2	46,1	11,3	17,1	14,2
odjel tretmana	45,5	41,8	43,7	13,0	14,3	13,7
odjel osiguranja	37,6	36,5	37,0	12,3	14,6	13,4
odjel za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika	48,1	43,7	45,9	14,9	12,3	13,6
odjel zdravstvene zaštite zatvorenika	42,2	39,2	40,7	9,9	9,1	9,5
ukupno	44,6	41,8	43,2	13,4	13,2	13,3

Zbog nedostatne popunjenosti radnih mjesta službenici često ostvaruju prekovremeni rad. U 2008. godini ostvareno je 450.205 prekovremenih sati rada za što je isplaćeno 24,978.650,57 kuna. Prekovremenim radom službenici su obavili poslove za 200 dodatnih službenika.

Prekovremeni rad u kaznionicama i zatvorima

	Prekovremeni sati pravosudna policija	Isplaćeno u kn	Prekovremeni sati ostalih zaposlenika	Isplaćeno u kn	Ukupno prekovremeni sati	Ukupno isplaćeno u kn
Zatvorska bolnica u Zagrebu	15.783	787.184,83	9.327	695.412,09	25.110	1.482.596,92
Kaznionica u Glini	15.556	673.378,63	1.866	101.297,59	17.422	774.676,22
Kaznionica u Lepoglavi	64.063	3.903.889,41	18.121	1.118.326,62	82.184	5.022.218,03
Kaznionica u Lipovici-Popovači	3.541	164.257,07	1.008	72.848,91	4.549	237.105,98
Kaznionica u Požezi i Odgojni zavod Požega	16.395	794.486,34	9.281	538.090,48	25.676	1.332.576,82
Kaznionica u Turopolju	5.473	348.253,25	2.887	183.265,58	8.360	531.518,83
Odgojni zavod Turopolje	10.233	490.176,95	3.819	264.091,65	14.052	754.268,60
Kaznionica u Valturi	2.449	104.533,05	8.499	417.744,73	10.948	522.277,78
Zatvor u Bjelovaru	5.273	243.369,54	1.119	59.386,03	6.392	302.755,57
Zatvor u Dubrovniku	2.041	97.958,96	81	9.041,39	2.122	107.000,35
Zatvor u Gospiću	24.973	1.120.476,71	2.622	119.375,81	27.595	1.239.852,52
Zatvor u Karlovcu	6.765	312.066,00	299	13.161,42	7.064	325.227,42
Zatvor u Osijeku	12.843	799.045,26	415	43.320,39	13.258	842.365,65
Zatvor u Požezi	5.642	297.319,37	235	13.623,89	5.877	310.943,26
Zatvor u Puli	26.159	1.216.699,42	4.580	245.568,16	30.739	1.462.267,58
Zatvor u Rijeci	14.889	883.273,61	2.153	146.004,19	17.042	1.029.277,80
Zatvor u Sisku	5.110	243.808,23	604	33.120,67	5.714	276.928,90
Zatvor u Splitu	24.779	1.216.276,46	2.515	149.819,21	27.294	1.366.095,67
Zatvor u Šibeniku	14.051	698.227,77	6.440	375.499,60	20.491	1.073.727,37
Zatvor u Varaždinu	8.861	544.126,07	550	41.389,80	9.411	585.515,87
Zatvor u Zadru	7.042	362.674,10	1.159	73.931,07	8.201	436.605,17
Zatvor u Zagrebu	70.960	4.262.737,77	9.744	700.112,49	80.704	4.962.850,26
Centar za izobrazbu	0	0,00	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	362.881	19.564.218,80	87.324	5.414.431,77	450.205	24.978.650,57

Najveći broj prekovremenih sati rada ostvarili su službenici pravosudne policije 362.881 sat za što im je isplaćeno 19,564.218,80 kuna.

Tijekom 2008. godine popunjavana su samo radna mjesta koja su zbog prestanka državne službe tijekom godine ostala upražnjena, dok dodatnog prijama službenika, odnosno povećanja broja izvršitelja nije bilo.

Zbog nedostatne popune radnih mjesta, kaznionice i zatvori tijekom 2008. godine sklopili su sljedeće ugovore o djelu:

Zatvorska bolnica – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist gastroenterolog
 - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist ORL
 - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist oftalmolog
 - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist neurolog

Kaznionica u Glini – informatičke usluge

- nastavnik u teorijskom programu osposobljavanja zatvorenika za zanimanje zavarivač
- pomoćni radnik u kuhinji
- zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- zdravstvena zaštita zatvorenika – stomatolog

- Kaznionica u Lepoglavi – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar, 2 izvršitelja
- zdravstvena zaštita zatvorenika – stomatolog
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – stomatološka RTG snimanja
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
  - kinooperater
- Kaznionica u Lipovici-Popovači – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- informatičke usluge
  - frizer – brijač
- Kaznionica u Požegi - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- daktilograf
  - zidar
  - organiziranje slobodnih aktivnosti zatvorenika
- Kaznionica u Valturi – skladištar
- traktorist i rukovatelj poljoprivrednom mehanizacijom
  - mužačica krava – 4 izvršitelja
- Zatvor u Bjelovaru – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- frizer – brijač
- Zatvor u Gospiću – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- Zatvor u Osijeku – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- Zatvor u Puli – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- zdravstvena zaštita zatvorenika – stomatolog
- Zatvor u Rijeci – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- zdravstvena zaštita zatvorenika – stomatolog
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- Zatvor u Sisku – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- Zatvor u Splitu – strukovni učitelj – kuhar
- poslovi matične evidencije zatvorenika
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik psihijatar
- Zatvor u Šibeniku – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar
- Zatvor u Varaždinu – zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
- frizer – brijač
- Zatvor u Zadru – strukovni učitelj – kuhar
- poslovi matične evidencije zatvorenika
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik opće medicine
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – medicinska sestra
- Zatvor u Zagrebu – računovodstveni referent novčanog pologa zatvorenika
- poslovi matične evidencije zatvorenika
- Odgojni zavod Turopolje – nastavnik matematike i fizike
- nastavnik glazbene kulture
  - zdravstvena zaštita zatvorenika – liječnik specijalist psihijatar

4.1. IZOBRAZBA SLUŽBENIKA

Službenici zatvorskog sustava stalno se dodatno educiraju. Programi koji se redovito provode su:

- prevencija suicida,
- komunikacijske vještine,

- tretman zatvorenika ovisnika o alkoholu i drogama i prevencija zlorabe droga,
- tretman zatvorenika oboljelih od PTSP-a,
- prevencija zaraznih bolesti, hepatitisa i AIDS-a,
- rješavanje konflikata razgovorom, a ne silom,
- rješavanje incidentnih situacija,
- uporaba sile srednje jakosti,
- postupanje u talačkim situacijama,
- uporaba školovanih službenih pasa,
- specifičnosti tretmana maloljetnika, te
- izobrazba vježbenika pravosudne policije na uvodnom i temeljnom tečaju.

U navedene oblike izobrazbe organizirane u Centru za izobrazbu u 2008. godini bilo je uključeno 549 službenika.

Prikaz izobrazbe službenika u 2008. godini u organizaciji Centra za izobrazbu

vrsta izobrazbe	Kaznionica u Lepoglavi	Kaznionica u Lipovici	Kaznionica u Požegi	Kaznionica u Turoopolju	Kaznionica u Valturi	Kaznionica u Glini	Zatvorska bolnica	Zatvor u Bjelovaru	Zatvor u Dubrovniku	Zatvor u Gospiću	Zatvor u Kartovcu	Zatvor u Osijeku	Zatvor u Požegi	Zatvor u Puli	Zatvor u Rijeci	Zatvor u Sisku	Zatvor u Splitu	Zatvor u Šibeniku	Zatvor u Varaždinu	Zatvor u Zadru	Zatvor u Zagrebu	Odgovorni zavod Požege	Odgovorni zavod Turoopolje
uvodni tečaj za novoprimitelne službenike						17		0				1		14						0			
temeljni tečaj za službenike p.p.	15	4	10			17		3	5	6	3		1	11	3	3	8	1			4	40	
komunikacijske vještine	2		2			1		38			34		1	1	1							12	
prevencija suicida			4					0						2									
tretman zatvorenika ovisnika o alkoholu						1		0					1										
tretman zatvorenika ovisnika o drogama i prevencija zlorabe droga			1		40	2		0		1		15											
tretman zatvorenika oboljelih od PTSP-a								0															
prevencija zaraznih bolesti, hepatitisa i AIDS-a					11	1		0						1									
rješavanje konflikata razgovorom a ne silom			1			1	4	0	1			17		1		32					2		3
rješavanje incidentnih situacija	21							4	2	2		17	1	1							2	6	3
uporaba sile srednje jakosti								0		2													
postupanja u talačkim situacijama								0		1		17											
uporaba školovanih službenih pasa								0		1				1								1	
specifičnosti tretmana maloljetnika								0															
skupni rad sa zatvorenicima i maloljetnicima	1	1	4	2		2		1			1	1		1	1						2	1	6
otkrivanje i dokazivanje prisutnosti psihoaktivnih tvari u ovisnika o drogama te postupanje sa zatvorenicima ovisnicima o drogama u suspektnim situacijama					11			0				10											
liječenje bolesti ovisnosti buprenorfinom						2		0															1
institucionalni i poslije penalni prihvati osuđenih osoba ovisnika								0															
zarazne bolesti i prevencija								0															
spriječavanje samoubojstava i pružanje pomoći rizičnim skupinama								0															
upravljanje i razvoj ljudskih potencijala			2																				
službeno dokumentacija i informacije i njihova dostupnost			4																				
osposobljavanje za upotrebu Tonfe i Paper spreja			1																		1		
komunikacija i ovladavanje agresijom			1																		1	2	
Program izobrazbe ECDL 1 i ECDL 2			2																				
edukacija i supervizija počinitelja kaznenih djela protiv spoine slobode i čudreda										1		1											
Projekt Matraflex										1													
tretman zatvorenika počinitelja kaznenih djela s elementima nasilja											1											2	
ukupno službenika na izobrazbi	39	5	32	2	62	44	4	46	8	15	38	79	4	33	5	35	8	1	0	8	67	1	13

Osim navedenih oblika izobrazbe organiziranih u Centru za izobrazbu, u zatvorskom sustavu provode se i drugi oblici izobrazbe službenika.

Tako je u provedbi projekta CARDS 2003. pod nazivom „Razvitak pouzdanog i efikasnog zatvorskog sustava uz poštivanje temeljnih prava i standarda te uz poticanje regionalne suradnje na području Jugoistočne Europe” u veljači 2007. godine održana je regionalna konferencija u Zagrebu. U okviru Projekta u Hrvatskoj su, u suradnji s Vijećem Europe i Europskom komisijom, provedena dva ciklusa izobrazbe službenika zatvorskog sustava iz područja ljudskih prava. Prvi ciklus održan je u lipnju, a drugi u studenom 2007. godine te su izobrazbom obuhvaćena 33 službenika. U 2008. godini proveden je treći ciklus izobrazbe kojim je obuhvaćeno još 15 službenika zatvorskog sustava.

Početak 2007. godine aplicirano je za nizozemske bilateralne programe pomoći MATRA-MPAP projektom „Tretman zatvorenika počinitelja kaznenih djela s elementima nasilja u kaznionicama i zatvorima“. Navedeni je Projekt odobren u kolovozu iste godine od strane Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske, nakon čega je, u suradnji s nizozemskom EVD agencijom i Upravom za međunarodnu pravnu pomoć, suradnju i ljudska prava Ministarstva pravosuđa započela prva razvojna faza projekta. Procijenjena vrijednost projekta je 250.000,00 Eura, predviđeno trajanje je 18 mjeseci, a obuhvaća izobrazbu službenika Odjela tretmana i Odjela osiguranja iz područja prevencije nasilja u kaznionicama i zatvorima, tretmana nasilnih zatvorenika te prevencije kriminalnog povrata povezanog s nasiljem. Implementacija programa izobrazbe i treninga službenika Odjela tretmana i Odjela osiguranja započela je u siječnju 2008. godine. Provedena je intenzivna edukacija i trening 12 službenika osiguranja koji su u ulozi trenera sukcesivno obučavali 151 službenika osiguranja u 5 kaznionica i zatvora. Edukacija i trening će se nadalje provoditi po istom modelu. Izobrazba i trening, a potom i supervizija rada 12 službenika tretmana i 2 djelatnice Centra za socijalnu skrb Zagreb po ART (*Agression replacement training*) modelu odvijala se u 2 navrata i rezultirala stjecanjem diplome terapeuta za rad s počiniteljima kaznenih djela s elementima nasilja, koji će obučavati ostale službenike tretmana u okviru Centra za izobrazbu.

U veljači 2007. godine, aplicirano je putem Ureda programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) za financiranje Projekta „Prevencija i tretman vršnjačkog nasilja u Odgojnom zavodu Turopolje“. U rujnu 2007.g. osigurana su sredstva u ukupnom iznosu od 33.000,00 USD za realizaciju naslovnog Projekta, a u listopadu je potpisan sporazum o provođenju projekta od strane ministricе pravosuđa i stalnog predstavnika UNDP-a u Hrvatskoj. Projekt je obuhvaćao infrastrukturne radove (izgradnja Odjela za pojačanu skrb i nadzor u Otvorenom odsjeku Odgojnog Zavoda Turopolje u Sisku) te edukaciju i trening službenika Odjela tretmana za provedbu tretmana vršnjačkog nasilja u Zavodu. Edukacija i supervizija službenika tretmana je provedena je do kraja siječnja 2008. godine. Adaptacija objekta u potpunosti je obavljena do kraja 2008. godine.

Tijekom 2008. godine nastavljena je provedba programa izobrazbe pod nazivom „Skupni rad sa zatvorenicima i maloljetnicima“ u dva seminara za dvije skupine od ukupno 25 službenika odjela tretmana i 2 službenika UZIKS Republike Slovenije. Svrha programa je unaprijediti stručna znanja i kompetencije službenika, kvalitetno realizirati posebne programe koji se provode u kaznionicama i zatvorima, kao i osmišljavanje novih. Povrh toga, program pridonosi boljem međusobnom razumijevanju službenika tretmana, lakšoj suradnji te smanjivanju profesionalnog stresa u zatvorskom sustavu.

Tijekom 2007. godine s implementacijom je započeo MATRA-FLEX projekt „Tretman počinitelja kaznenih djela protiv spolne slobode i ćudoređa“ u suradnji s Vladom Kraljevine Nizozemske. Od strane stručnjaka nizozemske Nacionalne agencije za kaznene ustanove provedena je izobrazba, trening i supervizija 12 službenika odjela tretmana za rad sa seksualnim delinkventima u dva ciklusa, a realizirane su i dvije studijske posjete zatvorskom sustavu. Projekt je okončan u veljači 2008. godine nakon čega je nastavljeno provođenje projekta i tzv. interna supervizija u hrvatskom zatvorskom sustavu.

Obavljen je stručni nadzor i supervizija rada službenika tretmana u zatvorima u Osijeku, Zadru, Šibeniku, Puli, Zagrebu i Rijeci glede provedbe programa „Institucionalni i poslijepenalni prihvati osuđenih ovisnika“ (IPTO) u suradnji sa županijskim, odnosno gradskim centrima za prevenciju ovisnosti.

U suradnji s Referentnim centrom za liječenje bolesti ovisnosti bolnice „Sestara milosrdnica“ u Zagrebu je tijekom 2008. godine provedena posljednja faza edukacije liječnika zatvorskog sustava na temu: „Farmakoterapija opijatskim agonistima“ u svrhu stjecanja potvrđnice za propisivanje supstitucijske terapije za pritvorenike i zatvorenike. Ova edukacija je nastavak suradnje sa Referentnim centrom za liječenje ovisnosti bolnice „Sestara milosrdnica“ i održanog stručnog skupa za liječnike zatvorskog sustava pod nazivom: „Liječenje bolesti ovisnosti buprenorfinom (subutexom)“. Okončana je provođenjem ispita za liječnike, a stjecanje potvrđnice za propisivanje opijatnih agonista očekuje se u prvoj polovici 2009. godine.

Radi unaprjeđenja zatvorskog sustava i prezentiranja naše prakse i dostignuća službenici zatvorskog sustava su tijekom 2008. godine upućivani na edukacije, seminare, konferencije, stručne posjete i aktivnosti koje su organizirane u ovom području.

4.2. BOLOVANJA SLUŽBENIKA

Tijekom 2008. godine zbog bolovanja s posla je izostalo 998 službenika i namještenika od kojih:

- 65 zbog ozlijede na radu,
- 25 zbog liječenja u postupku ocjene profesionalne ili opće radne sposobnosti,
- 915 službenika zbog bolesti koje nisu u svezi s ozljedom na radu ili navedenim postupkom ocjene radne sposobnosti.

Prema trajanju bolovanja izvan službe je bilo:

- do 1 mjeseca 720 službenika,
- preko 1 mjeseca do 3 mjeseca 165 službenika,
- preko 3 mjeseca do 4 mjeseca 42 službenika,
- preko 4 mjeseca 78 službenika, uglavnom iz redova pravosudne policije zbog utvrđene nesposobnosti za obavljanje poslova ovlaštene službene osobe.

4.3. PRESTANAK DRŽAVNE SLUŽBE

U 2008. godini fluktuacija službenika nije bila značajna. S državnom je službom prešlo 113 službenika, od kojih 5 zbog ostvarivanja prava na mirovinu po općem propisu, a 40 na temelju Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba zbog gubitka sposobnosti za obavljanje poslova ovlaštene službene osobe.

4.4. ODGOVORNOST ZBOG POVREDE SLUŽBENE DUŽNOSTI

Na odgovornost službenika zatvorskog sustava zbog povreda službene dužnosti primjenjuje se uz Zakon o izvršavanju kazne zatvora i Zakon o državnim službenicima kao opći propis. Odlučivanje o lakšoj povredi službene dužnosti u nadležnosti je upravitelja kaznionice, zatvora ili odgojnog zavoda u kojem je službenik u službi, dok je za odlučivanje u teškoj povredi službene dužnosti nadležan Službenički sud za zaposlenike kaznionica i zatvora. Tijekom 2008. godine podnesen je Službeničkom sudu za zaposlenike kaznionica i zatvora Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa 51 zahtjev za pokretanje postupka zbog teške povrede službene dužnosti protiv 63 službenika.

Postupak je pokrenut zbog sljedećih povreda službene dužnosti:

- neizvršavanja, nesavjesnog, nepravodobnog ili nemarnog izvršavanja službene zadaće protiv 33 službenika;
- protiv 13 službenika zbog toga što su zatečeni u službi pod utjecajem alkohola;
- zlouporabe položaja ili prekoračenja ovlasti u službi protiv 7 službenika;
- odbijanja izvršenja zadaće iako za to ne postoje opravdani razlozi protiv 4 službenika;
- odnosa sa zatvorenikom koji je izvan propisanih zadaća protiv 2 službenika;
- ponašanja suprotnog etičkom kodeksu koje nanosi štetu ugledu službe protiv 2 službenika;
- nezakonite usluge sredstvima povjerenim za izvršenje poslova protiv 1 službenika;
- davanja netočnih podataka kojim se utječe na donošenje odluka protiv 1 službenika.

Postupak je dovršen protiv 48 službenika od kojih je 40 službenika proglašeno odgovornim za povredu službene dužnosti i kojima je izrečena novčana kazna, dok su 8 službenika oslobođeni odgovornosti ili je protiv istih obustavljen postupak. Postupak protiv 15 službenika bit će dovršen u 2009. godini.

4.5. OPREMA ZA PRAVOŠUDNU POLICIJU

U 2008. godini iz sredstava Državnog proračuna nabavljena je sljedeća oprema za potrebe službenika pravosudne policije:

Red. br.	Naziv robe	Planirana cijena s PDV-om	Potrebno	
			Količina	Iznos
A. SLUŽBENE ODORE I KOŠULJE				
1.	Jakne s uloškom	403,00	1200	483.600,00
2.	Hlače zimske, m.	182,00	2400	436.800,00
3.	Hlače zimske, ž.	165,00	200	33.000,00
4.	Hlače ljetne, m.	172,00	2400	412.800,00
5.	Hlače ljetne, ž.	155,00	200	31.000,00
6.	Majice kratki rukav, m., ž.	20,00	4600	92.000,00
7.	Košulje zimske, m.	161,00	2000	322.000,00
8.	Košulje zimske, ž.	161,00	300	48.300,00
9.	Košulje ljetne, m.	168,00	2000	336.000,00
10.	Košulje ljetne, ž.	168,00	300	50.400,00
11.	Kišni ogrtač, m., ž.	232,00	100	23.200,00
			UKUPNO	2.269.100,00
B. KRAVATE, ČARAPE, BERETKE				
1.	Kravate	34,00	2300	78.200,00
2.	Beretke	97,00	1200	116.400,00
3.	Čarape zimske, m., ž.	8,00	11000	88.000,00
4.	Čarape zimske s gaćicama, ž.	13,00	1200	15.600,00
5.	Čarape ljetne, m.	9,00	11000	99.000,00
6.	Čarape ljetne s gaćicama, ž.	5,00	1800	9.000,00
			UKUPNO	406.200,00
C. OBUĆA				
1.	Cipele visoke, m., ž.	304,00	1200	364.800,00
2.	Cipele niske, m., ž.	172,00	2300	395.600,00
			UKUPNO	760.400,00
D. GUMBI, ZNAČKE I OZNAKE ZVANJA				
1.	Amblem za rukav	13,00	21000	273.000,00
2.	Oznake zvanja	12,00	4000	48.000,00
3.	Gumbi RH Ø 14	1,80	3000	5.400,00
4.	Gumbi RH Ø 22	2,45	2000	4.900,00
5.	Amblem za beretku (značka)	66,00	1200	79.200,00
			UKUPNO	410.500,00
E. KOŽNA GALANTERIJA				
1.	Rukavice kožne, m.	144,00	250	36.000,00
2.	Rukavice kožne, ž.	138,00	50	6.900,00
			UKUPNO	42.900,00
F. STRELJIVO				
1.	Metak, kal. 9 mm, dugi (puna košulj.)	2,55	30000	76.500,00
			UKUPNO	76.500,00
G. PULOVERI				
1.	Puloveri	320,00	1200	384.000,00
			UKUPNO	384.000,00
H. SVJETILJKE I BATERIJE				
1.	Baterijska svjetiljka - mala	252,00	200	50.400,00
			UKUPNO	50.400,00
			SVEUKUPNO	4.400.000,00

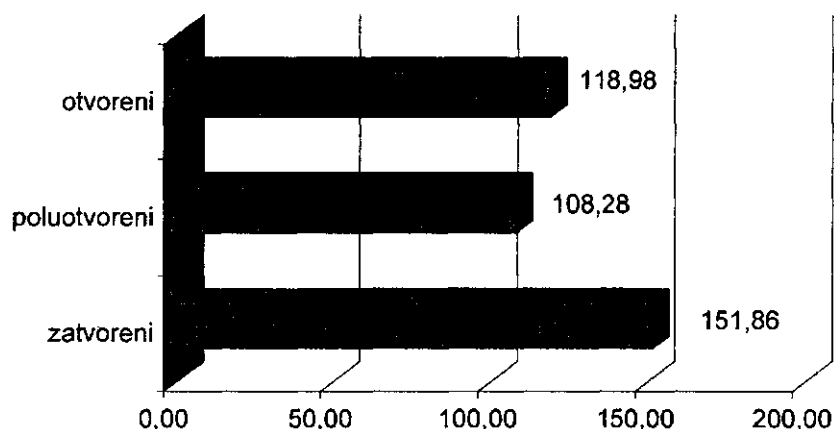
5. STANDARDI SMJEŠTAJA I PREHRANA ZATVORENIKA

5.1. KAPACITETI

Zakonom o izvršavanju kazne zatvora propisani su standardi smještaja zatvorenika, pored ostalog i 4m^2 i 10m^3 prostora po zatvoreniku. U 2008. godini povećan je smještajni kapacitet u Kaznionici u Glini za 60 zatvorenika i Zatoru u Zadru za 24 zatvorenika pa je ukupan kapacitet u kaznionicama i zatvorima bio 3351 zatvorenika, od čega:

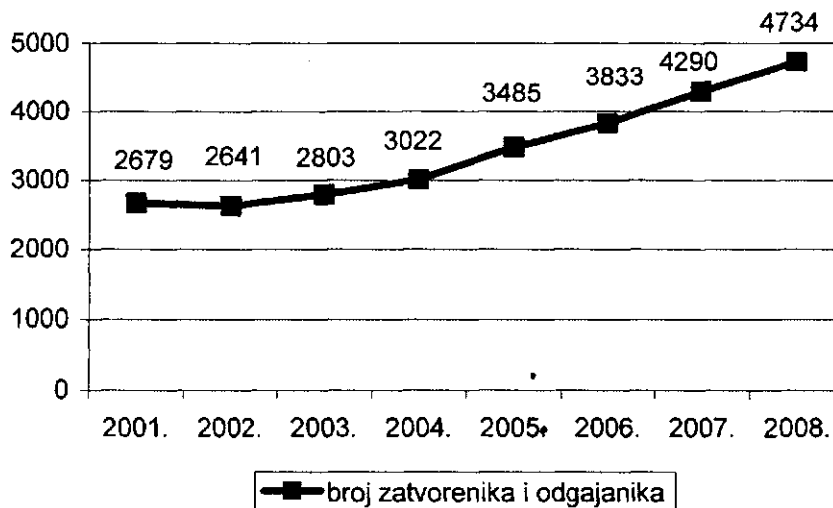
- 2495, odnosno 74,46% u zatvorenim uvjetima izvršavanja kazne zatvora i mjere pritvora,
- 640 odnosno 19,10% u poluotvorenim, te
- 216 odnosno 6,45% u otvorenim uvjetima izdržavanja kazne zatvora.

Prikaz % popunjenosti 31. prosinca 2008. godine

Svi smještajni kapaciteti bili su prenapučeni prosječno 41,42%, pri čemu su kapaciteti u zatvorenim uvjetima izvršavanja bili prenapučeni za 51,86%, poluotvoreni za 8,28%, a kapaciteti u otvorenim uvjetima izvršavanja kazne zatvora za 18,98%.

Prikaz broja zatvorenika na 31.12. od 2001. do 2008.

5.2. UREĐENJE PROSTORA ZA SMJEŠTAJ ZATVORENIKA

Uprava za zatvorski sustav u 2008. godini poduzela je aktivnosti u svrhu podizanja standarda smještaja zatvorenika u:

- **Kaznionici u Glini:** završeni su radovi na adaptaciji lijevog krila zgrade «Internat» čime je povećan standard smještaja za 89 zatvorenika. Započeli su radovi na izgradnji nove zgrade kapaciteta 420 zatvorenika,
- **Kaznionici u Lepoglavi:** obavljena je javna nabava za izbor izvođača radova na sanaciji zgrade zatvoreničke kuhinje,
- **Kaznionica u Lipovici-Popovači:** uređen je prostor radionice za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika,
- **Zatvoru u Osijeku:** završeni su radovi na ograđivanju šetnice i sportskih terena za zatvorenike,
- **Zatvoru u Požegi:** završena je sanacija krova,
- **Zatvoru u Zadru:** započela je izrada projektne dokumentacije za adaptaciju prizemlja, prvog i trećeg kata, čime bi se nakon obavljenih radova kapacitet povećao za 28 zatvorenika,
- **Zatvoru u Varaždinu:** završena je izrada projektne dokumentacije adaptacije potkrovlja, prizemlja i podruma čime će se kapacitet zatvora povećati za 37 zatvorenika. Ishođena je građevinska dozvola i započeli su radovi na sanaciji krova. Pregrađivanjem dvorišta zatvorenica su osigurana dva prostora za boravak na svježem zraku,
- **Zatvoru u Zagrebu:** u izradi je projektna dokumentacija dogradnje kojom će se kapacitet zatvora povećati za 376 zatvorenika,
- **Odgojnom zavodu Turopolje:** uređen je prostor Odsjeka za izvršavanje odgojne mjere u uvjetima pojačane skrbi i nadzora u Sisku, završena je izrada projektne dokumentacije dogradnje i adaptacije zgrade za smještaj odgajanika u Turopolju, u tijeku je izdavanje građevinske dozvole,
- **Kaznionici i Zatvoru u Šibeniku:** izrađena je druga varijanta koncepcije izgradnje nove kaznionice i zatvora na lokaciji gospodarske zone «Podi».

5.3. PREHRANA ZATVORENIKA

Zatvorenicima se osiguravaju tri obroka dnevno, poslužena u pravilnim razmacima, kalorične vrijednosti minimalno 3000 kcal dnevno. Zatvorenicima koji su radno angažirani osigurava se dodatan obrok za vrijeme rada. Obroci moraju kakvoćom i količinom zadovoljavati prehrambene i zdravstvene standarde, te moraju biti primjereni životnoj dobi, zdravstvenom stanju, naravi posla kojeg zatvorenik obavlja te njegovim vjerskim i kulturnim zahtjevima. Jelovnik se sastavlja periodično prema jedinstvenom jelovniku izrađenom od Prehrambeno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu. U povjerenstvu za sastav jelovnika sudjeluje liječnik ili drugi službenik medicinske struke, strukovni učitelj kuhar, ekonom te predstavnik zatvorenika. Svaki pripremljeni obrok kuša upravitelj ili osoba koju ovlasti, a zapažanja se evidentiraju u posebnu evidenciju. Od svakog obroka ostavlja se uzorak radi eventualne analize za slučaj pojave trovanja hranom. Sanitarne inspekcije redovito obavljaju nadzor nad stanjem čistoće i higijene u kuhinjama i pomoćnim prostorijama, o čemu dostavljaju nalaz.

5.3.1. Proizvodnja hrane za vlastite potrebe

U cilju racionalizacije troškova i većeg zapošljavanja zatvorenika, a u skladu s unutarnjim potencijalima zatvorskog sustava, od lipnja 2004. godine se provodi projekt organizirane proizvodnje hrane za vlastite potrebe.

Projekt se temelji na regionalno-teritorijalnom principu slijedom čega je određeno šest regija s po jednim nositeljem proizvodnje i korisnicima, i to:

- I. Regija – nositelj Kaznionica u Turopolju, korisnici ODZ Turopolje, Zatvorska bolnica i zatvori u Karlovcu i Zagrebu, prosječno 1.200 zatvorenika
- II. Regija – nositelj Kaznionica u Lepoglavi, korisnik Zatvor u Varaždinu, prosječno 900 zatvorenika
- III. Regija – nositelj Kaznionica u Požegi, korisnici ODZ Požega, zatvori u Osijeku i Požegi, prosječno 600 zatvorenika
- IV. Regija – nositelj Kaznionica u Lipovici-Popovači, korisnici Kaznionica u Glini, zatvori u Bjelovaru i Sisku, prosječno 700 zatvorenika
- V. Regija – nositelj Kaznionica u Valturi, korisnici zatvori u Puli i Rijeci, prosječno 550 zatvorenika
- VI. Regija – nositelj Zatvor u Gospiću, korisnici zatvori u Dubrovniku, Splitu, Šibeniku i Zadru, prosječno 700 zatvorenika.

Viškovi proizvedene hrane u odnosu na potrebe pojedine regije preraspodjeljuju se, u skladu s potrebama, ostalim korisnicima unutar zatvorskog sustava.

U 2008. godini je unutar zatvorskog sustava isporučeno prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 8,646.649 kn, prema proizvođačkim troškovima nositelja proizvodnje, i to:

Prehrambeni proizvodi	Isporučena količina
Krumpir	118.460 kg
Ostalo povrće	228.094 kg
Jabuke	107.116 kg
Ostalo voće	19.045 kg
Svinjetina	222.004 kg
Junetina	81.398 kg
Ostalo meso	28.016 kg
Jaja	324.895 komada
Mlijeko	132.527 litara
Prasad sisajuća za daljnji tov	1.125 komada

U odnosu na 2007. godinu, isporučeno je 23,67% više krumpira, 1,51% više ostalog povrća, 31,24% više svinjetine, 4,27% više junetine, 27,08% više jaja i 33,61% više prasadi sisajuće za daljnji tov.

Trenutno je u tijeku izrada planova i priprema za proizvodnju u 2009. godini, te pojačana komunikacija s Hrvatskim zavodom za poljoprivrednu savjetodavnu službu radi unaprjeđenja proizvodnje hrane za vlastite potrebe.

5.4. OPREMA ZA ZATVORENIKE

U 2008. iz sredstava Državnog proračuna nabavljena je sljedeća oprema:

Redni broj	Naziv robe	Planirana cijena sa PDV-om	Potrebno	
			Količina	Iznos
	A. RUBLJE			
1.	Potkošulja bez rukava, m.	11,00	2000	22.000,00
2.	Potkošulja dugih rukava, m.	34,00	500	17.000,00
3.	Potkošulja bez rukava, ž.	12,00	100	1.200,00
4.	Gaće kratke - slip, m.	8,00	2000	16.000,00
5.	Gaće kratke - bokserice	15,00	2000	30.000,00
6.	Gaće ženske	7,00	100	700,00
7.	Pidžama na kopčanje	91,00	300	27.300,00
8.	Spavaćica, ž.	60,00	50	3.000,00
9.	Grudnjak	66,00	100	6.600,00
			UKUPNO	123.800,00
	B. ČARAPE			
1.	Čarape ljetne, m.	10,00	3000	30.000,00
2.	Čarape zimske, m.	8,00	2000	16.000,00
3.	Čarape zimske, ž.	6,00	200	1.200,00
4.	Čarape ljetne, ž.	4,00	200	800,00
			UKUPNO	48.000,00
	C. ODJEĆA			
1.	Jakna ljetna, m.ž.	113,00	600	67.800,00
2.	Jakna zimska, m.ž.	150,00	700	105.000,00
3.	Košulja kratki rukav, m.ž.	74,00	3000	222.000,00
4.	Košulja dugi rukav, m.ž.	87,00	2500	217.500,00
5.	Majica kratki rukav, m.ž.	20,00	7000	140.000,00
6.	Hlače muške	75,00	2500	187.500,00
7.	Hlače ženske	75,00	150	11.250,00
			UKUPNO	951.050,00
	D. OBUĆA			
1.	Cipele ljetne, muške	100,00	600	60.000,00
2.	Cipele zimske, muške	101,00	500	50.500,00
3.	Cipele ljetne, ženske	173,00	200	34.600,00
4.	Cipele zimske, ženske	214,00	50	10.700,00
5.	Natikače, m.ž.	23,00	1000	23.000,00
			UKUPNO	178.800,00
	E. RADNA ODJEĆA			
1.	Radno odijelo, m.ž.	155,00	1200	186.000,00
2.	Kuharsko odijelo, m.	134,00	500	67.000,00
3.	Kuharsko odijelo, ž.	134,00	200	26.800,00
4.	Radna kuta, m.ž.	84,00	250	21.000,00
			UKUPNO	300.800,00
	F. POSTELJNA OPREMA			
1.	Jastuk	22,00	3000	66.000,00
2.	Jastučnica	15,00	3000	45.000,00
3.	Plaha	26,00	9000	234.000,00
4.	Pokrivač (deka)	92,00	4000	368.000,00
5.	Ručnik	20,00	5000	100.000,00

			UKUPNO	813.000,00
	G. MADRACI			
1.	Madrac 190x80x17	320,00	1000	320.000,00
			UKUPNO	320.000,00
	H. HIGIJENSKI PRIBOR			
1.	Četkica za zube	4,00	15000	60.000,00
2.	Pasta za zube	3,00	40000	120.000,00
3.	Sapun za ruke	2,00	32000	64.000,00
4.	Pjena za brijanje	10,00	10000	100.000,00
5.	Pasta za brijanje	7,50	12000	90.000,00
6.	Britvice za jednokrat. uporabu	0,80	125000	100.000,00
7.	Šampon 15 g	0,50	220000	110.000,00
8.	WC papir - listići	0,90	130000	117.000,00
9.	Higijenski ulošci	4,70	2000	9.400,00
10.	Plastična torbica	5,50	200	1.100,00
11.	Krema za ruke i lice 150 ml	8,30	8000	66.400,00
12.	Sjajilo za cipele	7,50	3000	22.500,00
13.	Dezodorans m. i ž. (10%)	11,50	1000	11.500,00
14.	Sapun za rublje	4,00	5000	20.000,00
			UKUPNO	891.900,00
	I. ŠPORTSKA ODJEĆA I OBUĆA			
1.	Tenisice	160,00	500	80.000,00
2.	Hlače kratke (športske)	52,00	550	28.600,00
3.	Majica kratki rukav (športska)	66,00	550	36.300,00
4.	Trenirka komplet	195,00	450	87.750,00
5.	Čarape (športske)	14,00	500	7.000,00
			UKUPNO	239.650,00
	J. ŠPORTSKI REKVIZITI			
1.	Mrežica za koš	47,00	20	940,00
2.	Mreža za mali nogomet	330,00	10	3.300,00
3.	Mrežica za stolni tenis	68,00	20	1.360,00
4.	Reket za stolni tenis	36,99	100	3.699,00
5.	Lopta za nogomet	83,00	115	9.545,00
6.	Lopta za košarku	69,00	20	1.380,00
7.	Lopta za rukomet	110,00	5	550,00
8.	Stol za stolni tenis	1.660,00	30	49.800,00
9.	Košarkaška ploča s obručem i nosačem	833,00	22	18.326,00
			UKUPNO	88.900,00
	K. PRIBOR, POSUDE I TERMOS BOCE			
1.	Žlica	4,30	2000	8.600,00
2.	Vilica	4,30	2000	8.600,00
3.	Nož	14,40	2000	28.800,00
4.	Zdjelica za varivo, Ø 18, r.f.	53,00	500	26.500,00
5.	Zdjelica mala Ø 13, r.f.	36,00	600	21.600,00
6.	Šalica za b.k., r.f.	30,00	700	21.000,00
7.	Poslužavnik PVC	29,00	1000	29.000,00
			UKUPNO	144.100,00
			SVEUKUPNO	4.100.000,00

5.5. OSTALA OPREMA

Iz sredstava Državnog proračuna nabavljena je:

- uredska oprema, (stolice, stolovi i noćni ormarići za zatvorenike),
- komunikacijska oprema (komunikacijski sustav «Tetra» i 32 ručne radio stanice te 1 telefonska centrala),
- oprema za održavanje i zaštitu (6 električnih paralizatora, 100 peper sprejeva, oprema za glačanje, pećnice, hladnjaci i zamrzivači),
- medicinska i laboratorijska oprema (hematološki analizator, laboratorijska centrifuga, električni sterilizator, bolesnički kreveti na kotačima),
- instrumenti, uređaji i strojevi (mjerači alkohola u krvi, perilice, sušilice, uređaj za detekciju tragova droge iz sline, 2 sustava video nadzora, 2 metal detektor vrata),
- sportska i glazbena oprema,
- 54 specijalna i osobna vozila

- u vrijednosti 18,703.946,00 kuna.

Od prihoda ostvarenih radom zatvorenika i iz ostalih prihoda nabavljeno je:

- 26 klima uređaja,
- 47 računala, 3 prijenosna računala, 11 pisača i 2 projektora,
- 6 motornih kosa, 3 motokultivatora i 1 kosilica,
- 1 traktor, 1 parno konvekcijska kuhinjska peć, 1 troetažna kuhinjska peć,
- TV aparati, perilica, hladnjaci, dvokrilni metalni ormari i stolice

- u iznosu od 1,225,00,00 kuna.

6. STRUKTURA ZATVORENIKA I ZATVORENICA

Tijekom 2008. godine u zatvorskom sustavu boravilo je ukupno 17.546 zatvorenika koji su imali različite formalno-pravne statuse:

- zatvorenici – osobe na izdržavanju kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku,
- pritvorenici – osobe na izvršavanju mjere pritvora,
- zadržanci – osobe kojima je na temelju članka 101. Zakona o kaznenom postupku određeno zadržavanje,
- kažnjenici – osobe na izdržavanju kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku i osobe kojima je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora (supletorno kažnjeni),

kategorije zatvorenih osoba		31.12.2007.			31. 12. 2008.		
		M	Ž	U	M	Ž	U
Zatvorenici		2651	116	2767	2974	130	3104
Pritvorenici		1233	64	1297	1287	67	1354
Zadržani		0	0	0	2	0	2
Prekršajno kažnjeni	Osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora	72	0	72	118	3	121
	Supletorno kažnjeni	28	0	28	33	2	35
Odgojna mjera		80	4	84	77	7	84
Maloljetnički zatvor		39	0	39	34	0	34
UKUPNO		4023	180	4203	4448	202	4650

Tijekom 2008. godine kaznu zatvora izdržavalo je 7.063 zatvorenika, što predstavlja 40,3% od ukupnog broja zatvorenika koji su se nalazili u zatvorskom sustavu. Od ukupnog broja zatvorenika tijekom 2008. godine 4296 zatvorenika započelo je s izdržavanjem kazne. Početkom 2008. godine 2767 zatvorenika već je izdržavalo kaznu, a s izdržavanjem kazne zatvora nastavili su i tijekom 2008. godine.

Upućivanje na izvršavanje kazne zatvora u nadležnosti je suca izvršenja nadležnog županijskog suda. Sve osobe osuđene na kaznu zatvora dulju od šest mjeseci upućuju se u Odjel za dijagnostiku i programiranje u Zatoru u Zagrebu, a osobe osuđene na kaznu zatvora do šest mjeseci upućuju se u zatvore najbliže mjestu prebivališta zatvorenika. U Odjelu za dijagnostiku i programiranje zatvorenici borave u prosjeku tri tjedna za koje vrijeme stručnjaci različitih specijalnosti obavljaju poslove psihosocijalne dijagnostike u svrhu izrade prijedloga pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora kao i prijedlog o upućivanju u konkretnu kaznionicu, odnosno zatvor gdje će se nastaviti izvršavanje kazne zatvora o čemu odluku donosi Središnji ured. Pojedinačni program za svakog zatvorenika sadrži:

1. procjenu rizičnosti za vrijeme izvršavanja kazne zatvora o čemu ovisi upućivanje u kaznionicu prema stupnju sigurnosti (zatvorena, poluotvorena, otvorena),
2. radnu sposobnost, radne navike, vrstu posla i uvjete rada na koje se zatvorenika može rasporediti,
3. obrazovnu razinu i potrebu za obrazovanjem ili stručnim osposobljavanjem,
4. zdravstveno stanje, potrebu za liječenjem,
5. uključivanje u posebne programe (za ovisnosti o drogama, alkoholu, oboljele od PTSP-a), po odluci suda ili procjeni stručnog tima,
6. potrebu za specifičnom psihološkom, psihijatrijskom, socijalnom ili pravnom pomoći,
7. prijedlog posebnih oblika individualnog ili skupnog rada,
8. sadržaje i oblike korištenja slobodnog vremena (kulturne i sportske aktivnosti),
9. kontakt s vanjskim svijetom (dopisivanje, telefoniranje, posjete obitelji i drugih osoba),
10. program pripreme za otpust na slobodu i pomoć nakon otpusta.

Broj zatvorenika/ca s izrečenim sigurnosnim mjerama na dan 31.12.2008.

	muškarci	žene	UKUPNO
protjerivanje stranca iz zemlje	55	1	56
zabrana upravljanja motornim vozilom	51	1	52
obvezno psihijatrijsko liječenje	154	6	160
obvezno liječenje od ovisnosti (alkohol)	187	1	188
obvezno liječenje od ovisnosti (opojne droge)	334	21	355
zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti	11	3	14
oduzimanje predmeta	194	10	204
UKUPNO	986	43	1029

Tijekom 2008. godine u Odjelu za dijagnostiku i programiranje zaprimljeno je 1791 zatvorenika. Velika većina ovih zatvorenika su muškarci (95%, odnosno 1703 zatvorenika) dok su 5,0% (odnosno 88 zatvorenica) žene. Skoro svaki četvrti dijagnosticirani zatvorenik u Odjelu za dijagnostiku i programiranje (23,0%, odnosno 412 zatvorenika) imao je izrečenu sigurnosnu mjeru. Najveći broj zatvorenika (180 zatvorenika) imao je izrečenu sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti o opojnim drogama, a 109 zatvorenika imali su

izrečenu sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu, 73 zatvorenika sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja, a 50 zatvorenika sigurnosnu mjeru protjerivanja stranca.

Nakon dolaska u kaznionicu, odnosno zatvor u kojem se izvršava kazna, zatvorenika se upoznaje s predloženim programom koji se konkretizira u skladu s mogućnostima kaznionice, odnosno zatvora i potrebama zatvorenika. Provođenje pojedinačnog programa kontinuirano se prati i procjenjuje, a upravitelj ima obvezu najmanje svaka tri mjeseca preispitati svaki pojedinačni program. Uspješnost u provođenju programa procjenjuju članovi tima koji sudjeluju u njegovom provođenju. U skladu s rezultatima i napretkom svakog pojedinca određuje se razina uspješnosti odnosno stupanj i količina pogodnosti koju je zatvorenik stekao. Pogodnosti se ostvaruju postupno, a sastoje se od pogodnosti unutar kaznionice ili zatvora do pogodnosti izlazaka.

6.1. ZATVORENICI

6.1.1. Struktura zatvorenika prema vrstama kaznenih djela

U strukturi zatvorenika prema vrstama kaznenih djela na kraju 2008. godine najbrojniju skupinu činili su zatvorenici koji su počinili imovinsko kazneno djelo (34,90%), zatim zatvorenici koji su počinili kazneno djelo protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (22,7%), te zatvorenici koji su počinili kazneno djelo protiv života i tijela (17,38%). Znatno manju skupinu čine zatvorenici koji su počinili kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (8,61%), zatvorenici osuđeni zbog kaznenog djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa (5,65%), te kazneno djelo protiv braka, obitelji i mladeži (3,46%). Ostala kaznena djela počinilo je ukupno 7,30% zatvorenika.

kaznena djela	broj zatvorenika	%
protiv života i tijela	517	17,38
protiv slobode i prava čovjeka i građanina	28	0,94
protiv RH	1	0,03
protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	675	22,70
protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa	256	8,61
protiv časti i ugleda	0	0,00
protiv braka, obitelji i mladeži	103	3,46
protiv imovine	1038	34,90
protiv zdravlja ljudi	0	0,00
protiv okoliša	1	0,03
protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa	168	5,65
protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja	53	1,78
protiv pravosuđa	6	0,20
protiv vjerodostojnosti isprava	51	1,71
protiv javnog reda	18	0,61
protiv službene dužnosti	52	1,75
protiv oružanih snaga RH	1	0,03
ovršni zakon	6	0,20
ukupno	2974	100

6.1.2. Struktura zatvorenika prema duljini izrečene kazne

Od 2974 zatvorenika na kraju 2008. godine 147 zatvorenika, odnosno 4,95% izdržavalo je kaznu zatvora kraću od šest mjeseci, a preostalih 95,5% kaznu zatvora dulju od šest mjeseci. 13,45% zatvorenika izdržavalo je kaznu od šest mjeseci do jedne godine, 31,30% od jedne do tri godine, 18,9% od tri do pet godina, a 17,92% od pet do deset godina. Kaznu zatvora od deset do petnaest godina izdržavalo je 8,14% zatvorenika, a dulju od deset godina do četrdeset godina 13,49%.

	broj zatvorenika	%
do 1 mjeseca	10	0,34
1 do 3 mjeseca	22	0,74
3 do 6 mjeseci	115	3,87
6 mj. do 1 god.	400	13,45
1 do 2 god.	553	18,59
2 do 3 god.	378	12,71
3 do 5 god.	562	18,90
5 do 10 god.	533	17,92
10 do 15 god.	242	8,14
točno 15 god.	58	1,95
15 do 20 god.	21	0,71
točno 20 god.	25	0,84
20 do 30 god.	32	1,08
30 do 40 god.	23	0,77
UKUPNO	2974	100

6.1.3. Struktura zatvorenika s obzirom na stupanj obrazovanja

Stupanj obrazovanja	Broj zatvorenika	%
ne zna pisati i čitati	2	0,07
bez školske izobrazbe	42	1,41
nezavršena OŠ	260	8,74
završena OŠ	738	24,82
nezavršena srednja ili obrtnička škola	166	5,58
završena srednja ili obrtnička škola	1624	54,61
završena viša škola	58	1,95
završena visoka škola	56	1,88
drugo	28	0,94
UKUPNO	2974	100

Preko polovice zatvorenika (54,61%) ima završenu srednju školu. Završenu osnovnu školu ima 24,82% a nezavršenu osnovnu školu 8,74% zatvorenika. Završenu višu školu ima 1,95%, a visoku školu 1,88% zatvorenika.

6.1.4. Struktura zatvorenika prema dobi

S obzirom na dob, na dan 31. prosinca 2008. godine preko polovice zatvorenika na izdržavanju kazne (58,04%) bili su mlađi od četrdeset godina. Najbrojniju skupinu čine zatvorenici stari između 27 i 39 godina (54,50%). Ovi podaci ukazuju da se na izdržavanju kazne velikim dijelom nalazi populacija koja je u najvitalnijem životnom razdoblju u kojem je moguće razvijanje svih potencijala.

	Broj zatvorenika	%
18 - 21	16	0,54
21 - 23	90	3,03
23 - 27	420	14,12
27 - 39	1201	40,38
39 - 49	691	23,23
49 - 59	424	14,26
59 - 69	99	3,33
više od 69	33	1,11
Ukupno	2974	100

6.2. ZATVORENICE

Tijekom 2008. godine u zatvorskom sustavu nalazilo se ukupno 766 žena različitih formalno-pravnih statusa što predstavlja 4,40% od ukupne zatvorske populacije u izvještajnoj godini. Najveći broj zatvorenica (338) bio je u statusu pritvorenice što predstavlja 44,13% od ukupnog broja žena koje su boravile u zatvorskom sustavu tijekom 2008. godine. Nešto manji broj zatvorenica (288, odnosno 37,60%) izdržavale su kaznu zatvora izrečenu u kaznenom postupku, 126 žena koje su izdržavale kaznu zatvora izrečenu u prekršajnom postupku ili im je novčana kazna izrečenu u prekršajnom postupku zamijenjena za zatvorsku kaznu. Kroz 2008. godinu 14 žena bilo je u statusu zadržanica, dok nijedna žena nije bila na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora.

6.2.1. Struktura zatvorenica prema vrstama kaznenih djela

Najveći broj zatvorenica i to 38 izdržavale su kaznu zatvora zbog imovinskih kaznenih djela, dok je gotovo podjednak broj žena bio u zatvoru zbog kaznenog djela protiv života i tijela 25 zatvorenica i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom 31 zatvorenica. Relativno je veliko učešće žena koje su počinile kazneno djelo protiv službene dužnosti 11 zatvorenica, 6 zatvorenica zbog kaznenih djela protiv vjerodostojnosti isprave, dok je 5 žena kaznu izdržavalo zbog kaznenog djela protiv braka, obitelji i mladeži, 5 protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa, 4 protiv spolne slobode i spolnog ćudoreda.

kaznena djela	broj zatvorenica	%
protiv života i tijela	25	19,23
protiv slobode i prava čovjeka i građanina	1	0,77
protiv RH	0	0
protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	31	23,85
protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa	4	3,08
protiv časti i ugleda	0	0
protiv braka, obitelji i mladeži	5	3,85
protiv imovine	38	29,23
protiv zdravlja ljudi	0	0
protiv okoliša	0	0
protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa	5	3,85
protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja	3	2,31
protiv pravosuđa	0	0
protiv vjerodostojnosti isprava	6	4,62
protiv javnog reda	1	0,77
protiv službene dužnosti	11	8,46
protiv oružanih snaga RH	0	0
ovršni zakon	0	0
ukupno	130	100

6.2.2. Struktura zatvorenica prema duljini izrečene kazne

Na kraju 2008. godine nalazilo se 130 žena na izdržavanju kazne zatvora. Najveći broj žena (48, odnosno 36,93%) izdržavale su kaznu zatvora od jedne do tri godine, od 3 do 5 godina (20, odnosno 15,38%), kaznu zatvora od 5 do 10 godina 28 žena ili 21,54%, od 10 do 15 godina 14 žena ili 10,77%. 8 zatvorenica ili 6,15% izdržavalo je kaznu od 15 godina, kaznu od 15 do 20 godina 4 ili 3,08%, a kaznu zatvora od 20 do 30 godina 1 ili 0,77% zatvorenica.

	broj zatvorenica	%
do 1 mjeseca	0	0,00
1 do 3 mjeseca	1	0,77
3 do 6 mjeseci	2	1,54
6 mj. do 1 god.	4	3,08
1 do 2 god.	17	13,08
2 do 3 god.	31	23,85
3 do 5 god.	20	15,38
5 do 10 god.	28	21,54
10 do 15 god.	14	10,77
točno 15 god.	8	6,15
15 do 20 god.	4	3,08
točno 20 god.	0	0,00
20 do 30 god.	1	0,77
30 do 40 god.	0	0,00
UKUPNO	130	100

6.2.3. Struktura zatvorenica s obzirom na stupanj obrazovanja

Žene su u prosjeku obrazovanije od muškaraca zatvorenika, tako da ih je na kraju 2008. godine 57,69% imalo završenu srednju ili obrtničku školu. Završenu osnovnu školu ima 22,31% zatvorenica. Približno jednak postotak je zatvorenica sa završenom višom i visokom školom, odnosno nezavršenom osnovnom školom ili bez školske izobrazbe.

Stupanj obrazovanja	Broj zatvorenica	%
ne zna pisati i čitati	0	0
bez školske izobrazbe	5	3,85
nezavršena OŠ	5	3,85
završena OŠ	29	22,31
nezavršena srednja ili obrtnička škola	2	1,54
završena srednja ili obrtnička škola	75	57,69
završena viša škola	5	3,85
završena visoka škola	5	3,85
drugo	4	3,08
UKUPNO	130	100

6.2.4. Struktura zatvorenica prema dobi

Najbrojnije su zatvorenice životne dobi od 27 do 39 godina 44,62%, a od 39 do 49 godina 23,85%, dok je u dobi između 29 do 59 godina života 19,23%.

	Broj zatvorenica	%
18 - 21	0	0
21 - 23	0	0
23 - 27	9	6,92
27 - 39	58	44,62
39 - 49	31	23,85
49 - 59	25	19,23
59 - 69	5	3,85
više od 69	2	1,54
Ukupno	130	100

6.3. ZATVORENICI I ZATVORENICE STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Uzimajući u obzir činjenicu da je izvršavanje kazne zatvora samo po sebi iznimno zahtjevno i u životu svakog čovjeka stresno stanje, valja imati na umu da je taj stres dodatno povećan za osobe zrelije životne dobi. Pod zatvorenicama starije životne dobi svrstali smo sve

zatvorenike starije od 59 godina života. Na kraju 2008. godine u zatvorima je bilo 139 zatvorenika starije životne dobi, što predstavlja 4,5% zatvorenika na izvršavanju kazne zatvora.

Velika većina zatvorenika starije životne dobi upućena je na daljnje izvršavanje kazne zatvora u neku od kaznionica (111 zatvorenika, odnosno 80%). Vodeći računa o visini izrečene kazne, vrsti kaznenog djela te ostalim kriminološkim osobinama, zatvorenici starije životne dobi su najčešće upućivani na izvršavanje kazne zatvora u Kaznionicu u Lepoglavi (47 zatvorenika, odnosno 33,8%), zatim slijedi Kaznionica u Lipovici-Popovači (23 zatvorenika, odnosno 16,5%), te Kaznionica u Valturi (9 zatvorenika, odnosno 6,5%) koliko je bilo i u Kaznionici u Turopolju. U Kaznionici u Požegi bilo je 7 zatvorenika i 7 zatvorenica starije životne dobi.

Izvršavanje kazne za zatvorenike starije životne dobi organizirano je na način da se zatvorenicima osigura smještaj primjeren njihovoj dobi i zdravstvenom stanju, te da im se omogući neobvezujuća okupacijska terapija kao i dostupnost zdravstvene zaštite.

6.4. MALOLJETNIČKI ZATVOR

Tijekom 2008. godine 63 zatvorenika izdržavala su kaznu maloljetničkog zatvora. Svi su bili muškog spola. Na kraju 2008. godine na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora bila su 34 zatvorenika od kojih nijedan nije bio maloljetan, dok je preko polovice zatvorenika (55,9%, odnosno 19 zatvorenika) imalo između 21 i 23 godine života, a njih 12 (odnosno 35,3%) bili su mlađi punoljetnici. Tri zatvorenika starija od 23 godine bila su na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora na kraju 2008. godine.

Dob zatvorenika na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora na dan 31.12.2008.

Dob zatvorenika	31. 12. 2008.	
	Broj zatvorenika	%
14 - 16		
16 - 18		
18 - 21	12	35,3
21 - 23	19	55,9
23 - 27	3	8,8
Ukupno	34	100,0

S obzirom na duljinu izrečene kazne maloljetničkog zatvora, na kraju 2008. godine bio je najveći broj zatvorenika s kaznom u trajanju od 3 do 5 godina 12 zatvorenika (35,3%), nešto manji broj zatvorenika izdržavao je kaznu od 1 do 2 godine 8 zatvorenika (23,5%), 7 zatvorenika kaznu od 5 do 10 godina (20,6%), 3 zatvorenika (8,8%) kaznu u trajanju od 6 mjeseci do 1 godine, dok su 4 zatvorenika (11,8%) izdržavala kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju od tri do pet godina.

Zatvorenici na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora
prema duljini izrečene kazne na dan 31.12.2008. godine

Duljina kazne	Maloljetnički zatvor			
	Muški		Žene	
	Broj zatvorenika	%	Broj zatvorenica	%
Od 6 mjeseci do 1 godine	3	8,8		
1 do 2 godine	8	23,5		
2 do 3 godine	4	11,8		
3 do 5 godina	12	35,3		
5 do 10 godina	7	20,6		
Ukupno	34	100,00	0	0,00

Na kraju 2008. godine 12 zatvorenika izdržavalo je kaznu maloljetničkog zatvora zbog imovinskog kaznenog djela, 11 zbog kaznenog djela protiv života i tijela, 5 zbog kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, a po 3 zatvorenika imala su izrečenu kaznu maloljetničkog zatvora zbog kaznenog djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa, odnosno zbog kaznenog djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.

Broj zatvorenika na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora
prema vrstama kaznenih djela na dan 31.12.2008. godine

Kaznena djela protiv	31. 12. 2008.	
	Broj zatvorenika	%
života i tijela	11	32,4
imovine	12	35,3
vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	3	8,8
spolne slobode, ćudoređa	5	14,7
opće sigurnosti ljudi i imovine i sig. prometa	3	8,8
Ukupno	34	100,0

Preko dvije trećine zatvorenika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora nema završenu srednju školu, odnosno nisu osposobljeni za zanimanje. Najveći broj zatvorenika (12, odnosno 35,3%) ima završenu osnovnu školu, dok nešto manja skupina zatvorenika (11 zatvorenika, odnosno 32,3%) nema završenu ni osnovnu školu. Svaki četvrti zatvorenik (26,5%) ima završenu četverogodišnju srednju ili trogodišnju obrtničku školu i ima zanimanje, a dva zatvorenika imaju nezavršenu srednju školu.

Stupanj obrazovanja zatvorenika na izdržavanju kazne
maloljetničkog zatvora na dan 31.12.2008. godine

Stupanj obrazovanja	31. 12. 2008.	
	Broj zatvorenika	%
ne zna pisati, čitati, ne poznaje osnovne računske operacije		
bez školske izobrazbe		
nezavršena OŠ	11	32,3
završena OŠ	12	35,3
nezavršena srednja ili obrtnička škola	1	2,9
završena srednja ili obrtnička škola	9	26,5
završena viša škola		
završena visoka škola		
drugo		
Ukupno	34	100,0

6.5. ODGAJANICI

Odgojna mjera za mušku populaciju izvršava se u Odgojnom zavodu u Turopolju čiji je kapacitet 100 mjesta, a za žensku populaciju u Odgojnom zavodu u Požegi kapaciteta 50 mjesta. Na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na kraju 2008. godine bilo je 77 odgajanika i 7 odgajanica. Tijekom 2008. godine na izvršavanje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod primljen je 51 odgajanik i 8 odgajanica.

Prikaz broja odgajanika po vrstama kaznenih djela na dan 31.12.2008. godine

Kaznena djela protiv	odgajanici	
	muški	žene
Života i tijela	6	
Imovine	64	6
Spolne slobode, ćudoređa	2	
Braka, obitelji i mladeži	3	
Pravosuđa		1
Javnog reda	2	
Ukupno	77	7

Na kraju 2008. godine sedam djevojaka bilo je na izvršavanju odgojne mjere, od kojih je 6 odgajanica zbog imovinskih kaznenih djela, a jedna zbog kaznenog djela protiv pravosuđa. Kod muških odgajanika prevladavaju osobe koje su počinile imovinska kaznena djela (64 odgajanika), a šest odgajanika koji su počinila su kazneno djelo protiv života i tijela. Tri odgajanika počinila su kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži, a po dva odgajanika kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa te kaznena djela protiv javnog reda.

Nešto više od polovice odgajanika na izvršavanju odgojne mjere su maloljetni (41 od ukupno 77, odnosno 53,2%), 34 su mlađi punoljetnici (44,1%), a dva su stariji punoljetnici.

Dob odgajanika na izvršavanju odgojne mjere na dan 31.12.2008.

Dob odgajanika	31. 12. 2008.	
	Broj odgajanika	Broj odgajanica
14 - 16	5	1
16 - 18	36	5
18 - 21	34	1
21 - 23	2	
23 - 27		
Ukupno	77	7

Stupanj obrazovanja odgajanika na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na dan 31.12.2008. godine

Stupanj obrazovanja	31. 12. 2008.	
	Broj odgajanika	Broj odgajanica
ne zna pisati, čitati, bez školske izobrazbe	0	
nezavršena OŠ	35	2
završena OŠ	21	2
nezavršena srednja ili obrtnička škola	10	
završena srednja ili obrtnička škola	2	
završena viša škola		
završena visoka škola		
drugo	6	3
Ukupno	77	7

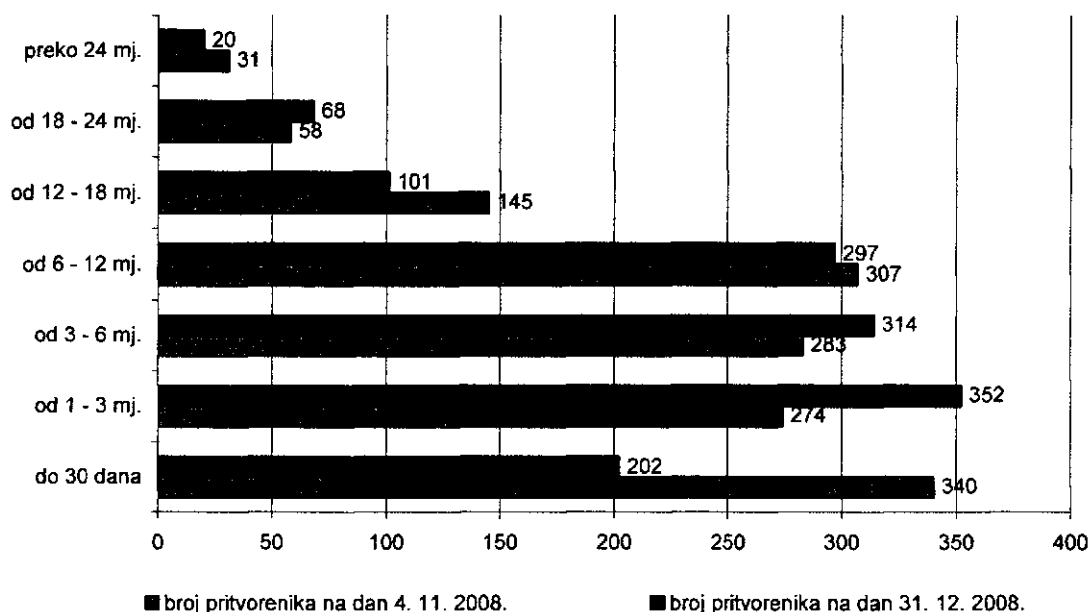
Gotovo polovica odgajanika nema završenu osnovnu školu (38 odgajanika, odnosno 49,4%), dok 21 odgajanik ima završenu osnovnu školu. 10 odgajanika ima djelomično završenu srednju, odnosno obrtničku školu. Samo dvojica odgajanika imaju u cijelosti završenu srednju školu. Ovi podaci ukazuju koliko je važan proces obrazovanja tijekom izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod.

Iako se na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod nalazi vrlo mlada populacija, valja istaći da je tijekom 2008. godine 38 odgajnika u Odgojnom zavodu Turopolje na temelju odluke stručnog tima uključeno u program dodatnog stručnog rada s odgajanicima s problemom zlouporabe droge.

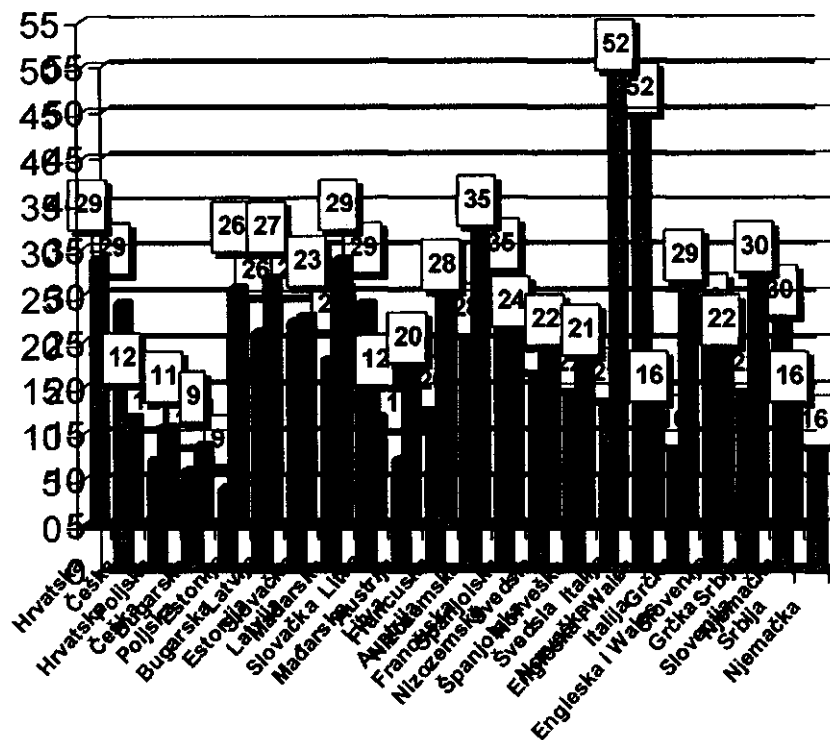
6.6. PRITVORENICI

Tijekom 2008. godine u zatvorski sustav primljeno je ukupno 4334 pritvorenika, a u istom razdoblju otpušeno je iz pritvora ukupno 4195 pritvorenika, dok su 82 pritvorenika premještena unutar zatvorskog sustava. U odnosu na kraj 2007. godine, kada je bilo ukupno 1297 pritvorenika, na dan 31. prosinca 2008. godine bilo ih je ukupno 1354, što predstavlja povećanje od 57 pritvorenika, odnosno povećanje od 4,4%.

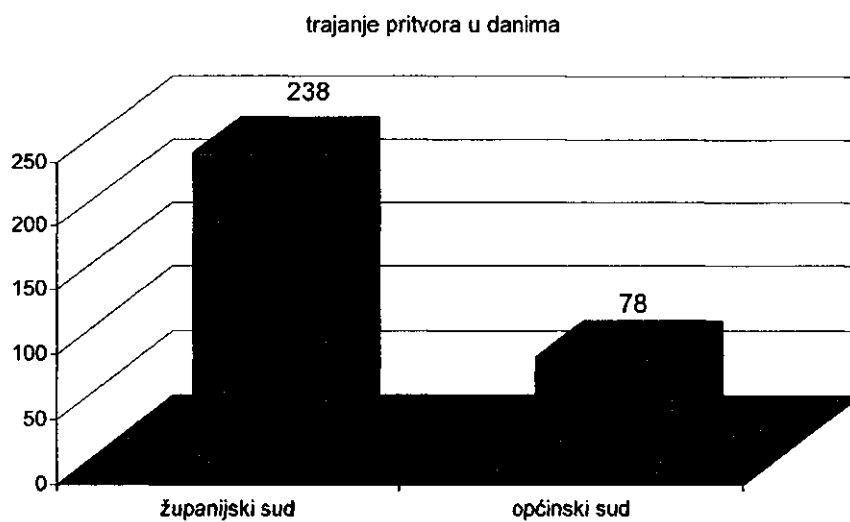
Tijekom 2008. godine provedene su tri analize učestalosti određivanja pritvora, trajanja pritvora kao i zakonske osnove na temelju koje je određen pritvor. Analizom strukture zatvorenika po zatvorima utvrđeno je da pritvorenici predstavljaju najbrojniju kategoriju zatvorenika u zatvorima i zauzimaju preko tri četvrtine raspoloživih smještajnih kapaciteta svih zatvora. Na dan 31. prosinca 2008. godine u zatvorima je bilo 1354 pritvorenika koji su zauzimali 40,4% od ukupnih smještajnih kapaciteta svih zatvora i kaznionica.

Valja istaći podatak da pritvorenici u zatvorskom sustavu RH predstavljaju 28,6% ukupne zatvorske populacije dok je postotak pritvorenika u odnosu na ukupnu zatvoreničku populaciju znatno manji u većini europskih tranzicijskih zemalja i kreće se od 13% (Češka) do 27% (Latvija).

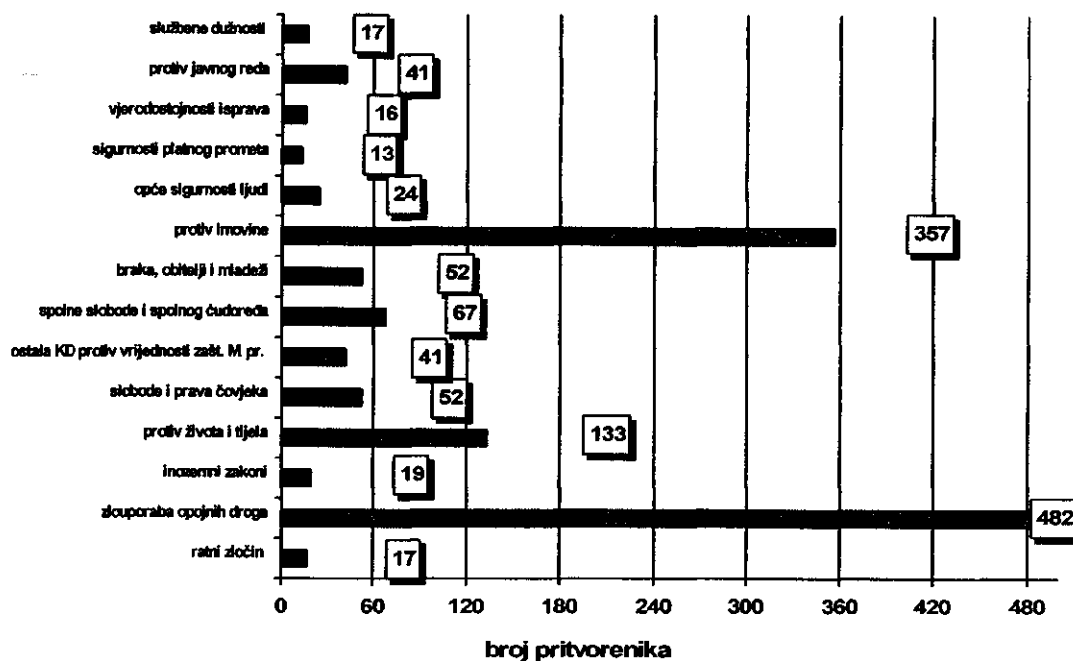

Pritvor koji su odredili županijski sudovi u prosjeku traje 238 dana, dok pritvor koji su odredili općinski sudovi u prosjeku traje 78 dana.

Prosječno trajanje pritvora (u danima) s obzirom na sud koji je odredio pritvor

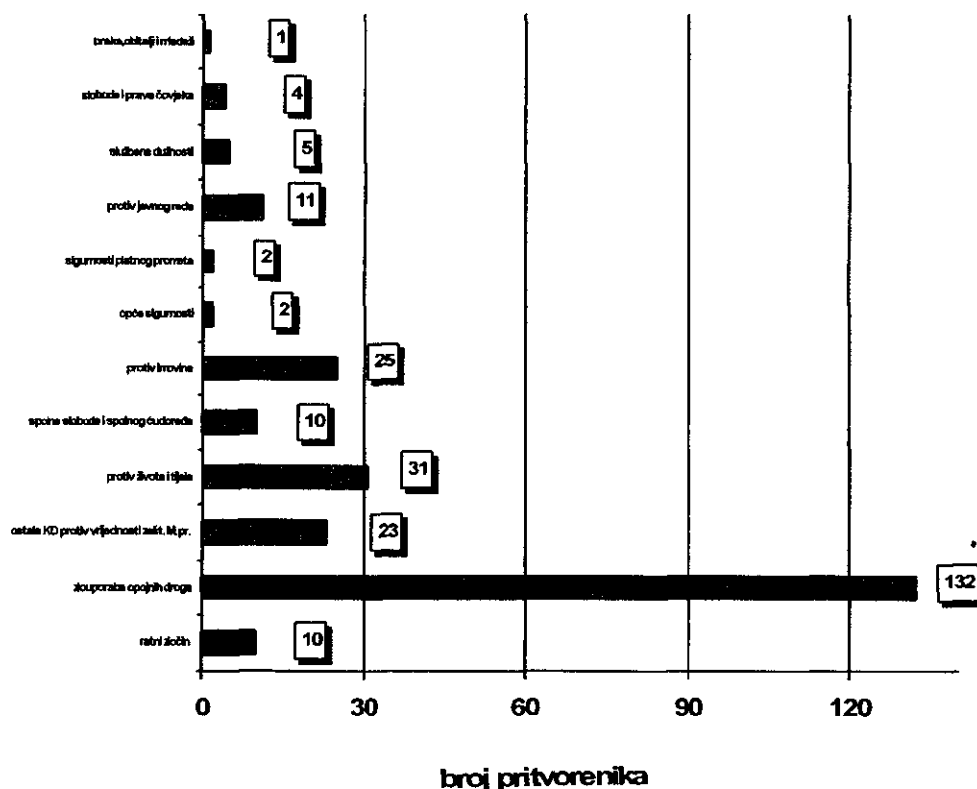

Struktura pritvorenika s obzirom na kazneno djelo zbog kojeg je određen pritvor

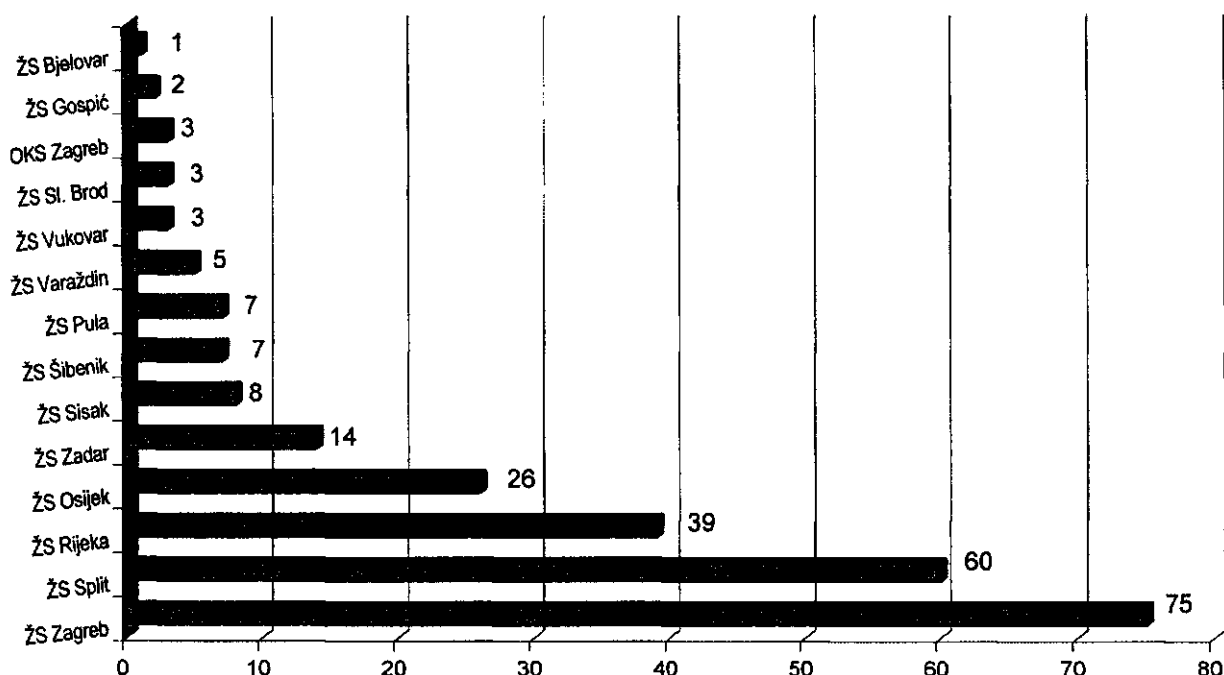
S obzirom na kaznena djela zbog kojih je određen pritvor prevladavaju kaznena djela zloporabe droge (482 pritvorenika, 36%), zatim slijede imovinska kaznena djela (357 pritvorenika, 29%), kaznena djela protiv života i tijela (133 pritvorenika, 10%), kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoreda (67 pritvorenika, odnosno 5%) i kaznena djela protiv slobode i prava ćovjeka (52 pritvorenika, odnosno 4%) te jednak broj pritvorenika zbog kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži.

Struktura pritvorenika koji borave u pritvoru preko godinu dana s obzirom na kazneno djelo zbog kojeg je određen pritvor (ukupno 255 pritvorenika)

Budući da zatvorskom sustavu poseban problem predstavljaju pritvorenici koji dulje vremena borave u pritvoru (jer se kod ove kategorije pritvorenika učestalije nego kod drugih skupina zatvorenika javljaju neprihvatljiva i rizična ponašanja u smislu organiziranih štrajkova gladu, samoozljeđivanja, pokušaja suicida, suicida, pokušaja bjegova kao i bjegova, napada na službenike, fizičkih sukoba s drugim pritvorenicima, uništavanja zatvorskog inventara i sl.), analizirana je učestalost pritvora u neprekidnom trajanju duljem od godinu dana. Kao što se vidi iz grafikona, 255 pritvorenika je neprekidno boravilo u pritvoru preko godinu dana. S obzirom na kaznena djela zbog kojih im je određen pritvor dulji od godinu dana prevladavaju kaznena djela zlouporabe droga (132 pritvorenika), zatim slijede kaznena djela protiv života i tijela (31 pritvorenik), kaznena djela protiv imovine (25 pritvorenika) te ostala kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (23 pritvorenika).

Sudovi koji su odredili pritvor u trajanju duljem od godinu dana

Uvidom u podatke o sudovima koji najčešće određuju pritvor u trajanju duljem od godinu dana proizlazi da je za najveći broj pritvorenika pritvor odredio Županijski sud u Zagrebu (75 pritvorenika), zatim Županijski sud u Splitu (60 pritvorenika), Županijski sud u Rijeci (39 pritvorenika), Županijski sud u Osijeku (26 pritvorenika), Županijski sud u Zadru (14 pritvorenika) i dr.

7. PRAVA ZATVORENIKA I NJIHOVA ZAŠTITA

Temeljna ljudska prava propisana su Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim aktima, te Zakonom o izvršavanju kazne zatvora: smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima, zaštita osobnosti i tajnosti osobnih podataka, prehrana u skladu sa zdravstvenim standardima, rad, izobrazba, stručna pravna pomoć i pravno sredstvo za zaštitu

prava, zdravstvena zaštita i zaštita majčinstva, dodir s vanjskim svijetom, boravak na otvorenom prostoru najmanje 2 sata dnevno, kontakt s odvjetnikom, vjeroispovijedanje, vjenčanje u kaznionici, odnosno zatvoru, glasovanje na općim izborima i dr. Zabranjena je diskriminacija zatvorenika po bilo kojoj osnovi. Ograničavanje zatvorenika u temeljnim pravima dopušteno je samo u granicama nužnim za ostvarivanje svrhe izvršavanja kazne zatvora, odnosno iz razloga održavanja reda i sigurnosti i u postupku propisanom Zakonom.

Zaštita prava zatvorenika propisana je Zakonom o izvršavanju kazne zatvora i u nadležnosti je suca izvršenja. Ostvaruje se podnošenjem žalbe ili pritužbe sucu izvršenja.

Radi zaštite temeljnih ljudskih prava, zatvorenici imaju pravo pritužiti se i Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa koji obavlja nadzor nad radom i postupanjem sa zatvorenicima. U odnosu na ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu ili izobrazbu, zatvorenici se mogu pritužiti i nadležnim ministarstvima. Također, zatvorenici imaju pravo podnositi pritužbe i pučkom pravobranitelju, pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, pravobraniteljici za djecu, te međunarodnim organizacijama za zaštitu ljudskih prava kojih je Republika Hrvatska članica. Zatvorenicima se jamči tajnost dopisivanja s tijelima državne vlasti, pravobraniteljima i navedenim međunarodnim organizacijama.

U 2008. godini podnesene su 102 žalbe nadležnom sucu izvršenja i to 61 zbog uskrate ili ograničenja prava propisanog Zakonom o izvršavanju kazne zatvora, te 41 zbog odluke o stegovnoj odgovornosti.

Protiv rješenja suca izvršenja zatvorenik može podnijeti žalbu sudskom vijeću nadležnog županijskog suda. U 2008. godini podneseno je 66 žalbi. Sudsko vijeće potvrdilo 60 odluka suca izvršenja, dok je 6 ukinulo.

7.1. PRITUŽBE ZATVORENIKA

Tijekom 2008. godine podnesene su 254 pritužbe od čega 194 pritužbi zatvorenika i 60 pritužbi pritvorenika na: Kaznionicu u Glini 18, Kaznionicu u Lepoglavi 56, Kaznionicu u Lipovici-Popovači 1, Kaznionicu u Požegi 9, Kaznionicu u Turopolju 3, Kaznionicu u Valturi 3, Zatvorsku bolnicu 10, Zatvor u Bjelovaru 6, Zatvor u Dubrovniku 5, Zatvor u Gospiću 12, Zatvor u Osijeku 4, Zatvor u Požegi 5, Zatvor u Puli 8, Zatvor u Rijeci 1, Zatvor u Sisku 6, Zatvor u Splitu 16, Zatvor u Šibeniku 11, Zatvor u Varaždinu 4, Zatvor u Zagrebu 35.

194 pritužbe zatvorenika odnosile su se prvenstveno na:

- postupanje službenika 40,
- zdravstvenu zaštitu 33,
- onemogućavanje ostvarivanja ili povredu prava 30,
- neodobranje pogodnosti 27,
- uvjete smještaja 21 i dr.

ZATVORENICI			
razlog	kaznionica / zatvor	Σ	
neosnovano	cijene, rad u zatvorskoj prodavaonici	Kaznionica u Lepoglavi	2
	ocjena uspješnosti pojedinačnog programa	Kaznionica u Lepoglavi	2
		Zatvor u Splitu	1
		Zatvor u Šibeniku	1
		Kaznionica u Požegi	1
	pogodovanje drugom zatvoreniku	Zatvor u Gospiću	1
		pomilovanje i izvanredno ublažavanje kazne	Kaznionica u Lepoglavi
	postupanje službenika		Kaznionica u Glini
		Kaznionica u Lepoglavi	14
		Zatvor u Bjelovaru	2
		Zatvor u Dubrovniku	2
		Zatvor u Gospiću	3
		Zatvor u Puli	3
		Zatvor u Sisku	2
		Zatvor u Splitu	2
		Zatvor u Šibeniku	3
		Zatvor u Zagrebu	6
	neomogućavanje ostvarivanja ili povreda prava	Kaznionica u Glini	5
		Kaznionica u Lepoglavi	12
		Kaznionica u Požegi	1
		Zatvor u Bjelovaru	2
		Zatvor u Gospiću	2
		Zatvor u Puli	1
		Zatvor u Splitu	3
		Zatvor u Šibeniku	1
	neodobranje pogodnosti	Zatvor u Zagrebu	2
		Kaznionica u Glini	4
		Kaznionica u Lepoglavi	5
Kaznionica u Požegi		4	
Kaznionica u Turopolju		2	
Kaznionica u Valturi		3	
Zatvor u Bjelovaru		2	
Zatvor u Gospiću		2	
Zatvor u Sisku		1	
Zatvor u Splitu		1	
premještaj	Zatvor u Šibeniku	2	
	Zatvor u Varaždinu	1	
	Kaznionica u Glini	1	
	Kaznionica u Lepoglavi	2	
psihičko i fizičko zlostavljanje	Kaznionica u Požegi	1	
	Zatvor u Zagrebu	1	
stegovni postupak	Zatvor u Splitu	1	
	Kaznionica u Glini	1	
testiranje na opojna sredstva	Kaznionica u Lepoglavi	1	
	Zatvor u Požegi	1	
testiranje na psihoaktivne tvari	Zatvor u Puli	1	
	uvjeti smještaja	Kaznionica u Glini	1
Kaznionica u Lepoglavi		4	
Zatvor u Šibeniku		2	
Zatvor u Zagrebu		1	
Zatvorska bolnica		1	
vrijedanje po nacionalnoj osnovi	Zatvor u Varaždinu	1	
zahtjev za transfer	Kaznionica u Glini	1	
zdravstvena zaštita	Kaznionica u Glini	2	
	Kaznionica u Lepoglavi	10	

	Kaznionica u Požegi	2	
	Kaznionica u Turopolju	1	
	Zatvor u Bjelovaru	1	
	Zatvor u Gospiću	2	
	Zatvor u Požegi	2	
	Zatvor u Puli	1	
	Zatvor u Sisku	1	
	Zatvor u Splitu	1	
	Zatvor u Šibeniku	2	
	Zatvor u Varaždinu	1	
	Zatvor u Zagrebu	4	
	Zatvorska bolnica	2	
	zlostavljanje od strane drugih zatvorenika	Kaznionica u Glini	1
		Kaznionica u Lepoglavi	2
Zatvorska bolnica		1	
UKUPNO		161	

ZATVORENICI			
	razlog	kaznionica / zatvor	Σ
osnovano	dostava osobnih stvari nakon premještaja	Kaznionica u Lepoglavi	1
	nedostatak posteljne opreme	Kaznionica u Lepoglavi	1
	nemogućnost rada	Zatvor u Požegi	1
	postupanje službenika	Kaznionica u Glini	1
	prehrana	Kaznionica u Lepoglavi	1
		Zatvor u Splitu	1
	zlostavljanje od strane drugih zatvorenika	Kaznionica u Lepoglavi	2
	uvjeti smještaja	Kaznionica u Glini	1
		Kaznionica u Lepoglavi	3
		Zatvor u Bjelovaru	1
		Zatvor u Požegi	1
Zatvor u Sisku		1	
	Zatvor u Zagrebu	1	
UKUPNO			16
postupak u tijeku	nepružanje psihološke pomoći	Zatvorska bolnica	1
	postupanje službenika pravosudne policije	Zatvor u Sisku	1
		Zatvorska bolnica	1
	pravosudna ucjena	Kaznionica u Lepoglavi	1
	prehrana	Zatvor u Bjelovaru	1
	psihičko i fizičko zlostavljanje	Kaznionica u Lipovici-Popovači	1
	raspored na mjesto rada	Zatvor u Puli	1
	trajanje transfera		1
	ugrožena sigurnost	Zatvor u Gospiću	1
	uvjeti smještaja	Kaznionica u Lepoglavi	1
		Zatvor u Sisku	1
Zatvor u Varaždinu		1	
Zatvor u Zagrebu		1	
zdravstvena zaštita	Zatvorska bolnica	1	

		UKUPNO	14
OSTALO (ODO, ŽDO, odustao od pritužbe)			
postupanje službenika pravosudne policije	Kaznionica u Lepoglavi		1
	Kaznionica u Lepoglavi		1
	Zatvor u Splitu		1
		UKUPNO	3
		SVEUKUPNO	194

U povodu pritužbi Središnji ured Uprave za zatvorski sustav utvrdio je da su pritužbe 161 zatvorenika neosnovane, a 16 zatvorenika osnovane, dok je postupak po ostalim pritužbama u tijeku. Osnovane pritužbe odnosile su se na:

- uvjete smještaja u 8 slučajeva,
- zlostavljanje od strane drugih zatvorenika 2 slučaja,
- prehranu 2 slučaja,
- te po jedna pritužba na dostavu osobnih stvari nakon premještaja, nedostatak posteljne opreme, nemogućnost rada i postupanje službenika.

Pritužbe zatvorenika u odnosu na neodobranje, odnosno obustavu pogodnosti utvrđene su kao neosnovane. Pogodnosti se u skladu sa Zakonom o izvršavanju kazne zatvora mogu steći ovisno o uspješnosti u provođenju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, a obustava pogodnosti rezultat je postupka koji je proveden protiv zatvorenika zbog stegovnog prijestupa ili neprovođenja aktivnosti utvrđene pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora.

60 pritvorenika dostavilo je pritužbu radi:

- zdravstvene zaštite 19,
- primjenu posebnih mjera osiguranja 5,
- uvjete smještaja 5,
- određivanje mjere pritvora 5,
- dopisivanje 3,
- cijene u zatvorskoj prodavaonici 2.

Od navedenih pritužbi 52 su utvrđene neosnovanim a 8 osnovanim.

PRITVORENICI			
	razlog	zatvor	Σ
OSNOVANO	povreda zaštite tajnosti podataka objavljivanjem fotografije s imenom i prezimenom	Zatvor u Splitu	1
	uvjeti smještaja	Zatvor u Dubrovniku	1
		Zatvor u Splitu	2
		Zatvor u Zagrebu	2
	vezivanje prilikom sprovođenja	Zatvor u Zagrebu	1
zdravstvena zaštita	Zatvor u Puli	1	
UKUPNO			8
NEOSNOVANO	cijene u zatvorskoj prodavaonici	Zatvor u Zagrebu	1
		Zatvor u Dubrovniku	1
	dopisivanje	Zatvor u Osijeku	2
		Zatvor u Šibeniku	1

izrečena sigurnosna mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja	Zatvor u Zagrebu	1
izrečena stegovna mjera	Zatvor u Splitu	1
nedobivanje zdravstvene dokumentacije	Zatvor u Zagrebu	1
nedostavljanje pisama obitelji	Zatvor u Zagrebu	1
neosnovano produljenje pritvora	Zatvor u Zagrebu	1
određivanje pritvora	Zatvor u Šibeniku	2
	Zatvor u Zagrebu	1
oduzimanje mobilnog telefona i uskrata TV-a, radija i posjeta	Zatvor u Dubrovniku	1
ograničena posjeta	Zatvor u Puli	1
ostvarivanje prava mlt. pritvorenika	Zatvor u Zagrebu	1
prehrana	Zatvor u Splitu	1
primjena posebne mjere održavanja reda i sigurnosti (vezivanje)	Zatvor u Zagrebu	2
primjena posebnih mjera sigurnosti	Zatvor u Zagrebu	3
pritvaranje	Zatvor u Sisku	1
	Zatvor u Zagrebu	1
produljenje pritvora	Zatvor u Zagrebu	1
psihički i fizičko zlostavljanje	Zatvor u Osijeku	1
stegovna mjera	Zatvor u Splitu	1
sudski postupak	Zatvor u Splitu	1
uporaba sredstava prisile	Zatvor u Zagrebu	1
uskrata prava na posjetu i oduzimanje mobitela prilikom pretrage soba	Zatvor u Dubrovniku	1
uskraćivanje dopisivanja	Zatvor u Šibeniku	1
zdravstvena zaštita	Zatvor u Gospiću	2
	Zatvor u Puli	1
	Zatvor u Splitu	4
	Zatvor u Šibeniku	1
	Zatvor u Zagrebu	5
	Zatvorska bolnica	6
zlostavljanje	Zatvor u Osijeku	1
zlostavljanje od strane službenika pravosudne policije	Zatvor u Rijeci	1
UKUPNO		52
SVEUKUPNO		60

Pritužbe pritvorenika koje su se odnosile na uskratu dopisivanja ili izrečenu stegovnu mjeru zbog stegovnog prijestupa utvrđene su neosnovanima. U skladu sa Zakonom o kaznenom postupku dopisivanje pritvorenika obavlja se putem nadležnog istražnog suca ili predsjednika vijeća, a o stegovnoj odgovornosti pritvorenika također odlučuje nadležni istražni sudac ili predsjednik vijeća.

7.2. ZAHTJEVI ZATVORENIKA ZA NAKNADU ŠTETE

Svaki zatvorenik kojem je nezakonito uskraćeno neko pravo ili je bio izložen bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja, ima pravo na naknadu štete. Tijekom 2008. godine zaprimljeno je 47 zahtjeva za naknadu štete od strane zatvorenika te jedan zahtjev od obitelji pritvorenika koji je preminuo uslijed predoziranja. Najviše zahtjeva za

naknadom štete odnosi se na uvjete smještaja. U jednom slučaju zatvoreniku je dosuđena naknada u iznosu od 5.600,00 kn. Također je dosuđena naknada zatvoreniku s temelja uvjeta smještaja i povrede prava na dopisivanje u iznosu od 36.720,00 kn. Povredü prava na dopisivanje počinio je službenik Kaznionice u Lepoglavi protiv kojeg je vođen kazneni postupak u kojem je pravomoćno osuđen i prestala mu je državna služba.

Trinaest zatvorenika podnositelja zahtjeva za naknadu štete nije navelo iznos koji potražuje s osnova naknade štete, tri zatvorenika zatražili su naknadu štete po danu izdržavanja kazne, a ostali zatvorenici potražuju ukupno 15.371.100,00 kn.

osnov	kaznionica / zatvor	Σ	iznos naknade
narušeno psihičko zdravlje nakon počinjenja suicida drugog zatvorenika iz iste sobe	Zatvor u Varaždinu	1	750.000,00 kn
neopravdana osuda	Kaznionica u Lepoglavi	1	nema iznosa
onemogućavanje kontakta s djetetom i nepružanje psihološke pomoći	Kaznionica u Požegi	1	nema iznosa
pogrešan izračun isteka kazne zatvora	Kaznionica u Lepoglavi	2	nema iznosa
	Zatvor u Rijeci	1	nema iznosa
pokušaj ubojstva od drugih zatvorenika	Kaznionica u Lepoglavi	1	3.000.000,00 kn
povreda na mjestu rada u radionici	Kaznionica u Lepoglavi	1	247.000,00 kn
	Kaznionica u Lepoglavi	1	nema iznosa
	Kaznionica u Lipovici-Popovači	1	45.000,00 kn
povreda nastala uporabom sredstava prisile	Zatvor u Zagrebu	1	115.000,00 kn
smrt uslijed predoziranja u pritvoru	Zatvor u Splitu	1	275.000,00 kn
uporaba sredstava prisile	Zatvor u Zagrebu	1	19.000,00 kn
uvjeti smještaja	Kaznionica u Lepoglavi	18	8.470.100,00 kn
	Zatvor u Puli	1	150.000,00
	Zatvor u Varaždinu	1	260.000,00 kn
	Zatvorska bolnica	1	90.000,00 kn
	Kaznionica u Lepoglavi	3	300,00 kn po danu
	Kaznionica u Lepoglavi	2	nema iznosa
	Zatvor u Bjelovaru	1	nema iznosa
	Zatvor u Dubrovniku	1	nema iznosa
	Zatvor u Zagrebu	1	nema iznosa
zadržavanje pisama od strane uprave zatvora	Zatvor u Zagrebu	1	nema iznosa
zdravstvena zaštita	Kaznionica u Lepoglavi	1	2.000.000,00 kn
	Kaznionica u Lepoglavi	1	nema iznosa
	Zatvor u Dubrovniku	1	nema iznosa
	Zatvor u Zagrebu	1	nema iznosa
UKUPNO		47	
pravomoćna odluka suda			
pogrešan izračun isteka kazne zatvora	Kaznionica u Lepoglavi	1	odbijen tužbeni zahtjev
uvjeti smještaja	Kaznionica u Lepoglavi	1	5.600,00 kn
UKUPNO		2	
u kaznenom postupku službenik osuđen i prestala mu državna služba			
uvjeti smještaja	Kaznionica u Lepoglavi	1	36.720,00 kn
UKUPNO		1	
SVEUKUPNO		50	

Osim pred domaćim sudovima, zatvorenici traže naknade štete i pred Europskim sudom za ljudska prava. U vezi s tužbom zatvorenika zbog naknade štete radi neodgovarajuće zdravstvene zaštite, u kolovozu 2008. godine pred tim je sudom sklopljena nagodba kojom se Republika Hrvatska obvezala isplatiti iznos od 5000 EUR-a jer je utvrđeno da psihijatrijski tretman zatvorenika od početka izdržavanja kazne nije bio u skladu sa člankom 3. Konvencije o zaštiti temeljnih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Naime, zatvorenik od početka izdržavanja kazne nije imao odgovarajući medicinski tretman, a medicinske i druge intervencije pružane su tek nakon njegovog ekscenog ponašanja. Nije sastavljen plan i program individualnog postupanja sa zatvorenikom u smislu prevencije ekscenog ponašanja.

U svezi s opisanim slučajem, svim kaznionicama i zatvorima dana je uputa prema kojoj svim zatvorenicima kojima je izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja uz kaznu zatvora mora biti osiguran odgovarajući psihijatrijski tretman.

8. RAD ZATVORENIKA

U promatranom razdoblju, radno je angažirano prosječno mjesečno (prema punom mjesečnom fondu sati rada) 1.664 zatvorenika (37,05% od ukupnog prosječnog mjesečnog broja), a od čega je prosječno 301 zatvorenik radio i duže od redovnog radnog vremena. Od tog je broja radno angažirano 1559 zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora (93,69%), 40 pritvorenika (2,40%) i 65 odgajnika (3,91%). Nesposobno za rad je prosječno 219 zatvorenika. Na radu ozlijeđenih zatvorenika je ukupno 165.

Zatvorenici su radno angažirani kako slijedi:

- u zatvorskoj radionici	602 (36,18%)
- na pomoćnim, tehničkih, fizičkim i intelektualnim poslovima (režijski rad)	964 (57,93%)
- izvan kaznionice, odnosno zatvora	87 (5,23%)
- u trgovačkim društvima «Lipovica» i «Orljava»	11 (0,66%)

U odnosu na kaznionice, zatvore i odgojne zavode zatvorenici su radno angažirani kako slijedi:

	Kaznionice	Zatvori	Odgojni zavodi
Rad u zatvorskoj radionici	534 (46%)	63(14%)	5 (8%)
Režijski rad	611(53%)	296(68%)	57 (88%)
Rad izvan kaznionice, odnosno zatvora	7(0%)	77 (16%)	3 (4%)
Rad u trgovačkim društvima	11 (1%)	-	-
UKUPNO:	1.163	436	65

U odnosu na razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2007. godine, prosječni broj radno angažiranih zatvorenika prema punom mjesečnom fondu sati rada je porastao za 10,05%. Zaposlenost zatvorenika u kaznionicama iznosi 67,42% (- 4,50% u odnosu na 2007.g.), u zatvorima 16,60% (+ 0,36% u odnosu na 2007.g.), a maloljetnika u odgojnim zavodima 91,55% (- 2,14% u odnosu na 2007.g.).

Broj radno angažiranih zatvorenika prema podacima iz platne liste bez obzira na broj odrađenih sati rada iznosi 1.857 od kojih 1.709 zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora, 45 pritvorenika, 95 maloljetnika i 8 kažnjenika. U odnosu na prethodno razdoblje to je povećanje za 8,28% i to kod zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora za 7,01%, kod pritvorenika za 50%, kod maloljetnika za 18,75%, dok je kod kažnjenika zadržan isti nivo. Zaposlenost zatvorenika u odnosu na ukupan broj iznosi 41,35%, i to kod zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora 56,77%, kod pritvorenika 3,22%, kod maloljetnika 84,07% i kod kažnjenika 4,73%. Zaposlenost zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora u kaznionicama iznosi 74,90%, a u zatvorima 39,38%.

U promatranom razdoblju je 90 zatvorenika nastavilo raditi kod svojeg poslodavca, a što je povećanje za 80% u odnosu na isto razdoblje prošle godine i to 2 zatvorenika koji kaznu izdržavaju u Kaznionici u Valturi, 19 zatvorenika koji kaznu izdržavaju u Zatvoru u Bjelovaru, 6 u Zatvoru u Dubrovniku, 7 u Zatvoru u Karlovcu, 5 u Zatvoru u Osijeku, 2 u Zatvoru u Puli, 4 u Zatvoru u Rijeci, 2 u Zatvoru u Sisku, 4 u Zatvoru u Splitu, 7 u Zatvoru u Varaždinu i 32 u Zatvoru u Zagrebu. Na ime rada, njihovi poslodavci su kaznionici i zatvorima uplatili 793.131,60 kn, od čega je zatvorenicima isplaćeno 190.634,59 kn, a kaznionici i zatvorima je ostao prihod od 602.497,01 kn. Vlastitu djelatnost je nastavilo obavljati 14 zatvorenika i to 2 koji kaznu izdržavaju u Kaznionici u Požegi, 5 u Zatvoru u Bjelovaru, 2 u Zatvoru u Dubrovniku, 2 u Zatvoru u Karlovcu i 3 u Zatvoru u Varaždinu. Na ime sufinanciranja troškova izdržavanja kazne zatvora zatvorenici su uplatili 48.364,00 kn.

Zatvorske radionice su većinom organizirane u odjelima za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika, a u njima se obavljaju poslovi obrade drva i metala, ugostiteljstva, poljoprivrede, održavanja, šljunčarenja, eksploatacije kamena, izrade betonske galanterije i slično.

Pomoćno-tehnički poslovi na kojima rade zatvorenici u kaznionicama i zatvorima se najčešće odnose na održavanje čistoće i urednosti prostorija i kruga kaznionice, odnosno zatvora, pranje vozila, ličenje, pomoćne poslove u praonici rublja, kuhinji, skladištu, zatvorskoj radionici, zatvorskoj prodavaonici i slično.

Izvan kaznionice, odnosno zatvora zatvorenici su obavljali pomoćne poslove u pilani, građevinarstvu, uređenju okoliša, poslove utovara-istovara, poljoprivredi i slično, odnosno nastavljali obavljati vlastitu djelatnost ili rad kod svog poslodavca.

Na ime naknada za rad zatvorenika u promatranom razdoblju, zatvorenicima je isplaćeno ukupno 11,355.943,93 kn, od čega za rad u redovnom radnom vremenu 10,719.927,47 kn, a 636.016,46 kn za prekovremeni rad.

Prosječna naknada za rad iznosi 536,86 kn za rad u redovnom radnom vremenu, a 712,94 kn za redovni rad i rad duži od punog radnog vremena.

Za rad u redovnom radnom vremenu prosječno su najviše naknade za rad u trgovačkim društvima (769,26 kn), a najniže za rad izvan kaznionice, odnosno zatvora (383,41 kn).

• Radom zatvorenika je u promatranom razdoblju ostvareno 41,222.138,00 kn prihoda, 39,571.991,00 kn rashoda, te je tako ostvaren višak prihoda u iznosu od 1,650.147,00 kn.

Zbog nedostatka proračunskih sredstava ostvareni višak prihoda je u cijelosti utrošen. Osim toga, a na ime budućih prihoda od rada zatvorenika i ostvarenih novčanih poticaja u poljoprivredi (3,334.021,00 kn) ostvareno je dodatnih 5,531.626,00 kn rashoda, većim dijelom za sufinanciranje izvršavanja kazne zatvora, a manjim za kapitalne izdatke (nabava opreme za potrebe zatvorskih radionica i zatvorenika). Nastavno dajemo usporedni prikaz u svezi rada zatvorenika u razdoblju od 2003. do 2008. godine.

a) po mjestima rada

Mjesto rada	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	% smanjenja/ povećanja 2008/2007.	% smanjenja/ povećanja 2008/2003.
Zatvorska radionica	470	460	474	531	565	602	6,55	29,09
Režijski poslovi	591	607	653	739	869	964	10,93	63,11
Izvan kaznionice, zatvora	33	43	42	34	60	87	45,00	163,64
U trgov. društvima „Lipovica“ i „Orljava“	31	19	21	15	18	11	- 38,89	- 64,52
UKUPNO	1.125	1.129	1.190	1.319	1.512	1.664	10,05	47,91

b) po kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	% smanjenja/ povećanja 2008/2007.	% smanjenja/ povećanja 2008/2003.
U kaznionicama	788	801	861	953	1.067	1.163	9,00	47,59
U zatvorima	271	273	270	297	387	436	12,66	60,89
U odgojnim zavodima	66	55	59	69	58	65	-	-
UKUPNO	1.125	1.129	1.190	1.319	1.512	1.664	10,05	47,91

Tablica radno angažiranih zatvorenika

Mjesec	Broj zatvorenika	Broj pritvorenika	Broj maloljetnika	Broj kažnjenika	Ukupno
siječanj	1.578	16	94	4	1.692
veljača	1.640	42	96	7	1.785
ožujak	1.680	47	101	10	1.838
travanj	1.748	53	107	10	1.918
svibanj	1.707	43	107	10	1.867
lipanj	1.753	58	104	5	1.920
srpanj	1.750	48	88	4	1.890
kolovoz	1.743	47	90	8	1.888
rujan	1.763	45	83	7	1.898
listopad	1.765	37	93	12	1.907
studeni	1.708	46	87	8	1.849
prosinac	1.674	54	85	13	1.826
PROSJEK 1-12-2008	1.709	45	95	8	1.857

9. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ZATVORENIKA

U odjelu zdravstvene zaštite zatvorenika u kaznionicama i zatvorima sistematizirano je 165 izvršitelja, a popunjeno 113. Od navedenog broja 27 službenika su liječnici različite specijalnosti (liječnik opće medicine, kirurg, anesteziolog, fizijatar, internist, specijalist za plućne bolesti, neurolog, psihijatar, radiolog, stomatolog), dok su ostali službenici medicinske sestre odnosno medicinski tehničari. Osim navedenih liječnika službenika zatvorskog sustava, na pružanju zdravstvene zaštite zatvorenika na temelju ugovora o djelu radi još 17 liječnika (psihijatri, stomatolozi, liječnici opće medicine, gastroenterolog, oftalmolog i neurolog).

Broj zdravstvenih pregleda u kaznionicama i zatvorima tijekom

			pritvor	zatvorenici, odgajnici, mlt. zatvor	prekrš. i suplet. kažnjeni	UKUPNO
opći pregled		m	41452	55014	11061	107527
		ž	2102	3273	412	5787
	mlt.	m	179	4671	3	4853
		ž	7	256	2	265
stomatološki pregled		m	4366	4618	211	9195
		ž	115	567	8	690
	mlt.	m	45	478	4	527
		ž	5	32	3	40
psihijatrijski pregled		m	11272	7234	3813	22319
		ž	525	387	63	975
	mlt.	m	99	335	3	437
		ž	7	12	2	21
laboratorij		m	510	5144	213	5867
		ž	61	511	13	585
	mlt.	m	3	271	0	274
		ž	0	5	0	5
drugi pregledi		m	1740	2586	67	4393
		ž	82	98	7	187
	mlt.	m	27	97	7	131
		ž	0	6	0	6
UKUPNO			62597	85595	15892	164084

Od ukupno 164.084 liječničkih pregleda zatvorenika obavljenih tijekom 2008. godine, najveći dio njih odnosi se na opće preglede (72,2%). Značajno je povećanje korištenja psihijatrijskih zdravstvenih usluga (14,5%) u odnosu na prethodnu godinu (1%). Ostale liječničke usluge poput stomatoloških i laboratorijskih pregleda i pretraga, zastupljene su približno s 5% od ukupnog broja. Više od polovice zdravstvenih pregleda koristili su zatvorenici (52,2%), a nešto više od trećine (38%) pritvorenici, te svaki deseti (9,7%) prekršajno ili supletorno kažnjeni zatvorenik.

**Broj specijalističkih zdravstvenih
pregleda izvan kaznionica i zatvora**

vrsta pregleda	broj pregleda
traumatološka, torakalna i kirurška ambulanta	1679
urološka/ginekološka ambulanta	722
ortopedska ambulanta	309
gastroenterološka ambulanta	114
internistička ambulanta	815
antituberkulozni dispanzer	45
RTG-CT-EEG-UZ laboratorij	2229
ambulanta za AIDS	25
zubna ambulanta, stomatološka klinika	3628
ORL ambulanta	510
očna ambulanta	662
psihijatrijska ambulanta	726
ambulanta za fizikalnu medicinu	364
neurološka ambulanta	344
ostalo	2151

Zamjetan je značajan porast od 23% specijalističkih zdravstvenih usluga obavljenih u javnom zdravstvu 2008. godine (14.323) u odnosu na prethodnu godinu (11.054). Četvrtina pregleda odnosi se na stomatološke usluge (25%), potom slijede specijalističke usluge vezane uz laboratorijske i druge dijagnostičke pretrage (15,6%) te intervencije kirurške ambulante (11,7%). Ostali specijalistički pregledi u ukupnoj masi participiraju prosječno s 5%.

9.1. ZATVORENICI – OSOBE S INVALIDITETOM

Uvjeti smještaja osoba s invaliditetom nešto su bolji u kaznionicama u kojima se sobe i zajedničke prostorije nalaze u prizemlju objekta. Takav je slučaj s Kaznionicom u Valturi i Kaznionicom u Lipovici-Popovači. Osobe s invaliditetom tako nisu izdvojene od drugih zatvorenika, potpuno su integrirane u sustav dnevnih aktivnosti u kojima mogu ili žele participirati. Kako se radi o jednoj poluotvorenoj i jednoj otvorenoj kaznionici, tako je moguće zatvorenike razvrstavati u ove dvije ustanove sukladno drugim kriterijima, a ne samo na temelju njihove invalidnosti. U Kaznionici u Lepoglavi tri prostorije namijenjene su smještaju osoba s invaliditetom, jedna dvokrevetna soba na odjelu pojačanog nadzora i dvije četverokrevetne sobe. Budući su u sobama kreveti na kat, stvarni kapacitet za zatvorenike – osobe s invaliditetom su tri kreveta. U sobama su uređeni čvorovi prilagođeni potrebama ovih osoba. Sobe na drugom odjelu ne ubrajaju se u sobe prilagođene za smještaj osoba s invaliditetom, jer postoji arhitektonska barijera – odjel je na katu i osoba u kolicima ne može ga napustiti bez nošenja. Valja reći da se s ovim problemom suočava i Zatvorska bolnica koja smještava najveći broj osoba s invaliditetom (desetak godišnje), a nema lifta. Neka iskustava govore da osoba s invaliditetom u jednoj sredini potiče druge na razvoj razumijevanja, empatije i društvene odgovornosti za pružanje pomoći.

9.2. ZATVORENICI – NEUBROJIVE OSOBE

Prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i Zakonu o kaznenom postupku postupanje prema osobama s duševnim smetnjama protiv kojih se vodi kazneni ili prekršajni postupak ili koje su osuđene, u nadležnosti je Ministarstva pravosuđa i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Veliki broj pritvorenika koji se prisilno smještaju temeljem sudskih rješenja, smještaju se u Zatvorsku bolnicu, iako u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku mogu biti smješteni na psihijatrijski odjel bolnice nadležne prema mjestu prebivališta ili u Zatvorsku bolnicu. Suci se često odlučuju za Zatvorsku bolnicu iako takav smještaj ima nekoliko negativnih reperkusija:

1. smanjuje se broj raspoloživih kreveta za liječenje zatvorenika i pritvorenika,
2. osobe prisilno smještene često su iz udaljenih krajeva i na ovaj način su odvojene od obitelji i svojih branitelja,
3. nakon pravomoćnosti, ostaju i po nekoliko mjeseci u Zatvorskoj bolnici, iako kao neubrojive osobe nisu kazneno odgovorne i ne bi smjele biti zadržane u zatvorskom sustavu, budući da njihovo zadržavanje predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava.

Prema Zakonu o kaznenom postupku Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi obvezno je u roku tri dana donijeti odluku o izboru psihijatrijske ustanove u kojoj će se provoditi prisilni smještaj neubrojive osobe. Kad se ova odluka i donese, događa se da ustanova (Psihijatrijska bolnica u Vrapču, Psihijatrijska bolnica u Popovači, Psihijatrijska bolnica na Rabu i Psihijatrijska bolnica na Ugljanu) ne primaju neubrojivog pozivajući se na prenapučenost ili sigurnosne razloge. Očito je da u Hrvatskoj nema dovoljno kapaciteta za psihijatrijske pacijente ni u zatvorskom sustavu ni u psihijatrijskim ustanovama što naročito pogađa neubrojive, iako bi kao takvi trebali uživati pravovremeni i žuran smještaj. Naročito ozbiljan problem se javlja kad se radi o neubrojivim maloljetnom osobama koje se strogo uzevši ne bi smjele smještati uz punoljetne osobe, a forenzički odjeli za maloljetnike pri gore spomenutim ustanovama ne postoje.

Zatvorska bolnica tako se nalazi u teškom položaju sa stajališta prisilnog smještaja neubrojivih, smještaja zatvorenika koji imaju sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja i koji ovdje izdržavaju kaznu, kao i sa stajališta oboljelih zatvorenika koji trebaju hospitalni tretman tijekom izdržavanja kazne, a kakvih je u zatvorskom sustavu sve više. Zatvorenici sa sigurnosnom mjerom obveznog psihijatrijskog liječenja upućuju se u Zatvorsku bolnicu iz Odjela za dijagnostiku, a na temelju prijedloga Stručnog povjerenstva mogu biti premješteni u drugu kaznionicu ako se procjeni da se mjera može provoditi ambulantno.

10. KULTURNE, SPORTSKE I DRUGE AKTIVNOSTI

Broj različitih događanja tijekom 2008.g.

Broj i vrsta kulturnih priredbi	koncert	35
	kazališne predstave	34
	drugo (misa, galerije, muzeji)	415
Broj i vrsta sportskih događanja	nogomet	800
	stolni tenis	1635
	košarka	776
	drugo (badminton, šah, odbojka, boćanje, dizanje utega, teretana)	2984
Broj ostvarenih kontakata s predstavnicima sredstava javnog priopćavanja		90
Broj posjeta nevladinih udruga i međunarodnih organizacija		196

U promatranom razdoblju bilježe se 484 kulturna događanja u zatvorima i kaznionicama, kao i izvan njih u kojima zatvorenici aktivno sudjeluju. Osim organizacije koncerata i kazališnih predstava (69), za zatvorenike su u 415 navrata upriličene posjete muzejima i galerijama, kao i nazočnost svečanim sakralnim događajima (mise). Održano je 6.195 sportskih događanja vezano uz nogomet, stolni tenis, košarku i drugo.

Tijekom 2008. godine Uprava za zatvorski sustav na različite je načine komunicirala sa sredstvima javnog priopćavanja – usmeno i pismenim putem u svrhu promicanja i približavanja funkcioniranja zatvorskog sustava javnosti tumačeći propise iz svoje nadležnosti, dajući izvješća o događajima zanimljivima za javnost te odobravajući posjete kaznionicama i zatvorima u svrhu informiranja javnosti i to 245 puta.

Međunarodne organizacije i nevladine udruge najčešće djeluju kao partneri zatvorskog sustava u ostvarivanju prava zatvorenika određenih domaćim i međunarodnim propisima i pravilima. Ova suradnja rezultirala je posjetima u 196 navrata više od 50 nevladinih udruga i međunarodnih tijela koja se bave zaštitom i promicanjem ljudskih prava u zatvorima i kaznionicama.

11. POSEBNI PROGRAMI TRETMANA

Broj zatvorenika uključenih u posebne programe postupanja na dan 31.12.2008.

naziv programa	izrečena sigurnosna mjera	po odluci stručnog tima	UKUPNO
KLA	178	94	272
KLO	321	122	443
	postavljena dijagnoza	po odluci stručnog tima	
PTSP	135	23	158
drugo (navesti)	2	101	103

U Posebne programe je uključeno ukupno 976 zatvorenika i to 443 ovisnika o drogama (45,4%), 272 alkoholičara (27,9%) 158 oboljela od PTSP-a (16,2%) i u ostale programe 101 (10,3%). Ovisnici se u program uključuju na temelju izrečene sigurnosne mjere obveznog liječenja te na temelju odluke stručnog tima koji odluku o uključivanju u posebni program donosi na temelju dijagnostičke obrade zatvorenika u Odjelu za dijagnostiku i programiranje ili tijekom prijama. Neovisno o tome na koji način je zatvorenik uključen u poseban program, pristup i elementi programa su jednaki za sve ovisnike. U organizaciji i sadržaju programa rada s ovisnicima vodi se računa o kompatibilnosti s programima koji se provode u zajednici. Kod ovisnika naročito dolazi do izražaja element uključivanja u tretman u vlastitoj zajednici tijekom izdržavanja kazne, a naročito za vrijeme uvjetnog otpusta. Ovisnike o drogama se povezuje sa Centrima za prevenciju ovisnosti, a alkoholičare sa domicilnim Klubovima liječenih alkoholičara. Po istome modelu i zatvorenike sa dijagnosticiranom PRSP upućuje se na nastavak liječenja i praćenja liječnicima kod kojih su se liječili i prije dolaska na izdržavanje kazne jer se radi o dijagnozama koje su postavljene prije dolaska u kaznionicu ili zatvor.

Potrebno je napomenuti kako se posebni tretmansi programi provode u uvjetima prenapučenosti kaznionica i zatvora i kako stanoviti broj zatvorenika ovisnika izdržavaju kaznu u zatvorima u kojima u pravilu nedostaju specifični tretmansi programi za ovako homogenizirane skupine zatvorenika. Međutim, u tim okolnostima ovoj specifičnoj populaciji se, uz zdravstvenu, pruža i savjetodavna te psihosocijalna pomoć uz opće metode tretmana.

11.1. PRAĆENJE PROVOĐENJA POSEBNIH PROGRAMA ZA ZATVORENIKE

U Zatvoru u Gospiću je nakon provedene selekcije i dragovoljnog pristanka 14 zatvorenika počinitelja kaznenih djela s elementima nasilja u suradnji s udrugom psihologa «Zajedno» proveden projekt pod nazivom «Trening kontrole ljutnje». Cilj Projekta je bio osposobiti korisnike da razviju učinkovitu osobnu strategiju i plan za kontrolu ljutnje koji će im olakšati poslijepenalnu adaptaciju na neposredno socijalno životno okruženje. Po završetku Projekta provedena je evaluacija koja je prezentirana 2008. godine u brošuri pod nazivom Izvješće i prikaz Projekta «Trening kontrole ljutnje» u Zatvoru u Gospiću.

Nastavljeno je praćenje provođenja posebnih programa za određene skupine zatvorenika. Proveden je pilot program „Skupnog i pojedinačnog tretmana zatvorenika ovisnika o opojnim drogama“ u Zatvoru u Gospiću u suradnji sa Službom za prevenciju ovisnosti u Gospiću u koji je tijekom 2008. godine bilo uključeno 76 zatvorenika.

U Kaznionici u Lepoglavi nastavljeno je provođenje tretmana ovisnika u koji je bilo uključeno 140 zatvorenika, dok je u program liječenja zatvorenika oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja u koji je bio uključeno 135 zatvorenika.

Uz već ustaljenu provedbu programa liječenja ovisnika o drogama i alkoholu, oboljelih od PTSP-a i programa rada s počiniteljima prometnih delikata u zatvorskom sustavu u Kaznionici u Lepoglavi se i nadalje kontinuirano provodio Program prevencije recidivizma i kontrole impulzivnog ponašanja. Program se temelji na modificiranom obliku kognitivno-bihevioralne terapije. Zatvorenici koji su obuhvaćeni ovim programom počinitelji su kaznenih djela iz glave XIV KZ-a – kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa. Njime su obuhvaćeni muškarci u dobi od 33 do 53 godine koji imaju teškoća s kontrolom

seksualnog nagona. Uključuju se dragovoljno, a u program su bila uključena 24 zatvorenika. Trajanje programa je 9 mjeseci po skupini zatvorenika. Edukaciju službenika koji su provodili program s počiniteljima financirala je Vlada Kraljevine Nizozemske. Program se, osim u Lepoglavi tijekom 2008. provodio u Kaznionici u Glini i u Zatvoru u Gospiću.

U Kaznionici u Lepoglavi se provodio i program Skupnog rada s osobama s izrečenom mjerom sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja i zatvorenicima kojima je izvršavanje sigurnosne mjere preinačeno iz stacionarnog u ambulatno liječenje. U program su tijekom 2008. godine bila uključena 72 zatvorenika.

U koordinaciji s Vladinim uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga provedena je treća faza odabira zatvorenika ovisnika zainteresiranih za sudjelovanje u «Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu» koji je Vlada RH usvojila na sjednici od 19. travnja 2007. godine.

11.2. SAVJETOVALIŠTE ZA HEPATITIS I HIV

U 2008. godini nastavljen je projekt: „Proširenost hepatitisa B i C te HIV infekcije u zatvoreničkoj populaciji Republike Hrvatske” i ustrojavanje Savjetovališta za virusne hepatitise, Interni odsjek Zatvorske bolnice. Virusni hepatitisi B i C te HIV infekcija predstavljaju jedan od glavnih prioriteta Svjetske zdravstvene organizacije jer je proširenost, ovisno o geografskoj regiji svijeta, velika, a unutar rizičnih skupina daleko je veća. Kako zatvorenici čine kombinaciju više subpopulacija visokog rizika, treba ih smatrati u cjelini visoko rizičnima. Budući da su izvan zatvorskog sustava teško dostupni za sustavno provođenje edukacije, prevencije i terapije, tek unutar zatvorskog sustava sustavno su i kontinuirano dostupni za praćenje njihova serološkog statusa na hepatitise i HIV, kao i za liječenje i evaluaciju uspješnosti liječenja oboljelih od kroničnog hepatitisa. Projekt je započeo u studenom 2004. godine i odvijao se tijekom dvije i pol godine. Na dragovoljnoj osnovi obuhvaćeno je 4800 zatvorenika iz svih zatvora i kaznionica u Republici Hrvatskoj koji su intervjuirani te su im uzeti uzorci krvi radi testiranja na prisutnost markera virusnih hepatitisa i HIV-a, a potom su izdani nalazi. Proširenost hepatitisa B u zatvorskoj populaciji iznosila je 17%, a u skupini ovisnika 30%. Udio zatvorenika kojima je dijagnosticiran hepatitis C je 14,5%, a u skupini ovisnika je 50%. Rezultati provedenog projekta rezultirali su potrebom osnivanja Savjetovališta za virusne hepatitise u okviru rada Internog odsjeka Zatvorske bolnice u Zagrebu. Organizacija, plan i program rada Savjetovališta sačinjen je po preporukama *Nacionalnog odbora za borbu protiv virusnih hepatitisa* koji je sačinio konsenzus, a u kojem su sudjelovali vodeći stručnjaci za ovo područje u Republici Hrvatskoj. Kroz Savjetovalište se provodi edukacija, individualno savjetovanje, testiranje zatvorenika na prisutnost markera virusnih hepatitisa i HIV-a (dijagnostika), edukacija i dodatni programi koji uključuju specifičnu prevenciju i terapiju i konačno liječenje oboljelih od kroničnog hepatitisa te potom evaluaciju uspješnosti liječenja. Uz serološko testiranje po prijemu zatvorenika na Odjelu za dijagnostiku i programiranje, stručni tim Savjetovališta navedene je aktivnosti provodio u Kaznionici u Lepoglavi, Kaznionici u Glini, Kaznionici u Požegi, Zatvoru u Zagrebu, Odgojnom zavodu Turopolje i u Zatvorskoj bolnici. Od lipnja 2008. godine u rad Savjetovališta uključene su sve kaznionice i zatvori. Osim edukativnih predavanja uz podjelu promotivnih tiskanih materijala i projekciju slajdova - predavanja, sve prilagođeno i osmišljeno za zatvorsku populaciju, članovi tima su provodili individualno

savjetovanje zatvorenika, uzimanje uzoraka krvi radi serološkog testiranja, cijepljenje, predterapijsku obradu i liječenje. U sklopu Savjetovališta za virusne hepatitisne Internog odsjeka Zatvorske bolnice u Zagrebu osnovan je i *Registar oboljelih od virusnih hepatitisa i HIV-a u zatvorskom sustavu* na temelju kojeg je osiguran uvid u serološki status zatvorenika pri eventualnom povratku u zatvorski sustav. Od početka rada Savjetovališta obavljeno je 112 posjeta kaznionicama i zatvorima i provedeni su sve planirane programske aktivnosti. U program rada bili su uključeni i službenici zatvorskog sustava koji su nakon provedenog testiranja bili cijepljeni. Tijekom 2007. i 2008. godine prikupljeni su podaci te je serološkom analizom obrađeno 2367 osoba, od toga 2138 muškaraca i 229 žena. Ovisnika je bilo ukupno 358, od čega intravenskih 221. Podaci o proširenosti hepatitisa B i C su gotovo istovjetni navedenim rezultatima prethodno provedenog istraživanja u razdoblju od 2004. do 2006. godine. Tijekom rada Savjetovališta cijepljeno je 326 osoba (po shemi 0,1,2) cjepivom koje je bilo donirano. Budući da su doze doniranog cjepiva bile utrošene, a zahvaljujući dobro osmišljenom programu praćenja uspješnosti odgovora na cijepljenje, nova cjepiva su pribavljena po znatno nižoj nabavnoj cijeni. Početkom prosinca 2007. godine započelo je liječenje kroničnog virusnog hepatitisa C kombinacijom pegiliranog interferona alfa 2b i Ribavirina na Internom odsjeku Zatvorske bolnice. Aktualno se u različitim fazama liječenja nalaze 42 zatvorenika, a na listi čekanja za liječenje je 250 zatvorenika. Nositelji Projekta su Interni odsjek Zatvorske bolnice u Zagrebu, odnosno Uprava za zatvorski sustav i Klinika za infektivne bolesti – Odjel za kliničku imunologiju u Zagrebu. Početna sredstva za realizaciju Projekta osigurana su iz znanstvenog projekta Ministarstva znanosti. Kasnije je svoj doprinos dalo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Nakon prezentacije početnih rezultata na nekoliko europskih skupova, posebice u Lisabonu gdje je sjedište EMCDDA - Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama, ova europska institucija također je financijski poduprla provedbu Projekta. Potrebno je istaknuti da su se dobivena financijska sredstva usmjeravala isključivo na nabavku reagensa za dijagnostiku markera na virusne hepatitisne i HIV, dakle, u svrhu testiranja. Tijekom 2007. i 2008. godine donatori Projekta postali su i farmaceutske firme Shering-Plough i GlaxoSmith&Kline u dijelu koji se odnosi na liječenje pegiliranim interferonom i Ribavirinom (Shering-Plough) te cijepljenje cjepivom Engerix B (GlaxoSmith&Kline).

Stručno priznanje za uspješnost, način organizacije, rezultate rada i liječenja stručni tim Zatvorske bolnice dobio je 15. studenog 2008. godine kada je uvršten u Nacionalnu konsenzus konferenciju o virusnim hepatitisima Republike Hrvatske. Ovaj model organizacije i provođenja rada Savjetovališta bit će objavljeni kao smjernice u stručnom časopisu *Acta Medica Croatica*.

11.3. SUDJELOVANJE NEVLADINIH UDRUGA U PROVOĐENJU POSEBNIH PROGRAMA

Zatvorski sustav nema dovoljno službenika koji bi posebnim tretmanskim programom mogli obuhvatiti sve zatvorenike ovisnike. Medicinsko zbrinjavanje ovisnika je organizirano kroz tretman liječnika u ambulantama kaznionica i zatvora, a tamo gdje nije moguće organizirati provođenje posebnog programa u okviru poslova tretmana potiče se uspostavljanje suradnje s nevladinim udrugama iz lokalne zajednice. Osim toga, ova suradnja ima velikih prednosti jer savjetovanje i praćenje zatvorenika zadržava kontinuitet i nakon otpusta, a što je još važnije kroz ovakav pristup moguće je u tretman i savjetovanje uključiti obitelj ili drugu osobu koja će ovisniku pružati potporu u apstinenciji i promjeni stila življenja. A također su udruge bitan subjekt kod pripreme poslijepenalnog prihvata i nastavka

tretmana. Tijekom 2008. ostvarena je suradnja u poslijepenalnom prihvatu ovisnika s udrugama: Institut u Zatvoru u Puli, Terra u Zatvoru u Rijeci, Egzodus u Zatvoru u Rijeci, Puli i Zagrebu, Hrvatska udruga za kriminologiju, Grad na gori u Zatvoru u Splitu, Help u Zatvoru u Splitu, Reto centar u zatvorima u Splitu i Zagrebu, Liga za borbu protiv narkomanije u Zatvoru u Splitu, Mondo Nuovo u Zatvoru u Zadru, Stijene u kaznionicama u Glini, Lepoglavi i Požegi (Odjel tretmana zatvorenica), Susret - Terapijska zajednica i Savjetovalište, Porat u Zatvoru u Zadru, Velebit u Zatvoru u Rijeci, Prijatelj u Zatvoru u Šibeniku, KLO «12 stepenica» u Zatvoru u Zagrebu, Društvo psihologa Požeško-slavonske županije u Kaznionici u Požegi, Udruga psihologa Primorsko-goranske županije, Zajedno u Zatvoru u Gospiću, Udruga Ne-ovisnost u Zatvor u Osijeku.

Tretman ovisnika o alkoholu tradicionalno je dobro povezan i naslonjen na rad udruga Klubova liječenih alkoholičara s kojima se zatvorenika povezuje tijekom izdržavanja kazne i u kojima zatvorenik nastavlja tretman nakon otpusta. Prilikom rješavanja uvjetnog otpusta bitni su pokazatelji o nastavku tretmana u zajednici, uključenosti obitelji ili jednog člana obitelji u rad domicilnog KLA te uspostavljenoj apstinenciji. Mreža KLA jedna je od najrasprostranjenijih mreža, a veliki broj alkoholičara ima KLA u svojoj zajednici. Klubovi su se etablirali kao mjesta za kvalitetno provođenje tretmana i održavanje apstinencije.

11.4. ZATVORENICI OVISNICI

Broj zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama
upućenih na izvršavanje kazne tijekom 2008.g.

godina	broj ovisnika s izrečenom sigurnosnom mjerom		broj ovisnika kojima nije izrečena sigurnosna mjera		UKUPNO		OD TOGA PRVI PUT NA IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2008	433	24	578	23	1011	47	488	30
M + Ž	457		601		1058		518	

Tijekom 2008. godine bilo je 1058 zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama koji su bili upućeni na izvršavanje kazne zatvora (15% od ukupnog broja zatvorenika). Od toga je 43% zatvorenika uz kaznu zatvora imalo izrečenu i sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti. Ipak, kod najvećeg broja zatvorenika (57%) stručni timovi Odjela za dijagnostiku i programiranje, odnosno Odjela tretmana u kaznenim tijelima utvrdili su potrebu uključivanja u posebni program tretmana ovisnika budući da je zlouporaba psihoaktivnih sredstava bila povezana s njihovom kriminalnom aktivnošću. Iako je otprije poznata poslovično veća stopa kriminalnog povrata ovisnika od ostalih zatvorenika, držimo indikativnim da je i nadalje prisutan trend porasta broja zatvorenika ovisnika koji su prvi put na izvršavanju kazne zatvora (49%).

Prikaz broja zatvorenika uključenih u klubove liječenih ovisnika

	izrečena sigurnosna mjera		po odluci stručnog tima kaznionice i zatvora		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
tijekom godine	641	35	313	23	954	58
31.12.2008.	338	20	155	17	493	37

Svrha sigurnosnih mjera je da se njihovom primjenom otklone opasnosti i uvjeti koji omogućuju ili poticajno djeluju na počinjenje kaznenog djela zbog stanja smanjene ubrojivosti. Najučestalije sigurnosne mjera su obvezno liječenje od ovisnosti o opojnim drogama i obvezno liječenje od ovisnosti o alkoholu. Slijedom toga, u klubove liječenih ovisnika tijekom 2008. godine ukupno je uključeno 1012 zatvorenika. Izvršavanje ovih sigurnosnih mjera provodi se kroz posebne tretmanske programe u zatvorskom sustavu. U zatvorima su u pravilu organizirani tzv. klubovi liječenih ovisnika, a u kaznionicama modificirane terapijske zajednice. Ovi organizirani oblici skupnog rada sa zatvorenicima podrazumijevaju postojanje terapijskog ugovora sa zatvorenikom, kontrolu apstinencije, savjetodavnu pomoć, radnu terapiju, organizirano provođenje slobodnog vremena zatvorenika ovisnika uz opće metode tretmana. U ovoj zatvoreničkoj subpopulaciji s izrečenom sigurnosnom mjerom bilo je 676 (67%) zatvorenika, a po odluci stručnog tima kaznionice ili zatvora u posebni program tretmana ovisnika uključeno je 336 zatvorenika/zatvorenica. Budući je udio ovisnika zatvorenika u zatvorskom sustavu i nadalje u porastu, naponi Uprave za zatvorski sustav su usmjereni na partnersku suradnju s državnim i nevladinim organizacijama i udrugama u rješavanju aktualnih potreba ove kategorije zatvorenika te njihova uvjetnog i otpusta i poslijepenalnog prihvata.

Neka od ograničenja u provedbi tretmana ovisnika u zatvorskim uvjetima su kratak boravak i/ili neizvjesna duljina boravka (pritvor, prekršaj, kratka kazna), kao i problem intrinzične motiviranosti ovisnika za sudjelovanje u tretmanskim programima. Nedostaje posebna socio-terapijska ustanova u zatvorskom sustavu namijenjena isključivo tretmanu zatvorenika ovisnika i učinkovitija potpora centara za prevenciju ovisnosti, nevladinih udruga i društvene zajednice u provedbi tretmana ovisnika tijekom izdržavanja kazne i u organizaciji poslijepenalnog prihvata.

Broj zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama kod kojih je prilikom ambulantne detoksifikacije ordiniran Metadon

	Zatvorenici		Pritvorenici		Prekršajno kažnjeni		Maloljetnici		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
tijekom godine	82	3	342	31	59	4	0	0	483	38
31.12.2008.	25	1	54	2	3	0	0	0	82	3

Tijekom 2008. godine ambulantno je propisivan Metadon kao zamjenska terapija za heroinsku ovisnost 521 zatvoreniku uključujući sve kategorije, što je za 16% manje u odnosu na 2007. godinu. Prisutan trend smanjenja indicirane uporabe ovog opijatskog agonista vjerojatno se može pripisati uvođenju drugog opijatskog agonista na tržištu – Subutexa koji se tijekom promatranog razdoblja sve više propisuje i u zatvorskom sustavu. U odnosu na spol

pretežiti dio korisnika Metadona su muškarci (93%). I nadalje je najveći udio pritvorenika (71.6%) koji, sukladno presumpciji nevinosti, mogu biti u programu održavanja ili, u dogovoru s ovisnikom, spore ili brze redukcije metadonom do konačnog ukidanja terapije, odnosno stabilizacije funkcioniranja osobe. Zatvorenicima ovisnicima koji su prethodno bili na zamjenskoj terapiji (16.3%), Metadon se postupno smanjuje i ukida tijekom izdržavanja kratke kazne ili prije upućivanja na izdržavanje kazne zatvora i ne ordinira se zatvorenicima koji su na izdržavanju kazne u kaznenim tijelima. Pored navedenog, ovoj se populaciji u zatvorskom sustavu pruža svekolika zdravstvena skrb kako bi se poboljšao njihov, uglavnom, narušeni psihofizički status.

Broj zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama u odnosu na vrstu kaznenih djela

Vrsta kaznenog djela-članci KZ-a	Broj osoba tijekom godine						Broj osoba na 31.12.2008.					
	Zatvorenici		Pritvorenici		Maloljetnici		Zatvorenici		Pritvorenici		Maloljetnici	
	N1	N2	N1	N2	N1	N2	N1	N2	N1	N2	N1	N2
Zloupotreba opojnih droga (čl. 173. samo st. 1.)	47	46	15	67	0	4	17	16	11	14	0	1
Zloupotreba opojnih droga (čl. 173. st. 2,3,4,5 i 6)	247	274	26	324	6	5	157	141	81	79	3	4
Krađa, teška krađa (čl. 216., 217.)	145	166	36	145	0	38	75	86	39	33	0	21
Razbojništvo (čl. 218., 219.)	111	106	8	120	0	9	70	57	35	11	0	4
Ubojstvo, teško ubojstvo, ubojstvo na mah (čl. 90., 91. i 92)	19	20	0	11	2	3	8	14	3	2	2	3
Tjelesna ozljeda (čl. 98., 99., 100. i 101.)	5	10	2	20	0	3	3	4	1	3	0	2
Silovanje (čl. 18., 189., 190., 191., 192., 193.)	2	4	0	2	0	2	2	2	1	1	0	1
Prijevarama (čl. 224.)	8	10	4	14	0	1	3	3	2	2	0	1
Ostala kaznena djela	32	47	14	113	0	12	15	22	14	9	0	8
UKUPNO	616	683	105	816	8	77	350	345	187	154	5	45
UKUPNO (zatvorenici, pritvorenici, maloljetnici)	1299		921		85		695		341		50	
SVEUKUPNO	2305						1086					

U strukturi zatvorenika ovisnika prema vrstama kaznenih djela tijekom 2008. godine vidljivo je kako ovisnici i nadalje najviše participiraju u činjenju kvalifikatornih oblika kaznenih djela iz čl. 173. st. 2., 3., 4., 5. i 6. (zloupotreba opojnih droga) s 40%, a svaki četvrti ovisnik (24%) u počinjenju nekog oblika kaznenog djela krađe. Vežano uz čl. 218. i 219. KZ-a (razbojništvo), udio ovisnika je nešto manji od petine (17%). S obzirom na raspodjelu prema vrstama kaznenih djela, može se ustvrditi kako je podjednak broj zatvorenika i pritvorenika zastupljen u svakoj od kategorija koje se odnose na vrste delikata.

Budući da udio ovisnika zatvorenika od oko jedne trećine ukupne zatvorske populacije (32%) i nadalje perzistira, naponi Uprave za zatvorski sustav su usmjereni na osnaživanje partnerske suradnje s državnim i nevladinim organizacijama i udrugama u rješavanju aktualnih potreba ove kategorije zatvorenika, te njihova uvjetnog i poslijepenalnog otpusta. U tom smislu postignut je sporazum o partnerstvu s Domom za ovisnike Zajednice Susret kojim je omogućeno upućivanje zatvorenika ovisnika tijekom uvjetnog otpusta u terapijske centre Doma za ovisnike Zajednice Susret.

Broj zatvorenika ovisnika prema vrstama psihoaktivne droge

Vrsta psihoaktivne droge	Broj zatvorenika tijekom godine				Broj zatvorenika na dan 31.12.2008.			
	Zatvorenici	Pritvorenici	Prekršajno kažnjeni	Maloletnici	Zatvorenici	Pritvorenici	Prekršajno kažnjeni	Maloletnici
opijati F11	527	345	42	6	256	136	3	3
kanabinoidi F12	148	117	9	41	83	25	0	21
sedativi i hipnotici F13	47	70	39	0	24	36	0	1
kokain F14	44	57	2	0	21	12	0	0
stimulativna sredstva F15	49	34	39	0	21	10	0	0
halucinogeni F16	4	5	0	0	2	3	0	0
hlapljiva otapala F18	1	4	0	0	2	2	0	0
više droga i ostale F19	479	289	11	38	287	117	1	24
Ukupno	1299	921	142	85	696	341	4	49

U zatvoreničkoj i pritvoreničkoj populaciji razvidan je podjednak udio konzumenata opijata (heroin i heptanon) od približno 40% i korisnika produkata kanabisa (13%). Udio sedativa, hipnotika i psihostimulativnih droga je oko 6%. U podskupini maloletničke populacije najučestalije je prisutno uzimanje kanabinoida (marihuana i hašiš, 48%) kao primarne droge te istodobno konzumiranje više vrsta psihoaktivnih sredstava (44,7%). Pri tom treba uzeti u obzir kako je nešto manje od trećine ukupnog broja svih kategorija zatvorenika izrazito politoksikomanskog tipa, te da su kao takvi prisutni i u ostalim kategorijama opisanim kao primarne droge.

Dob i spol zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama tijekom 2008.g.

	Broj zatvorenika tijekom godine						Broj zatvorenika na dan 31.12.2008.					
	Zatvorenici (odgojna mjera, mlt. zatvor)		Pritvorenici		Prekršajno kažnjeni		Zatvorenici (odgojna mjera, mlt. zatvor)		Pritvorenici		Prekršajno kažnjeni	
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
<16 god.	0	0	0	0	0	0	37	0	0	0	0	0
16-20 god.	78	0	25	2	4	0	9	0	7	0	0	0
21-25 god.	221	7	161	7	28	0	113	6	53	2	1	0
26-30 god.	413	16	243	26	50	3	213	7	84	7	2	0
31-35 god.	324	11	202	11	44	1	174	8	82	6	0	0
36-40 god.	157	15	125	3	6	0	97	6	55	0	0	0
>40 god.	133	9	110	6	6	0	69	6	43	2	1	0
UKUPNO	1326	58	866	55	138	4	712	33	324	17	4	0

S obzirom na spol prevladavaju zatvorenici (95,2%), a oko 3/4 zatvoreničke populacije je u najvitalnijoj dobi od 21 do 35 godina. S obzirom na navedenu distribuciju po dobi, udjeli za pritvorenike značajno ne odstupaju (71%), što ukazuje da je riječ o populaciji u najproduktivnijem životnom razdoblju – u ovoj situaciji s negativnim predznakom budući su svoj osobni rast i razvoj najvjerojatnije podredili kriminalnom životnom stilu. I nadalje je u prosjeku svaki deseti zatvorenik i pritvorenik stariji od 40 godina, što ukazuje na bolju dostupnost zdravstvene skrbi za ovisnike kako u javnom zdravstvu, tako i u zatvorskom sustavu.

11.5. IZOBRAZBA ZATVORENIKA

Broj zatvorenika uključenih u različite oblike izobrazbe tijekom 2008.g.

Oblici izobrazbe	na dan 31.12.2008.						tijekom godine					
	upisali	završili	prekinuli	nastavljaju	u kaznionici / zatvoru	Izvan kaznionice/ zatvora	upisali	završili	prekinuli	nastavljaju	u kaznionici / zatvoru	Izvan kaznionice/ zatvora
opismenjavanje	9	0	1	10	9	0	15	1	10	14	12	0
osnovna škola	36	1	1	37	36	0	87	48	15	41	48	0
osposobljavanje	35	2	1	111	33	1	192	113	53	129	48	1
obrtnička škola	4	0	0	4	2	2	3	0	0	4	2	2
srednja škola	7	0	0	7	4	4	9	2	0	9	4	7
viša škola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
visoka škola	3	0	0	0	0	3	5	1	0	8	0	9
tečajevi	0	47	0	2	47	0	69	14	18	2	43	10
UKUPNO	94	50	3	171	131	10	380	179	96	207	157	29

Tijekom 2008. godine bilo je uključeno za 15% manje zatvorenika, maloljetnika i odgajanika (380) nego u prethodnoj godini (449) u raznolike oblike izobrazbe. Ove aktivnosti su strukturirane u sljedeće tri cjeline: opismenjavanje i završavanje osnovne škole bez obzira na dob zatvorenika, odgajanika i maloljetnika, osposobljavanje za konkretno zanimanje, tečajevi te nastavak započetog obrazovanja na razini srednje, više i visoke škole.

Tako je od navedenog broja upisanu edukaciju završilo nešto manje od polovice upisanih (47%), započeto obrazovanje prekinula je četvrtina (25,3%) ovih zatvorenika, a s izobrazbom je nastavilo više od polovice zatvorenika (54,5%) u 2008. godini. U kaznionici, odnosno zatvoru edukaciju je započelo i završilo nešto manje od polovice (47%) upisanih zatvorenika, a s edukacijom je nastavilo više od polovice (54,5%) zatvorenika. Budući da manje od polovice ukupnog broja zatvorenika nije osposobljeno ni za kakvo zanimanje, izražen je njihov pretežiti interes za strukovnim osposobljavanjem za koje se opredijelila polovica (50,5%) zatvorenika, kao i za tečajevima informatike i stranih jezika koje je upisalo 69 (18%) zatvorenika. Gotovo četvrtina zatvorenika, maloljetnika i odgajanika upisala je neki razred osnovne škole što je više od polovice i okončalo (55%), a ostali su nastavili odgojno-obrazovni proces.

Kaznionice i zatvori obvezni su organizirati nastavak osnovnog obrazovanja za osobe do 21 godine starosti, a opismenjavanje se organizira neovisno o dobi. Nastavak obrazovanja predviđa se pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora, a zatvorenike se potiče na dragovoljnost u nastavku obrazovanja. U kaznionicama i zatvorima se organizira opismenjavanje, osnovna škola i osposobljavanje za zanimanja. Zatvorenicima se može omogućiti stjecanje višeg i visokog obrazovanja na vlastiti trošak ako se program izobrazbe može uskladiti sa sigurnosnim razlozima. To je naročito zanimljivo zatvorenicima koji izdržavaju kaznu u poluotvorenim i otvorenim uvjetima i koji koriste pogodnosti izlazaka u prebivalište.

Obrazovanje zatvorenika realizira se u suradnji sa Srednjom strukovnom školom Odgojnog zavoda u Turopolju, Centrom za obrazovanje Kaznionice u Lepoglavi i vanjskim obrazovnim ustanovama. Izbor zanimanja ograničen je s jedne strane brojem verificiranih programa, a s druge strane mogućnostima kaznionica i zatvora da zatvorenicima omoguće provođenje praktične nastave u radionicama pod vodstvom kvalificiranih strukovnih učitelja. Kako se najčešće radi o osposobljavanju za zanimanja, naglasak je upravo na praktičnom dijelu nastave. Zatvorenici pokazuju veliki interes za informatička zanimanja za koja je potrebno imati informatičke radionice, opremu i stručno vodstvo te ih nije moguće organizirati bez ovih pretpostavki. Bez obzira koja obrazovna ustanova izvodi nastavu, iz potvrda o osposobljenosti i svjedodžbi koje zatvorenici dobivaju ne vidi se da su obrazovanje završili tijekom izdržavanja kazne zatvora. Sva zanimanja upisuju se u radnu knjižicu. Radi se o poljoprivrednim zanimanjima, variocima, soboslikarima, viljuškaristima, pomoćnim kuharima itd. Obrazovanje se organizira uz rad, a kad to nije moguće zatvoreniku koji uredno izvršava obveze izobrazbe isplaćuje se zakonom propisana naknada. Uspješno sudjelovanje u izobrazbi uzima se u obzir kod procjene uspješnosti tretmana.

11.6. PREMJEŠTAJI ZATVORENIKA

kategorije zatvorenih osoba		Premješteni u drugu kaznionicu/zatvor		
		M	Ž	U
Zatvorenici		1077	16	1093
Pritvorenici		77	5	82
Zadržani		19	0	19
Prekršajno kažnjeni	Osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora	0	0	0
	Supletomo kažnjeni	0	0	0
Maloljetnički zatvor		2	0	2
UKUPNO		1175	21	1196

Tijekom 2008. premješteno je 1196 premještaja zatvorenika. O premještaju na izdržavanje kazne u drugu kaznionicu ili zatvor odlučuje Središnji ured na prijedlog upravitelja kaznionice ili zatvora gdje zatvorenik izdržava kaznu. Premještaji su uvjetovani sigurnosnim, organizacijskim i tretmanskim razlozima. Upravitelj kaznionice ili zatvora obvezno razmatra mogućnost premještaja u odjel ili kaznionicu s blažim uvjetima nakon izdržane polovice kazne, a nakon toga svakih šest mjeseci. Ukoliko su ispunjeni penološki

kriteriji, zatvorenika se može premjestiti u blaže uvjete i prije. Tijekom 2008. zatvorenici su premješteni iz svih spomenutih razloga. Radi prenapučenosti, česti su bili premještaji iz organizacijskih, ali i sigurnosnih razloga.

Temeljni kriterij za premještaj zatvorenika u blaže uvjete izvršavanja je sigurnosna procjena, procjena vjerojatnosti zlorabe blažih uvjeta izdržavanja kazne, odnosno sigurnost zajednice.

O premještaju u odjel s blažim uvjetima u istoj kaznionici ili zatvoru odlučuje upravitelj kaznionice ili zatvora na prijedlog stručnog tijela.

11.7. UVJETNI OTPUST ZATVORENIKA

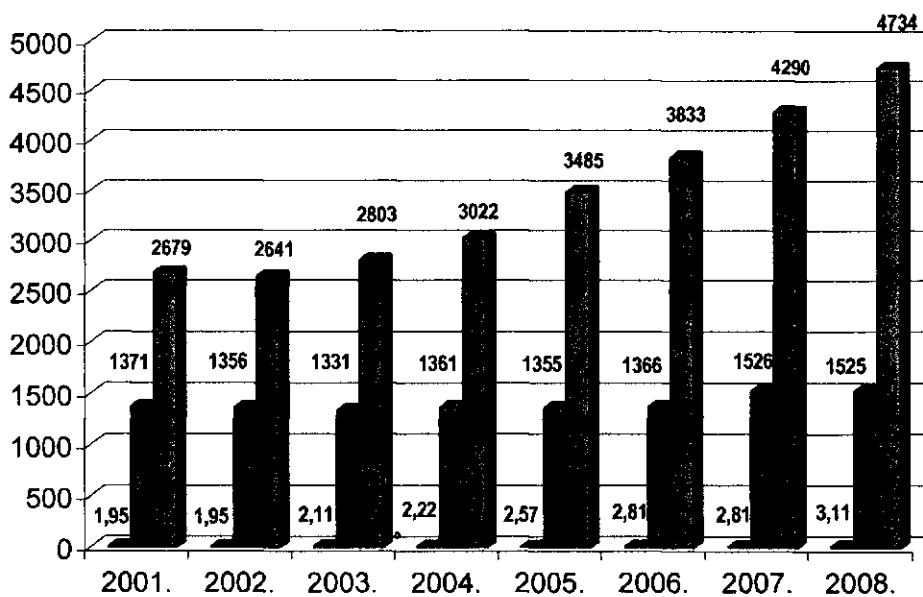
Tijekom 2008. godine, Povjerenstvo za uvjetni otpust održalo je 28 sjednica na kojima je odlučeno o 1297 podnesenih molbi ili prijedloga za uvjetni otpust. Povjerenstvo je usvojilo 790 molbi ili 61,5%, a odbilo je 269 ili 21,1% molbi, odnosno prijedloga. Zbog nepostojanja formalnopravnih pretpostavki odbačene su 23 ili 1,7% molbi, dok je rješavanje 215 molbi ili 16,1% odgođeno zbog potrebe dopune liječničke dokumentacije, pribavljanja izvješća centra za socijalnu skrb, okončanja kaznenog postupka, preuranjenosti ili drugih razloga.

Sukladno članku 159. stavku 5. Zakona o izvršavanju kazne zatvora na temelju odluke upravitelja kaznionica i zatvora uvjetno je otpušteno 1032 zatvorenika na uvjetni otpust u trajanju do dva mjeseca.

12. ANALIZA STANJA SIGURNOSTI

12.1. ANALIZA STATISTIČKIH POKAZATELJA

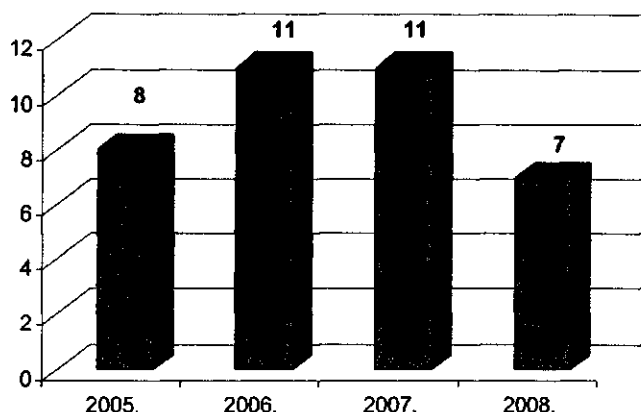
Odnos broja pravosudnih policajaca i zatvorenika

■ odnos br. zatvorenika na 1 p.p. ■ pravosudni policajci ■ zatvorenici

Uzimajući u obzir razdoblje od nekoliko prethodnih godina primjetan je konstantan porast broja zatvorenika tijekom svih godina. S obzirom da je broj službenika pravosudne policije ostao isti, a broj zatvorenika se povećao, došlo je do povećanja broja odnosa koji iznosi 3,11. Također, potrebno je napomenuti da je tijekom 2008. godine povećan unutarnji ustroj za 283 službenika pravosudne policije te trenutno nedostaje 289 službenika pravosudne policije jer je prema sistematizaciji predviđeno ukupno 1814 službenika.

Napad zatvorenika na službenike

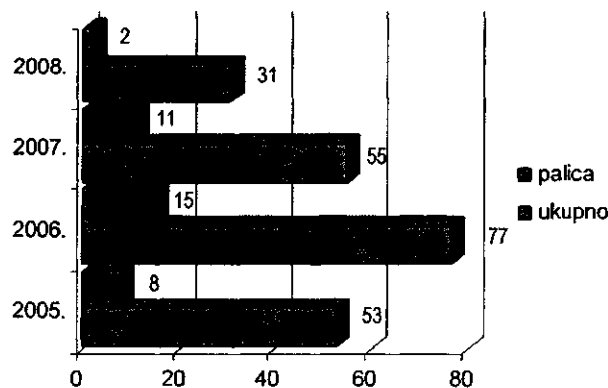

U 2008. godini primjetan je pad broja napada zatvorenika na službenike. U ovoj godini bilo je 7 napada zatvorenika na službenike i u odnosu na prethodne dvije godine ovaj pad iznosi ukupno 36%. Potrebno je napomenuti da prilikom navedenih napada od strane zatvorenika niti jedan službenik nije zadobio nikakve povrede.

Napad na službenike pravosudne policije od strane zatvorenika dogodio se u slijedećim kaznionicama i zatvorima:

1. Zatvorska bolnica – 1
2. Zatvor u Puli – 1
3. Zatvor u Sisku – 1
4. Zatvor u Splitu – 1
5. Zatvor u Šibeniku – 1
6. Zatvor u Zadru – 1
7. Zatvor u Zagrebu - 1

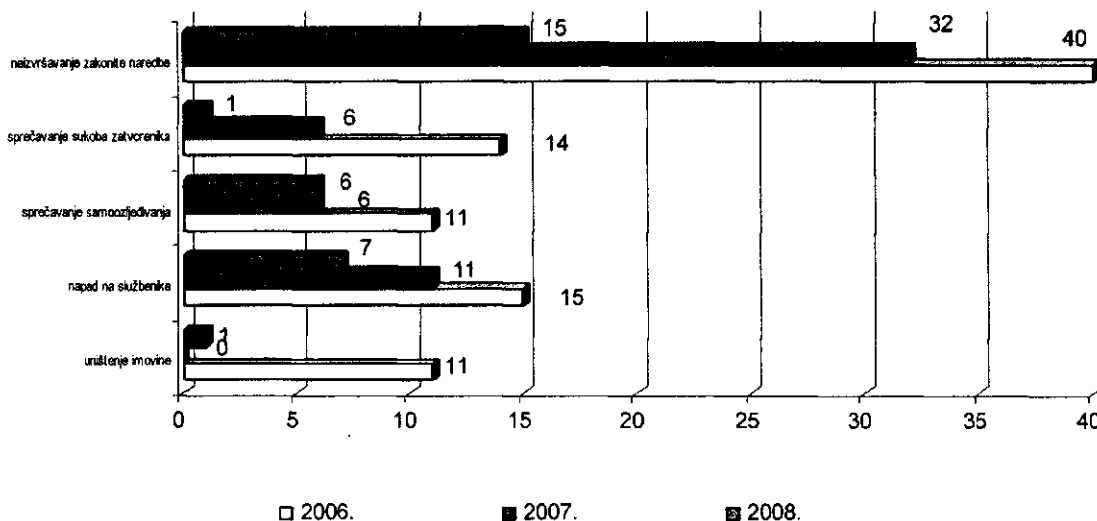
Primjena sredstava prisile

Iako je u promatranom razdoblju od prethodne 4 godine primjetan porast zatvorenika, razvidno je smanjenje primjene sredstava prisile. Ukupan broj uporabe navedenih sredstava iznosi 31, od čega je u 29 slučajeva primijenjeno najblaže sredstvo prisile – zahvati za privođenje i tehnike obrane i u 2 slučaja je uporabljena palica. U korist smanjenja uporabe sredstava prisile mogu se navesti i stalne edukacije službenika, od kojih je zadnja „Komunikacija i ovladavanje agresijom“.

Od ukupnog broja primijenjenih sredstava prisile 29 puta su ova sredstva uporabljena u skladu za zakonskim propisima, dok su 2 puta došlo do prekoračenja ovlasti i to u Kaznionici u Požegi i Zatoru u Puli.

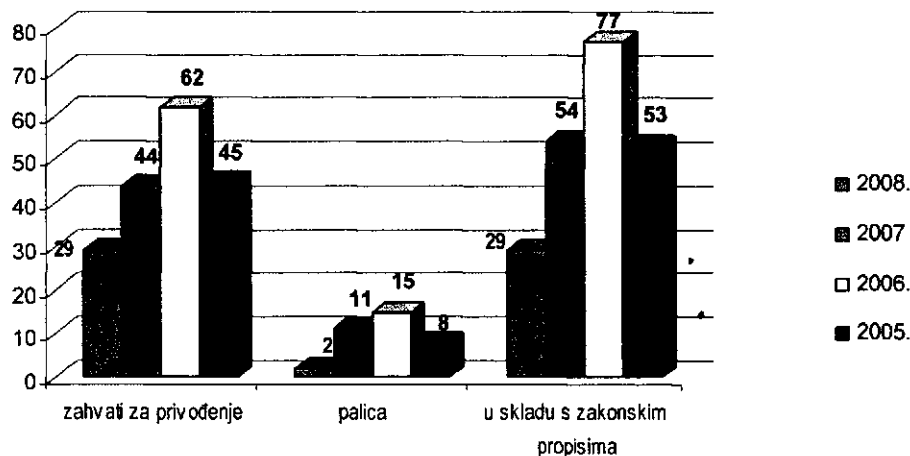
Razlozi primjene sredstava prisile

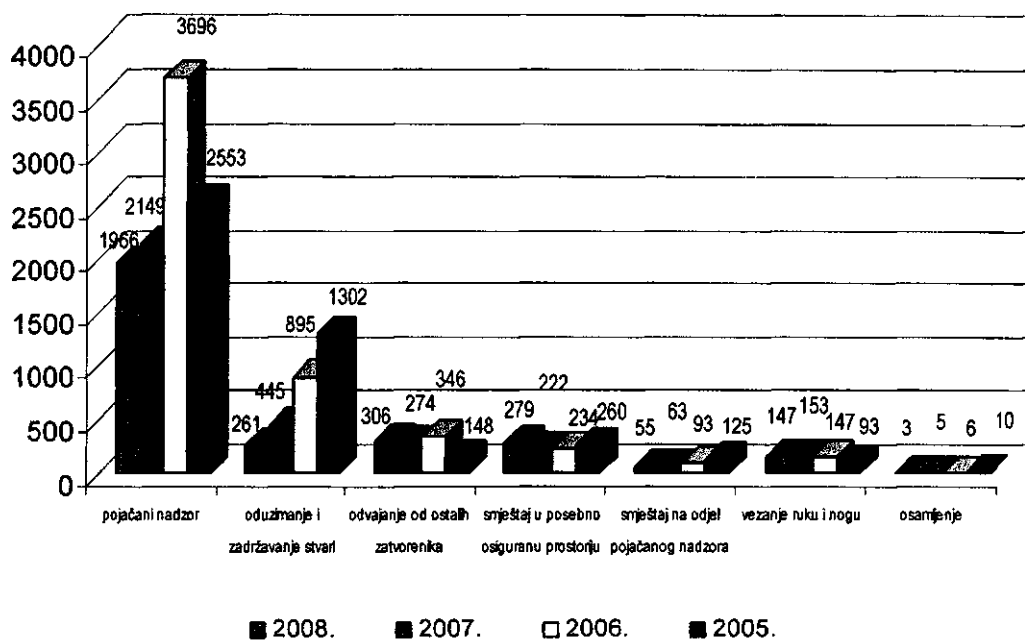
Sredstva prisile u 2008. godini uporabljena su zbog sljedećih razloga:

1. neizvršavanje zakonite naredbe – 15 slučajeva
2. sprječavanje sukoba zatvorenika – 1 slučaj
3. sprječavanje samoozljeđivanja – 6 slučajeva
4. napad na službenike – 7 slučajeva
5. uništavanje imovine – 1 slučaj

Primjena sredstava prisile u skladu s zakonskim propisima

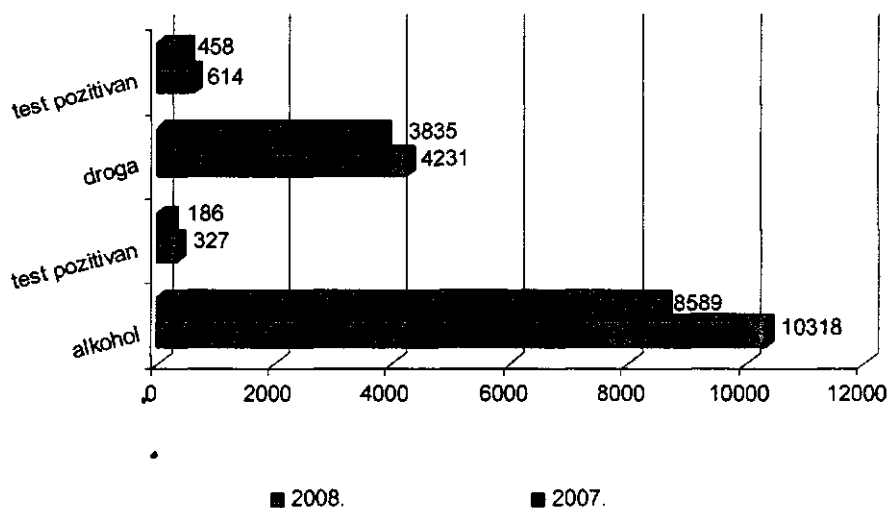
Primjena posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti

U 2008. godini primijenjeno je, a sukladno članku 135. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, ukupno 3017 sigurnosnih mjera i to:

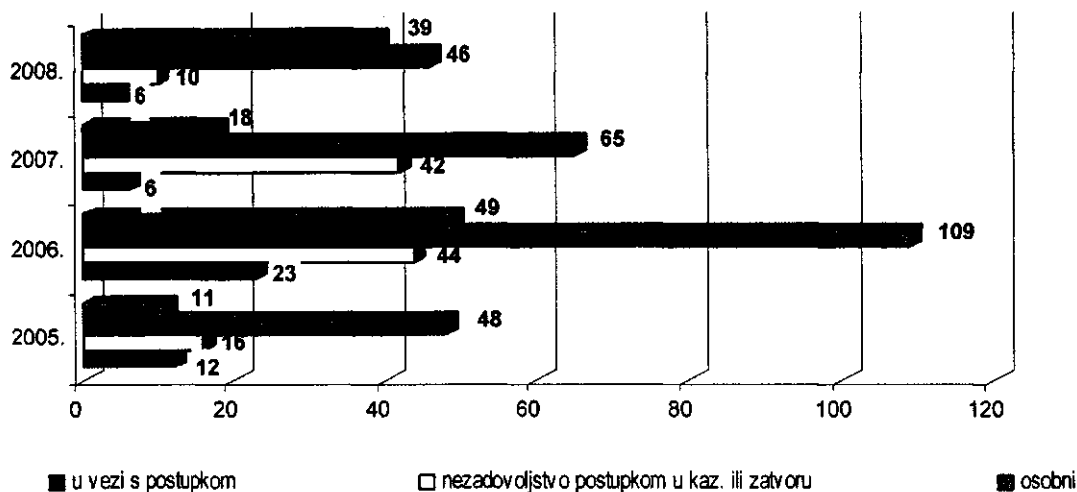
1. pojačani nadzor – 1966
2. oduzimanje i zadržavanje stvari – 261
3. odvajanje od ostalih zatvorenika – 306
4. smještaj u posebno osiguranu prostoriju bez opasnih stvari – 279
5. smještaj na odjel pojačanog nadzora – 55
6. vezanje – 147
7. osamljenje – 3

Testiranja zatvorenika

Tijekom 2008. godine obavljeno je ukupno 14549 testiranja zatvorenika, od čega 10318 testiranja na alkohol i 4231 testiranje na opojna sredstva. Na alkohol je bilo 327 test pozitivnih, dok je na drogu bilo 614 test pozitivnih. Potrebno je napomenuti da je obzirom na porast zatvorenika porastao i broj testiranja te broj pozitivnih zatvorenika na test u odnosu na 2007. godinu.

Samoozljeđivanja zatvorenika

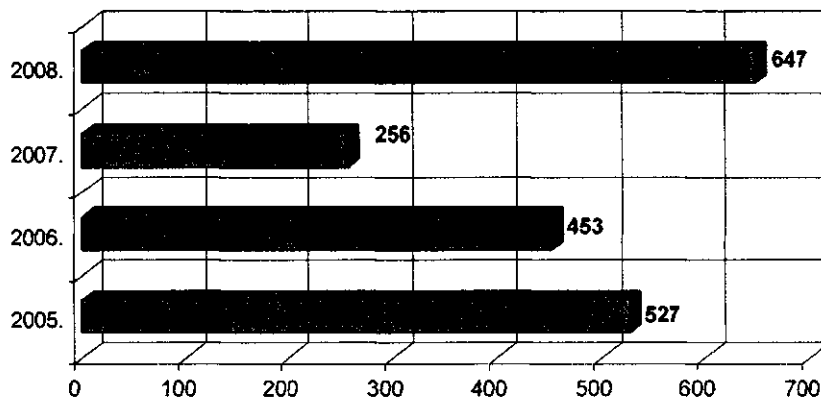

U 2008. godini zatvorenici su počinili ukupno 101 samoozljeđivanje i to zbog sljedećih razloga:

1. u vezi s postupkom – 6 zatvorenika
2. nezadovoljstvo postupkom u kaznionici ili zatvoru – 10 zatvorenika
3. osobni razlozi – 46 zatvorenika
4. ostalo – 39 zatvorenika

U odnosu na prethodne godine razvidno je smanjenje broja samoozljeđivanja, odnosno broj samoozljeđivanja može se usporediti s 2005. godinom kada je broj zatvorenika iznosio 3485, odnosno 26% manje nego na dan 31.12.2008. godine.

Odbijanje zatvorske hrane

U 2008. godini zabilježen je porast odbijanja zatvorske hrane u odnosu na 2007. godinu. Tijekom 2008. godine evidentirano je ukupno 647 odbijanja zatvorske hrane na razini cijelog sustava. Potrebno je napomenuti da zatvorenici kao razloge odbijanja zatvorske hrane navode sporost rješavanja sudskih postupaka i neadekvatan smještaj u kaznionicama i zatvorima, a koje je povezano sa prenapučenošću zatvorskog sustava.

Tijekom 2008. godine u odnosu na prikazane pokazatelje izdvajamo organizirano odbijanje zatvorske hrane većeg broja zatvorenika i to u Kaznionici u Lepoglavi, Kaznionici u Glini i Zatvoru u Zagrebu.

Organizirano odbijanje zatvorske hrane u Kaznionici u Lepoglavi započelo je dana 13. svibnja 2008. godine s odbijanjem uzimanja večere i trajalo do večere 20. svibnja 2008. godine. Tijekom tog razdoblja mijenjao se broj zatvorenika koji su sudjelovali u organiziranom odbijanju zatvorske hrane, od početnih 44 zatvorenika koji su odbili uzeti zatvoreničku hranu kod večere na dan 13. svibnja 2008. godine, do maksimalnog broja od 334 zatvorenika koji su na dan 19. svibnja 2008. godine odbili uzeti zatvoreničku hranu kod doručka.

Kao razlog odbijanja zatvoreničke hrane zatvorenici su naveli nezadovoljstvo kvalitetom zatvoreničke hrane, nezadovoljstvo smještajnim uvjetima tj. prenapučenost u kaznionici, nezadovoljstvo medicinskim tretmanom i zdravstvenom zaštitom te nezadovoljstvo postupanjem službenika pravosudne policije i radom odjela tretmana kaznionice u Lepoglavi.

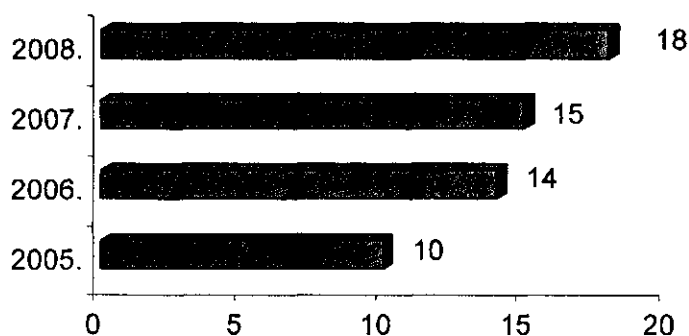
Organizirano odbijanje zatvorske hrane u Kaznionici u Glini započelo je dana 16. srpnja 2008. godine sa odbijanjem uzimanja doručka, i trajalo do večere 17. srpnja 2008. godine, u kojem razdoblju je zatvoreničku hranu odbijalo 196 zatvorenika.

Kao razlog odbijanja zatvoreničke hrane zatvorenici su naveli nezadovoljstvo smještajem (nedovoljan broj sanitarnih čvorova, vrućina u sobama, prenapučenost kaznionice), nezadovoljstvo vremenom predviđenim za rekreaciju i nezadovoljstvo medicinskim tretmanom i radom odjela tretmana.

Organizirano odbijanje zatvorske hrane u Zatvoru u Zagrebu započelo je dana 16. svibnja 2008. godine s odbijanjem uzimanja večere, i trajalo do doručka 20. svibnja 2008. godine, u kojem razdoblju se mijenjao broj zatvorenika koji su odbijali zatvorsku hranu. Dana 16. svibnja zatvorsku hranu odbijala su 204 zatvorenika, 17. svibnja 159 zatvorenika, 18. svibnja 165 zatvorenika i 19. svibnja 150 zatvorenika.

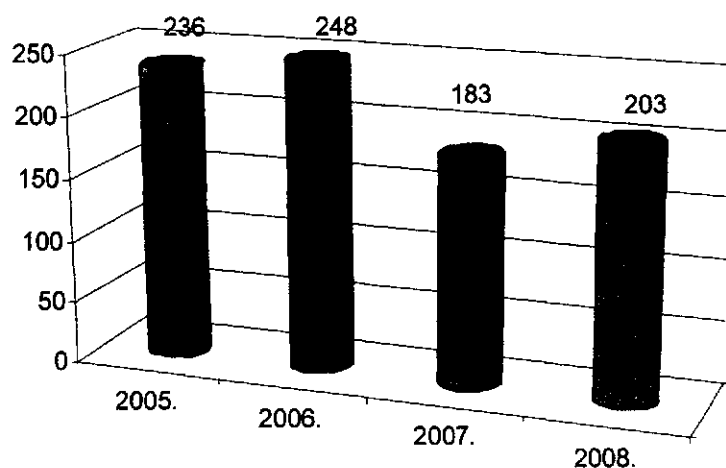
Kao razlog organiziranog odbijanja zatvorske hrane zatvorenici su naveli nezadovoljstvo smještajem koje proizlazi iz prenapučenosti zatvora te solidarnost sa zatvorenicima koji su u to vrijeme organizirano odbijali zatvorsku hranu u Kaznionici u Lepoglavi.

Kaznena djela tijekom izvršavanja kazne zatvora

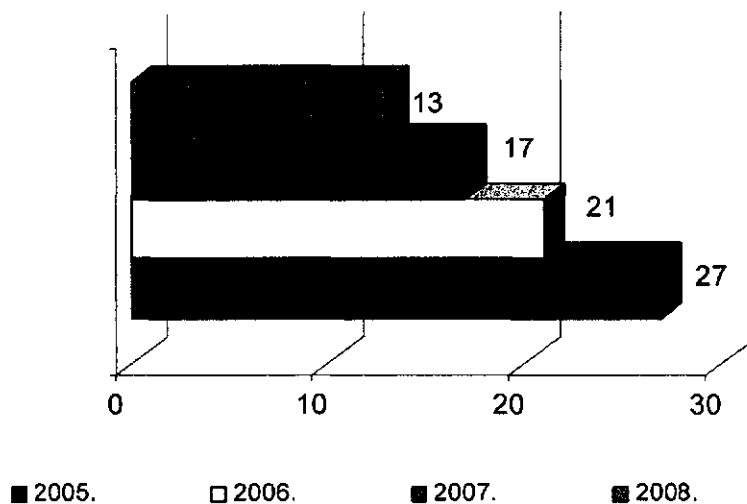
S obzirom na porast broja zatvorenika, vidljivo je da su kaznena djela tijekom izvršavanja kazne zatvora na razini prethodnih godina.

Tjelesni sukobi između zatvorenika

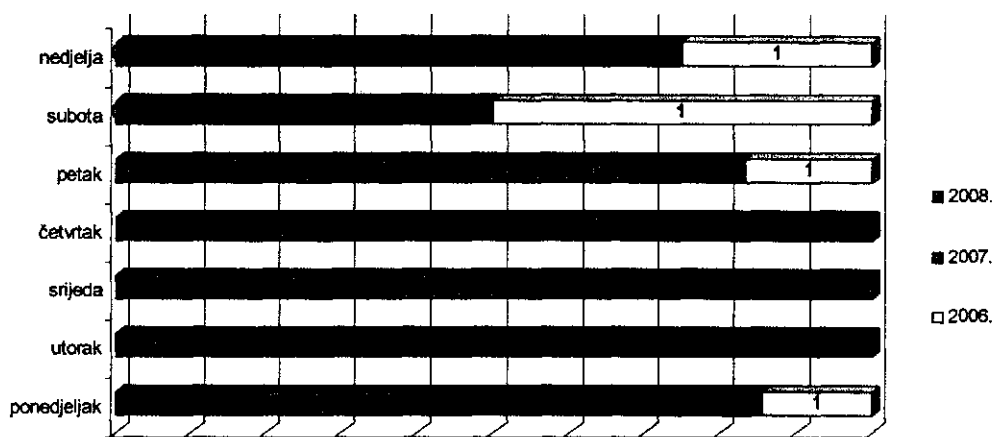
U odnosu na 2007. godinu primjetan je porast broja tjelesnih sukoba između zatvorenika, međutim uzimajući u obzir porast broja zatvorenika tjelesni sukobi između zatvorenika su na razini 2007. godini. Navedeni sukobi su uglavnom bili između dva zatvorenika, dok sukobi između više zatvorenika, čime bi se narušavala sigurnost u kaznionicama i zatvorima, nisu zabilježeni.

Broj pokušaja suicida

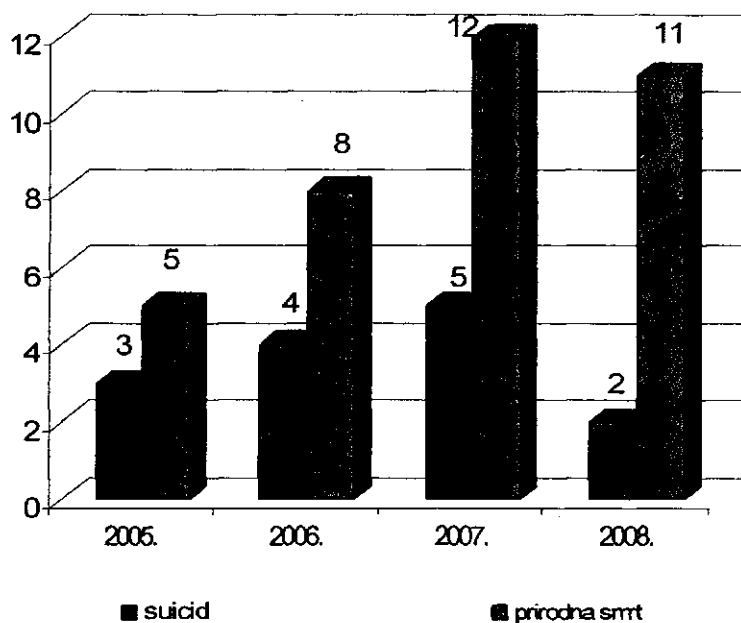
U 2008. godini zabilježen je primjetan pad broja pokušaja suicida zatvorenika u odnosu na prethodne godine, odnosno u prošloj godini je pokušano ukupno 13 suicida.

Pokušaj suicida po danima u tjednu

Također, zanimljivo je napomenuti da se niti jedan pokušaj suicida nije dogodio u subotu i nedjelju, odnosno u dane vikenda. Najveći broj suicida zatvorenici su pokušali napraviti u petak, i to 4 od ukupnog broja pokušaja suicida.

Broj suicida i prirodnih smrti

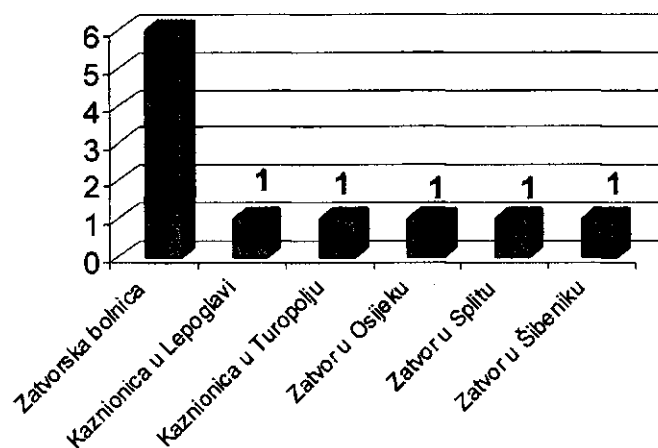
U 2008. godini prirodnom smrću umrlo je 11 zatvorenika, a broj smrti je povezan sa dobnom granicom zatvorenika i teškim zdravstvenim stanjem. Najviše prirodnih smrti u 2008. godini zabilježeno je u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu i to 6. U odnosu na 2007. godinu vidljivo je smanjenje broja prirodnih smrti, dok je broj suicida u istom vremenskom periodu smanjen za 60%.

U promatranom razdoblju zabilježena su dva slučaja suicida i to jedan suicid rezanjem i jedno trovanje medikamentima. Suicid pritvorenika u Zatvoru u Splitu dogodio se dana 13. prosinca 2008. godine. Pritvorenik je izvršio suicid na način da si je nanio više reznih rana po zapešćima i po vratu s oštrim predmetom, a vrlo vjerojatno s izvađenom oštricom iz britvice

za jednokratnu upotrebu. Kao uzrok smrti utvrđeno je iskrvarenje i zračna embolija zbog rezne rane desne strane vrata.

Drugi slučaj suicida odnosi se na pritvorenika koji se liječio u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu a prethodno mu je bila određena mjera pritvora koja se izvršavala u Zatvoru u Puli. Pritvorenik je dana 12. lipnja 2008. godine umro u Kliničkoj bolnici Dubrava gdje je doveden iz Zatvorske bolnice u Zagrebu, nakon zatajenja vitalnih životnih funkcija. Kemijsko-toksikološkom analizom utvrđeno je da je pritvorenik umro zbog akutnog trovanja medikamentima. Pritvorenik je nakon počinjenja kaznenog djela, prije nego što je zaprimljen u Zatvoru u Puli imao pokušaj suicida nakon čega mu je, kao posljedica nanesenih ozljeda, amputirana ruka.

Prirodne smrti

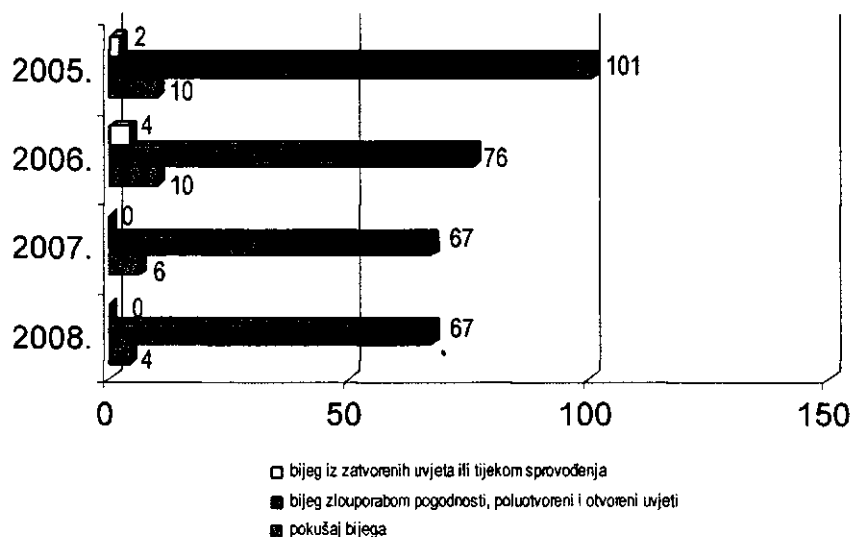

Tijekom 2008. godine prirodne smrti zabilježene su u sljedećim kaznionicama i zatvorima:

1. Zatvorska bolnica – 6
2. Kaznionica u Lepoglavi – 1
3. Kaznionica u Turopolju – 1
4. Zatvor u Osijeku – 1
5. Zatvor u Splitu – 1
6. Zatvor u Šibeniku – 1

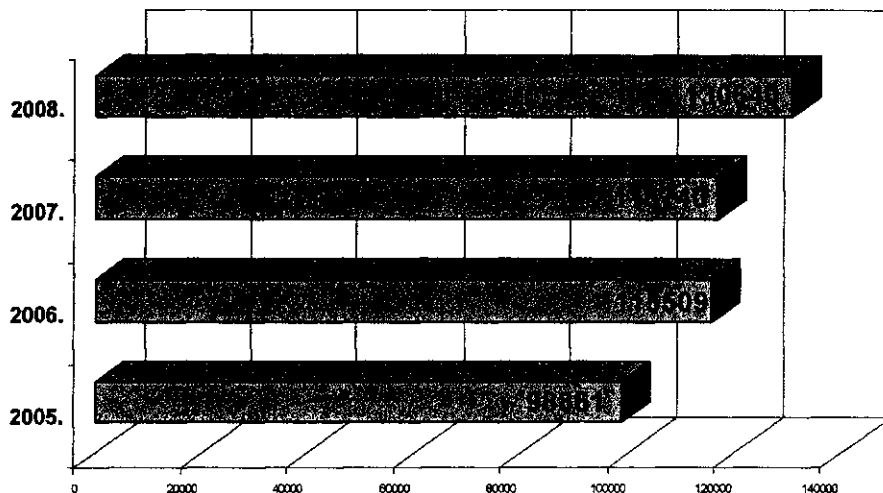
Sukladno navedenom, u 2008. godini zabilježeno je ukupno 13 smrti, i to 11 prirodnih i 2 suicida.

Pokušaj bijega i bijeg zatvorenika

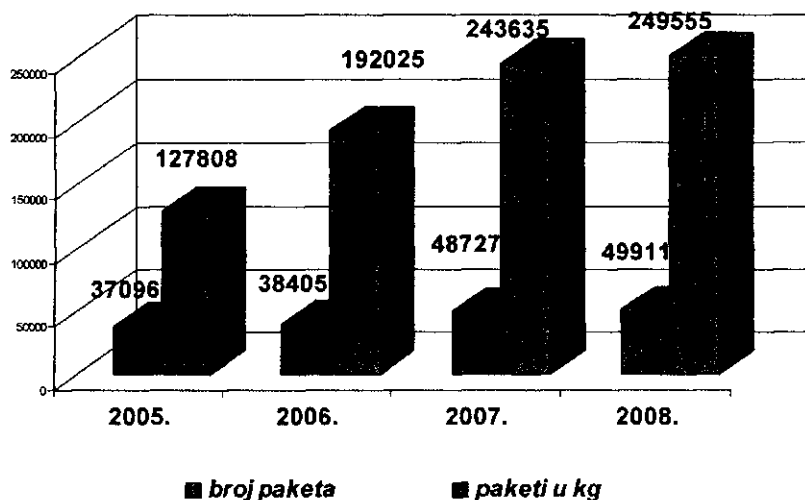
Pokazatelji iz grafikona prikazuju da su podaci iz 2008. godine gotovo identični podacima iz 2007. godine, što znači da nema niti jednog bijega iz zatvorenih uvjeta ili tijekom sprovođenja, broj bjegova zlouporabom pogodnosti iz poluotvorenih i otvorenih uvjeta iznosi 67. Broj pokušaja bijega smanjen je u odnosu na 2007. godinu za 33%, odnosno u 2008. godini pokušana su 4 bijega.

Posjete zatvorenicima

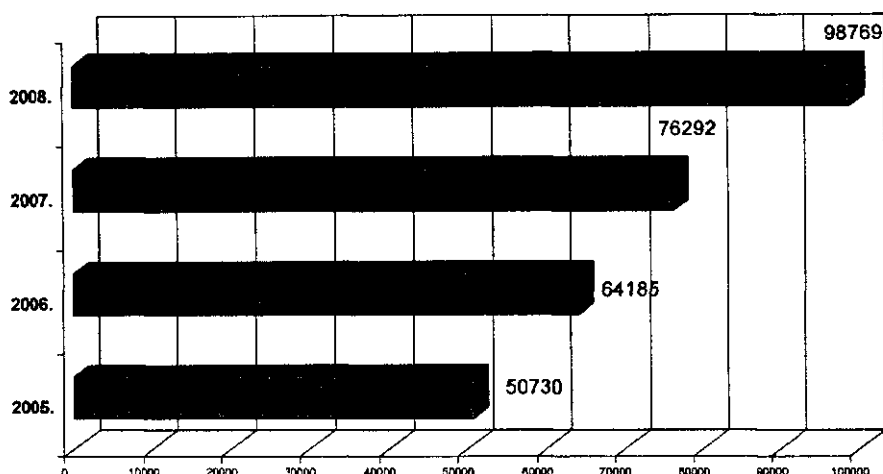
U 2008. godini zabilježen je veliki porast posjeta zatvorenicima u odnosu na 2007. godinu. Porast iznosi 13900 posjeta. Uzrok porastu broja posjeta jest porast broja zatvorenika u odnosu na 2007. godinu. Budući da je broj službenika pravosudne policije neznatno smanjen u odnosu na 2007. godinu, vidljivo je povećanje opsega poslova službenika i ostvarenje prekovremenih sati.

Primljeni paketi

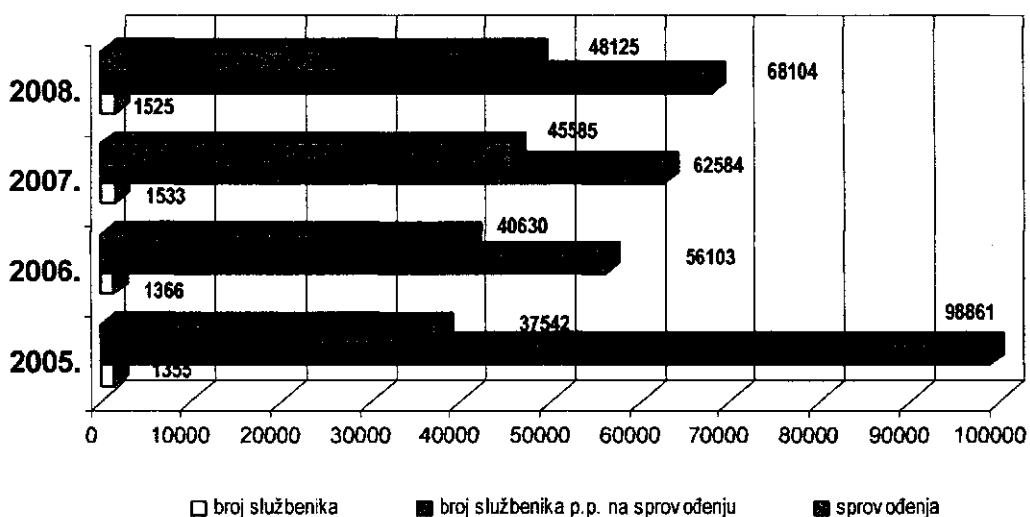
Sukladno povećanju broja zatvorenika povećan je i broj primljenih paketa te u odnosu na 2007. godinu povećanje iznosi 1184 paketa, odnosno 5920 kg.

Prijam pisama

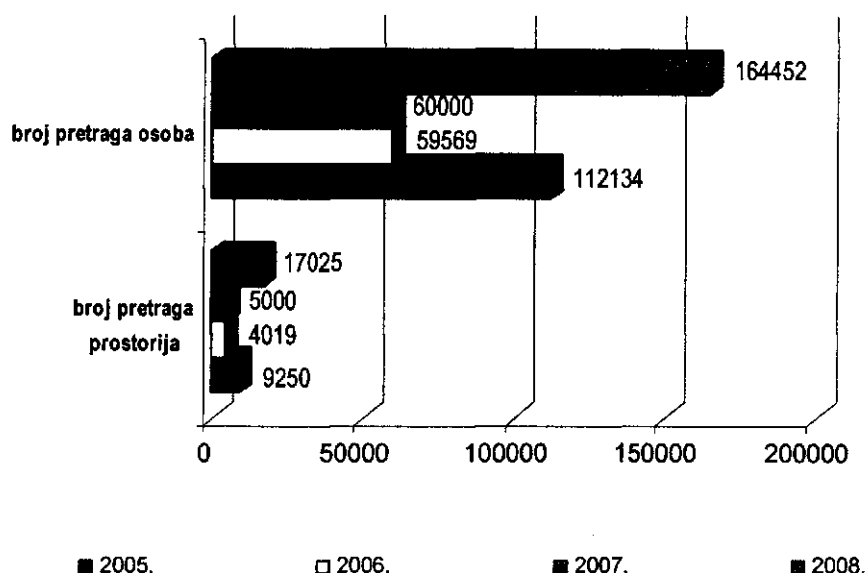
U 2008. godini razvidan je veliki porast prijama pisama zatvorenika. Tijekom 2008. godine primljeno je ukupno 98769 pisama, što u odnosu na 2007. godinu predstavlja povećanje od 23%.

Broj sprovođenja zatvorenika

Sukladno povećanju broja zatvorenika povećava se opseg poslova sprovođenja pa je u 2008. godini obavljeno ukupno 48125 sprovođenja zatvorenika te je na ovim poslovima angažirano 68104 službenika pravosudne policije. Temeljem navedenog, opisani poslovi su u odnosu na 2007. godini porasli za 6,5%.

Pretrage prostorija i osoba

U 2008. godini zabilježen je veliki porast broja pretraga prostorija i osoba u odnosu na prethodne godine. U odnosu na 2007. godinu broj pretraga prostorija porastao je za 340 %, dok je broj pretraga osoba porastao za 274%. Porast broja pretraga prostorija posljedica je boljeg operativnog i preventivnog rada službenika pravosudne policije radi smanjivanja broja incidentnih situacija.

Pronađene nedopuštene stvari i tvari

Pronađene nedopuštene stvari i tvari		2005.	2006.	2007.	2008.
mobitel		94	131	88	75
dijelovi mobitela		51	122		
pila		6	5	3	2
nož i sl.		653	2116	88	74
vrsta i količina droge u gr.	heroin	5,54	20,32	8,83	10,3
	kokain	0	0	302,4	0
	kanabis	1,7	105,47	30,9	52
	ecstasy (kom)	0	0	10	0
	ostalo	2	13,00	150,71	41,7

Tijekom 2008. godine zabilježen je pad pronađenih nedopuštenih stvari i tvari, što ukazuje na smanjenje broja pokušaja unosa navedenih stvari od strane zatvorenika, a što se

može obrazložiti boljim preventivnim radom službenika i postojanja nekoliko Röntgen uređaja koji se, između ostalog, koriste i ako postoji sumnja u unos nedopuštenih stvari i tvari.

U odnosu na 2007. godinu primjećuje se porast pronalazaka dviju vrsta opojnih droga, i to heroína i kanabisa. Obzirom na veliki broj zatvorenika koji su ovisnici, ne radi se o velikom povećanju.

12.2. ZATVORENICI OD POSEBNOG SIGURNOSNOG RIZIKA

Prema obilježjima kaznenog djela, osobnosti zatvorenika, procjeni rizika za bijeg, prethodnoj povezanosti s kriminalnim skupinama, potrebi posebne zaštite te ostalim kriminološkim i penološkim pokazateljima u skupinu posebno rizičnih razvrstano je oko deset zatvorenika.

Takvi zatvorenici u kaznionicama i zatvorima razvrstavaju se na način da mogu biti adekvatno nadzirani, a da se pri tome ne ugrožava njihovo dostojanstvo i dodatno ne opterećuje njihov položaj.

Prilikom obavljanja pojedinih sigurnosnih radnji koje same po sebi predstavljaju sigurnosni rizik, za takve zatvorenike utvrđuje se poseban plan mjera. Prilikom sprovođenja ovih zatvorenika izvan kaznionice, odnosno zatvora obavještava se Ministarstvo unutarnjih poslova te se sprovođenje obavlja uz dodatne mjere sigurnosti. Sve bitne promjene vezane za skupinu posebno rizičnih zatvorenika, kaznionice i zatvori dostavljaju Središnjem uredu.

12.3. OCJENA STANJA SIGURNOSTI

Tijekom 2008. godine zabilježen je daljnji rast sigurnosnih rizika u zatvorskom sustavu. Osnovni razlozi za to jesu značajan porast broja zatvorenika, arhitektonska rješenja objekata za smještaj zatvorenika u kaznionicama i zatvorima i nedostatak odgovarajućih prostora u kojima se obavljaju radnje bitne za provedbu mjera sigurnosti kao što su organizacija posjeta, pregled paketa i osoba, organizacija boravka zatvorenika na svježem zraku i dr. Povećanje broja zatvorenika podrazumijeva i povećan opseg poslova i to u okolnostima spomenutih arhitektonskih nedostataka. Porast broja zatvorenika tijekom 2008. godine, nije u istom omjeru praćen porastom broja službenika pravosudne policije pa je u 2008. godini po jednom službeniku pravosudne policije bilo prisutno 3,11 zatvorenika, za razliku od 2007. godine kada je taj broj iznosio 2,81 zatvorenika, što predstavlja još jedan od sigurnosnih rizika. Nedostatak prostora za obavljanje radnih i terapijskih aktivnosti za zatvorenike te nedostatak stručnog osoblja za provedbu pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora i liječenje zatvorenika bitno negativno utječu na stanje sigurnosti. Nedostatak prostora u kojem borave zatvorenici i smanjena mogućnost razvrstavanja zatvorenika značajno povećavaju deprivaciju kod zatvorenika, negativno psihološko ozračje, tendenciju za bijegom, potrebu za farmakoterapijom i njenom zlouporabom, što sve zajedno predstavlja bitan sigurnosni rizik i potrebu za dodatnim angažiranjem službenika odjela osiguranja.

Ocjena uspješnosti provedbe poslova sigurnosti, koja se ogleda i kroz prikazane statističke pokazatelje, pogotovo u odnosu na iskazane sigurnosne rizike, može se procijeniti kao izuzetno uspješna.

13. IZVJEŠTAJ O REZULTATIMA POSLOVANJA (KONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI)

13.1. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Zbrojni rezultati poslovanja prema Izvještaju o prihodima i rashodima za razdoblje siječanj – prosinac 2008. godine iskazuju sljedeće osnovne karakteristike ostvarenja, i to:

PRIHODI IZ PRORAČUNA ZA FINANCIRANJE	
REDOVNE DJELATNOSTI	501,147.303 kn
PRIHODI OD VLASTITE DJELATNOSTI	43,575.101 kn
OSTALI PRIHODI	5,951.322 kn
<hr/>	
PRIHODI I PRIMICI UKUPNO	550,673.726 kn
RASHODI I IZDACI UKUPNO	545,570.052 kn
<hr/>	
VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA	5,103.674 kn
MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA PRENESENI	30,480.670 kn
MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA ZA POKRIĆE U SLIJEDEĆEM RAZDOBLJU	25,376.743 kn

Manjak prihoda i primitaka za prijenos u sljedeće razdoblje manji je od ukupnih nepodmirenih obveza na dan 31. prosinca 2008. godine za 961.371 kn i to za stanje materijala namijenjenih proizvodnji u zatvorskim radionicama, jer isto u trenutku nabave ne tereti rashode. Ukupne nepodmirene obveze u iznosu od 26,338.114 kn se sastoje od dospjelih nepodmirenih obveza na teret državnog proračuna u iznosu od 11,024.718 kn, nedospjelih nepodmirenih obveza na teret državnog proračuna u iznosu od 8,589.524 kn i ukupnih nepodmirenih obveza na teret vlastite djelatnosti u iznosu od 6,723.872 kn.

Struktura ukupnih prihoda je sljedeća:

- Prihodi iz proračuna.....	91,01%
- Prihodi od vlastite djelatnosti.....	7,91%
- Ostali prihodi i primici.....	1,08%, od čega:
- Prihodi po posebnim propisima	0,32%
- Pomoći iz proračuna.....	0,64%
- Prihodi od prodaje imovine.....	0,10%
- Prihodi od imovine.....	0,01%
- Prihodi od donacija.....	0,01%

Iz danog pregleda je vidljivo da strukturalno dominantno učešće u ukupnim prihodima i primicima, osim prihoda iz proračuna čine prihodi od vlastite djelatnosti.

Osim naplaćenih prihoda od vlastite djelatnosti (43,575.101 kn), kaznionice i zatvori su ostvarili i nenaplaćene, odnosno obračunate prihode u iznosu od (5,976.897 kn), odnosno ukupni prihodi od vlastite djelatnosti iznose 49,551.998 kn. Navedeni prihodi odnose se prvenstveno na prihode ostvarene radom zatvorenika, a manjim dijelom na prihode od prehrane i smještaja.

Ostali prihodi i primici se najvećim dijelom odnose na prihode po posebnim propisima, odnosno na prihode ostvarene od trgovačkog društva „Lipovica“ d.o.o.s temelja obveze sufinanciranja zatvorskog sustava (1,042.500 kn), naplate spornih potraživanja, naplate šteta od zatvorenika, refundacija iz proteklih godina i slično i na tekuće pomoći iz

proračuna, odnosno na poticaje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva poljoprivrednim radionicama kaznionica (3,334.021 kn).

Struktura ukupnih rashoda je sljedeća:

1. Rashodi za zaposlene	66,05%
2. Materijalni rashodi	33,37%
3. Financijski rashodi	0,09%
4. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	0,48%
5. Izdaci za financijsku imovinu	0,01%

Radi cjelovitijeg uvida u financijsko poslovanje kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda, nastavno se daje usporedni prikaz osnovnih financijskih pokazatelja poslovanja u razdoblju od 2003. do 2008. godine.

a) nepodmirene dospjele obveze na teret Državnog proračuna

Nepodmirene dospjele obveze na teret prorač.	2003. g.	2004. g.	2005. g.	2006. g.	2007. g.	2008. g.
Iznos u kn i postoci	19,463.585	12,078.892	15,986.398	11,368.254	15,760.438	11,024.718

b) rezultati poslovanja iskazani po godišnjem obračunu

	2003. godina	2004. godina	2005. godina	2006. godina	2007. godina	2008. godina
Prihodi iz proračuna za zaposlene	258,346.381	272,090.613	282,584.915	297,608.817	329,100.695	377,586.950
Prihodi iz proračuna za tekuće rashode	53,329.493	66,960.000	67,253.058	83,466.952	87,237.286	123,560.353
Prihodi iz proračuna ukupno	311,675.874	339,050.613	349,837.973	381,075.769	416,337.981	501,147.303
Prihodi od vlastite djelatnosti	42,358.941	34,366.447	35,264.428	40,147.586	40,216.439	43,575.101
Ostali prihodi	8,114.382	5,966.233	5,136.311	5,855.286	5,590.225	5,941.322
UKUPNI PRIHODI	362,149.197	379,383.293	390,238.712	427,078.641	462,144.645	550,673.726
UKUPNI RASHODI	372,782.615	378,877.161	396,180.197	422,373.199	470,396.313	545,570.052
Višak prihoda		506.132		4,705.442		5,103.674
Manjak prihoda	10,633.418		5,941.485		8,251.668	
Manjak prihoda preneseni	11,658.693	21,500.988	20,998.888	26,937.247	22,229.002	30,480.670
Manjak prihoda za pokriće u slijedećem razdoblju	22,292.111	20,944.856	26,940.373	22,231.805	30,480.670	25,376.743

13.2. IZVJEŠĆE O UTROŠENIM SREDSTVIMA

Za izvršavanje kaznenopravnih sankcija i mjera, u promatranom razdoblju, utrošeno je kako slijedi:

Vrsta rashoda	ukupni rashodi (u kn)	učešće u ukupnim rashodima (u postocima)
1. Plaće	269,826.760	53,79
2. Ostali rashodi za zaposlene	14,057.273	2,80
3. Doprinosi na plaće	76,478.836	15,25
4. Službena putovanja	1,585.495	0,32
5. Naknade za prijevoz	17,175.419	3,42
6. Stručno usavršavanje	317.608	0,06
7. Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	5,620.553	1,12
8. Materijal i sirovine	37,567.284	7,49
9. Energija	21,267.018	4,24
10. Materijal i dijelovi za tek. i inv. održavanje	4,150.121	0,83
11. Sitni inventar i autogume	1,136.723	0,23
12. Usluge telefona, pošte...	2,523.299	0,50
13. Usluge tek. i invest. održavanja	4,253.068	0,85
14. Usluge promidžbe i informiranja	263.642	0,05
15. Komunalne usluge	13,884.074	2,77
16. Zdravstvene i veterinarske usluge	19,147.192	3,82
17. Intelektualne i osobne usluge	2,517.775	0,50
18. Računalne usluge	583.493	0,12
19. Ostale usluge	513.505	0,10
20. Naknade za rad zatvorenika	6,753.963	1,35
21. Premije osiguranja	561.272	0,11
22. Reprezentacija	240.338	0,05
23. Financijski rashodi	183.738	0,04
24. Ostali nespomenuti rashodi	941.060	0,19
Ukupno:	501,549.509	100

Navedeni rashodi terete sredstva Državnog proračuna sa 98,66%, sredstva vlastite djelatnosti sa 1,08%, a ostale izvore sa 0,26%.

U odnosu na ukupne, prethodno navedene rashode, prosječni trošak po jednom zatvoreniku iznosi 305,13 kn dnevno što je za 4,68% više u odnosu na razdoblje siječanj – prosinac 2007. godine.

Uzimajući u obzir samo direktne troškove zatvorenika, prosječni dnevni trošak po jednom zatvoreniku iznosi 56,89 kn, što je povećanje za 6,70% u odnosu na razdoblje siječanj - prosinac 2007. godine.

Nastavno dajemo prikaz po kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima.

Red. broj	KAZNIONICA, ZATVOR ODNOSNO ODGOJNI ZAVOD	Prosječni dnevni ukupni trošak po 1 zatvoreniku	Indeks u odnosu na prosjek	Prosječni direktni dnevni trošak po 1 zatvoreniku	Indeks u odnosu na prosjek	Odnos:1 zaposlenik na xy zatvorenika
1.	Zatvorska bolnica u Zagrebu	606,16	199	123,46	132	1/1,06
2.	Kaznionica u Glini	289,82	95	50,73	89	1/1,62
3.	Kaznionica u Lepoglavi	322,47	106	59,51	105	1/1,67
4.	Kaznionica u Lipovici-Popovači	261,95	86	55,31	97	1/2,16
5.	Kaznionica u Požezi	498,38	163	69,87	123	1/1,07
6.	Kaznionica u Turopolju	436,08	143	51,88	91	1/1,16
7.	Odgojni zavod Turopolje	783,41	257	101,85	179	1/0,64
8.	Kaznionica u Valturi	441,98	145	51,70	91	1/1,06
9.	Zatvor u Bjelovaru	234,82	77	37,42	66	1/2,06
10.	Zatvor u Dubrovniku	323,79	106	43,83	77	1/1,31
11.	Zatvor u Gospiću	315,54	103	59,63	105	1/1,81
12.	Zatvor u Karlovcu	333,61	109	42,67	75	1/1,55
13.	Zatvor u Osijeku	211,69	69	41,79	73	1/2,38
14.	Zatvor u Požezi	241,08	79	53,98	95	1/1,93
15.	Zatvor u Puli	259,34	85	51,52	91	1/2,08
16.	Zatvor u Rijeci	248,82	82	42,29	74	1/2,06
17.	Zatvor u Sisku	250,38	82	40,32	71	1/1,77
18.	Zatvor u Splitu	234,45	77	49,22	87	1/2,56
19.	Zatvor u Šibeniku	260,28	85	58,22	102	1/2,47
20.	Zatvor u Varaždinu	231,47	76	41,95	74	1/2,38
21.	Zatvor u Zadru	271,07	89	43,55	77	1/1,79
22.	Zatvor u Zagrebu	229,23	75	59,31	104	1/2,44
	UKUPNO	305,13	100	56,89	100	1/1,75

Najveći broj zatvorenika na jednog zaposlenog ima Zatvor u Splitu (1 zaposlenik na 2,56 zatvorenika) dok najmanji broj zatvorenika, odnosno odgajanika ima Odgojni zavod Turopolje (1 zaposlenik na 0,64 odgajanika).

Napominjemo da je iskazani prosječni dnevni trošak po zatvoreniku u kaznionicama u Požezi i Turopolju smanjen za prosječne troškove prehrane koji se odnose na zatvorenike i maloljetnike u Zatvoru u Požezi i Odgojnom zavodu Turopolje, odnosno za isti je iznos povećan prosječni dnevni trošak po zatvoreniku i maloljetniku u Zatvoru u Požezi i Odgojnom zavodu Turopolje. Dnevni trošak po zatvoreniku u Kaznionici u Turopolju smanjen je i za troškove smještaja i sredstava za čišćenje koji se odnose na Odgojni zavod Turopolje, a povećan u Odgojnom zavodu Turopolje. Korigirani su, također, i troškovi prehrane kod korisnika koji su bez naknade preuzeli prehrambene proizvode od drugih korisnika unutar zatvorskog sustava.

Struktura direktnih troškova zatvorenika je slijedeća:

- prehrana	38,14%,	odnosno	21,70 kn
- smještaj	26,88%,	odnosno	15,29 kn
- liječenje	18,26%,	odnosno	10,39 kn

- naknade za rad u režiji	7,12%,	odnosno	4,05 kn
- potrošni materijal	4,21%,	odnosno	2,40 kn
- preprate	3,29%	odnosno	1,87 kn
- slob. aktiv. i izobrazba	1,13%	odnosno	0,64 kn
- ostalo	0,97%,	odnosno	0,55 kn

Nastavno se daje usporedni trošak direktnog prosječnog dnevnog troška po zatvoreniku u razdoblju od 2003. to 2008. godine.

Direktni dnevni prosječni trošak po zatvoreniku	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	% smanjenja/povećanja 2008/2007.	% smanjenja/povećanja 2008/2003.
Prehrana	20,36	19,09	19,56	18,81	18,36	21,70	+ 18,19	+ 6,58
Smještaj	15,32	14,93	15,37	15,04	15,89	15,29	- 3,78	- 0,20
Liječenje	7,65	7,45	7,41	8,55	9,76	10,39	+ 6,45	+ 35,82
Ostalo	8,37	9,11	8,98	9,26	9,31	9,51	+ 2,15	+ 13,62
UKUPNO	51,70	50,58	51,32	51,66	53,32	56,89	+ 6,70	+ 10,04

14. OSVRT NA IZVJEŠĆE PUČKOG PRAVOBRANITELJA O OBILASKU ZATVORSKOG SUSTAVA

U Izvješću o radu pučkog pravobranitelja za 2008. godinu u poglavlju „Osobe lišene slobode“ navedeni su osnovni problemi koje je uočio pučki pravobranitelj tijekom obilazaka kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda. Među problemima dominira problem prenapučenosti kaznionica i zatvora zbog čega se u znatnoj mjeri narušavaju ljudska prava zatvorenika koji se smještaju u takvim uvjetima. Pri tome su navedene neke prostorije (sobe) u kojima je posebno istaknut taj problem – Zatvor u Osijeku i Zatvor u Sisku gdje zatvorenici u dvjema navedenim sobama imaju na raspolaganju po dva kvadratna metra, što predstavlja polovicu prostora zajamčenu zakonom. Isto tako, ističe se problem što u nekoliko zatvora u sobama nema mogućnosti smještaja odgovarajućeg broja kreveta tako da zatvorenici spavaju na madracima koji se nalaze na podu. Pučki pravobranitelj ističe pojačan angažman zatvora i kaznionica na tekućem održavanju prostora u kojima se smještaju zatvorenici, njihovom uređenju kao i preinakama i poboljšanjima na šetnicama, odnosno prostorima namijenjenim za boravak na svježem zraku. Kao poseban problem ističe se nedostatak radnog angažmana zatvorenika u zatvorima, posebice pritvorenika kojima se rijetko omogućava rad u zatvoru ili izvan zatvora. Međutim, prilikom obilazaka zatvora registrirane su znatne aktivnosti nekih zatvora na radu zatvorenika (Zatvor u Bjelovaru, Zatvor u Osijeku, Zatvor u Karlovcu). Kao poseban problem navodi relativno malu radnu angažiranost zatvorenika u Kaznionici u Glini pri čemu posebno apelira na veće radno angažiranje zatvorenika u tiskari. Tijekom obilazaka kaznionica i zatvora te odgojnih zavoda, pučkom pravobranitelju su se prituživali zatvorenici na nemogućnost dobivanja adekvatne zdravstvene zaštite u smislu kvalitete, opsega ili brzine dobivanja potrebne zdravstvene skrbi. Pri tome se posebno ističe problem pružanja odgovarajuće psihijatrijske skrbi, kako svim zatvorenicima tako zatvorenicima kojima je uz kaznu zatvora izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja. Navodi se i problem u ostvarivanju odgovarajuće stomatološke skrbi, posebno u Kaznionici u Glini, što pripisuje nedostatnom broju zatvorskih službenika kao i nedostatnom broju vozila za prijevoz

zatvorenika. Pučki pravobranitelji ističe važnost tretmanske službe i kako ključnu ulogu u uspješnosti izvršavanja kazne zatvora ima izvršavanje pojedinačnog programa kazne zatvora za što su nadležni službenici tretmana. Navodi kako u zatvorima i kaznionicama ne postoji dovoljan broj službenika tretmana što dodatno pojačava negativne učinke prenapučenosti i nedostatka radnih sadržaja na ponašanje zatvorenika. Pri tome ističe pozitivne učinke zapošljavanja službenika tretmana na funkcioniranje zatvora ističući kao primjer Zatvor u Osijeku i Zatvor u Požegi. U završnom dijelu svog izvješća, pučki pravobranitelj posebno analizira problem pritvorenika za koje navodi kako se pritvor prečesto određuje, neopravdano dugo traje pri čemu se pritvorenicima ne osiguravaju dodatni sadržaji koji bi ublažili negativne učinke pritvaranja. Posebno ga zanimaju aktivnosti na uvođenju službe probacije kao i drugih aktivnosti vezanih za smanjenje broja pritvorenika (npr. kućni pritvor).

Uprava za zatvorski sustav analizirala je zapažanja, primjedbe i zaključke pučkog pravobranitelja iznesene u Izvješću o radu za 2008. godinu i dala sljedeće očitovanje:

14.1. PRENAPUČENOST

Tijekom 2008. godine, sukladno financijskim mogućnostima, Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa sustavno je poduzimala mjere za povećanje kapaciteta namijenjenih smještaju zatvorenika a u svrhu smanjenja pojave prenapučenosti u zatvorima i kaznionicama.

Povećanje smještajnih kapaciteta izgradnjom novih objekata ili proširenjem postojećih. Smještajni kapaciteti zatvorskog sustava povećani su u 2008. godini za 89 mjesta:

- Adaptacijom Kaznionice u Glini za 89 zatvorenika,

a krajem 2008. godine započete su prenamjene pojedinih prostora u zatvorima i kaznionicama u svrhu povećanja smještajnih kapaciteta i to:

- Kaznionica u Valturi za 24 zatvorenika
- Zatvor u Varaždinu za 37 zatvorenika
- Zatvor u Zadru za 30 zatvorenika
- Zatvor u Bjelovaru za 22 zatvorenika

Isto tako, tijekom 2008. godine započeta je izgradnja nove zgrade u Kaznionici u Glini namijenjene za smještaj 420 zatvorenika.

U suradnji s Pravosudnom akademijom nastavljena je edukacija sudaca kako bi se u praksi ostvarili uvjeti za izricanje i izvršavanje uvjetnih osuda uz zaštitni nadzor i izricanje osuda rada za opće dobro. Tijekom 2008. godine 774 osobe započele su s izvršavanjem uvjetne osude uz zaštitni nadzor, odnosno osude za rad za opće dobro. Organizirana je i provedena edukacija 45 povjerenika za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro.

Tijekom 2008. godine u tri navrata provedene su analize trajanja i učestalosti izricanja mjere pritvora, kao i zakonske osnove određivanja pritvora. Navedene analize upućivane su predsjedniku Vrhovnog suda RH s ciljem poduzimanja aktivnosti na ubrzavanju pritvorskih postupaka kao i restriktivnijeg određivanja pritvora.

Kako se i u 2008. godini nastavio trend bržeg povećanja broja zatvorenika svih kategorija nego li je bilo povećanje smještajnih kapaciteta izgradnjom novih objekata ili proširenjem postojećih, došlo je do još izraženije prenapučenosti u zatvorskome sustavu, posebice u kaznionicama zatvorenog tipa i zatvorima. Naime, na kraju 2008. godine bilo je ukupno 4734 zatvorenika u zatvorskome sustavu u odnosu na 4290 koliko ih je bilo na kraju

2007. godine, što predstavlja povećanje od 444 zatvorenika. Dakle, u 2008. godini povećani su smještajni kapaciteti za 89 mjesta, ali je ukupan broj zatvorenika povećan za 444 zatvorenika.

14.2. AKTIVNOSTI UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV NA SMANJENJU NEGATIVNIH POSLJEDICA PRENAPUČENOSTI

Valja istaći kako je Uprava za zatvorski sustav tijekom 2008. godine nastavila s provođenjem cijelog niza mjera i aktivnosti koje imaju za cilj ukloniti ili znatnije umanjiti negativne učinke prenapučenosti, tako da je u praktično u svim kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima došlo do povećanja raznovrsnosti tretmanskih sadržaja, kao i broja zatvorenika koji su obuhvaćeni tim aktivnostima. Isto tako, u 2008. godini uveden je niz dodatnih slobodnih aktivnosti u koje se organizirano i individualno uključuju zatvorenici, pritvorenici i odgajnici. Zbog povećanog broja svih kategorija zatvorenika u cijelom zatvorskom sustavu, u iznimnim i pojedinačnim slučajevima dolazi do privremenog i povremenog smještaja manjeg broja zatvorenika u neodgovarajuće uvjete. Zatvorska uprava u svim takvim slučajevima žurno poduzima mjere za uklanjanje uočenih nedostataka: radovima u prostorijama u kojima su smješteni zatvorenici, nabavom odgovarajuće opreme, kao i premještajem zatvorenika u druge, odgovarajuće prostore u istom ili drugom zatvoru, odnosno kaznionici.

Tijekom 2008. godine poduzet je niz aktivnosti na kvalitativnom poboljšanju smještajnih uvjeta – intenzivirano je tekuće održavanje svih prostora u kojima borave i rade zatvorenici tako da se najmanje jedanput godišnje kreće svi prostori, sanirani su i rekonstruirani sanitarni čvorovi u velikoj većini kaznionica i zatvora te su poboljšani uvjeti grijanja. Isto tako, tijekom 2008. godine nastavljena je ubrzana nabava opreme i posteljine koju koriste zatvorenici.

14.3. SMJEŠTAJ ZATVORENIKA U POJEDINAČNE, NEADEKVATNE SOBE

Zbog prirode i dinamike zaprimanja zatvorenika, posebno pritvorenika, zatvori su povremeno prisiljeni zaprimiti nove zatvorenike i smjestiti ih iako su raspoloživi smještajni kapaciteti već popunjeni. Tada se događa smještaj zatvorenika u sobe u kojima pojedini zatvorenik nema krevet nego ga se smješta na improviziranu postelju (madrac). Valja istaći da se to događa povremeno i iznimno te da se u svakom takvom slučaju žurno traži rješenje na način da se zatvorenik premješta u drugu sobu u kojoj ima slobodan krevet, a ukoliko nema slobodnih kreveta u tom zatvoru tada se premješta u drugi zatvor.

Kao što je istaknuto, zatvori se redovito održavaju pri čemu se uklanjaju svi nedostaci u kvaliteti soba i drugih prostora u kojima borave zatvorenici. Ukoliko se utvrdi da se u nekim sobama ne mogu otkloniti uočeni nedostaci te sobe se prenamjenjuju i koriste se za druge svrhe kao što je to učinjeno u 2008. godini npr. u Zatvoru u Varaždinu i Zatvoru u Sisku.

14.4. RADNI ANGAŽMAN ZATVORENIKA

U usporedbi s 2007. godinom, tijekom 2008. godine došlo je do povećanja radne angažiranosti zatvorenika za 8,28%. Ostaje činjenica da je najniža stopa radne angažiranosti kod pritvorenika i kažnjenika i kreće se ispod 10%, dok je radna angažiranost zatvorenika koji

se nalaze na izdržavanju kazne zatvora u kaznionicama u prosjeku 75%, a u zatvorima 39,4%. Najveća stopa radne angažiranosti je kod odgajanika i iznosi 84,07%.

14.5. TRETMAN ZATVORENIKA

Izniman značaj za ukupno funkcioniranje zatvorskog sustava predstavljaju službenici tretmana. U drugoj polovici 2008. godine Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa u Upravi za zatvorski sustav povećan je ustrojeni broj službenika i namještenika za 412 izvršitelja pa tako sada ima sistematizirano 3214 izvršitelja. Valja istaći da je povećan broj sistematiziranih službenika tretmana te ih po novom ustroju ima 409. Većina nedostajućih službenika tretmana popunit će se tijekom tekućeg razdoblja pri čemu će se pri prijemu službenika staviti naglasak na prijem zdravstvenog osoblja i psihologa, suglasno zaključku Hrvatskog sabora povodom Izvješća za 2007. godinu. Dosadašnje napore Uprave za zatvorski sustav na zapošljavanju dodatnih službenika tretmana prepoznao je i pučki pravobranitelj tijekom svojih obilazaka kaznionica i zatvora pri čemu je u nekim zatvorima zapaženo znatno poboljšanje atmosfere među zatvorenicima kao i ukupno funkcioniranje zatvora (Zatvor u Osijeku i Zatvor u Požegi) .

14.6. PRUŽANJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ZATVORENICIMA

Unatoč nedostatku dovoljnog broja službenika zdravstvene struke u zatvorskom sustavu tijekom 2008. godine svim je zatvorenicima pružena odgovarajuća zdravstvena zaštita. O opsegu pružane zdravstvene zaštite u 2008. godini svim kategorijama zatvorenika (zatvorenici, pritvorenici, kažnjenici i odgajanici) kojih je bilo ukupno 17.546, pružana je potrebna zdravstvena zaštita i to od strane liječnika i drugog medicinskog osoblja službenika zatvorskog sustava u sljedećem opsegu :

- 118.432 općih liječničkih pregleda
- 10.452 stomatološka pregleda
- 23.752 psihijatrijska pregleda
- 6.731 laboratorijskih pretraga
- 4.717 drugih pregleda,

a uz to u ustanovama javnog zdravstva zatvorenicima su pružena 14.323 liječnička pregleda, odnosno odgovarajuća liječenja.

Valja istaći da je u 2008. godini obavljeno dva puta više psihijatrijskih pregleda zatvorenika nego li u 2007. godini te da je u izvještajnoj godini bilo preko dvije tisuće više obavljenih stomatoloških pregleda nego u 2007. godini. Tome u svakom slučaju pridonosi činjenica da su tijekom 2008. godine nabavljena vozila za prijevoz zatvorenika, a uz to su sklopljeni dodatni ugovori sa stomatolozima (pa tako i sa stomatologom za Kaznionicu u Glini).

14.7. PRITVORENICI

Pučki pravobranitelj je izviješten o aktivnostima koje je Uprava za zatvorski sustav poduzimala u okviru svojih ovlasti u svrhu ukazivanja na poteškoće u funkcioniranju koje se javljaju zbog relativno dugog trajanja pritvora. Napravljene su tri analize duljine trajanja pritvora, učestalosti određivanja pritvora po pojedinim sudovima s obzirom na vrstu kaznenog djela zbog kojeg je određen pritvor kao i zakonsku osnovu određivanja pritvora (za ožujak, svibanj i studeni 2008. godine) te su upućeni dopisi Predsjedniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske u svrhu poduzimanja mjera za ubrzanje sudskih postupaka i skraćivanja trajanja pritvora. Najnovija analiza pritvora napravljena na 20. ožujka 2009. godine ukazuje da je

došlo do smanjenja učestalosti određivanja pritvora, tako da pritvorenici predstavljaju 26,5% zatvoreničke populacije u usporedbi s 2008. godinom kada se ona kretala iznad 30%. Unatoč tome, znatan je dio pritvorenika koji u pritvoru borave neprekidno preko godinu dana, a neki i preko dvije godine.

U svrhu smanjenja broja pritvorenika kao i skraćivanja trajanja pritvora Uprava za zatvorski sustav ulaže znatne napore u ustrojavanje Probacijske službe u Republici Hrvatskoj kao i osiguranju svih normativnih i provedbenih preduvjeta za uvođenje kućnog pritvora.

15. OSVRT NA IZVJEŠĆE PRAVOBRANITELJICE ZA DJECU O OBILASKU ZATVORSKOG SUSTAVA

Tijekom 2008. godine pravobraniteljica i njezini suradnici su temeljem čl. 13. Zakona o pravobranitelju za djecu (NN/96/03) obavili uvid u potrebnu dokumentaciju i u programe koji se provode sa zatvorenicima, razgovarali s upraviteljima i zatvorenicima, obišli prostore u kojima djeca kontaktiraju s roditeljima u zatvorima, odnosno kaznionicama, na temelju čega su stekli spoznaje o razini primjerenosti prostora u kojima djeca kontaktiraju s roditeljima i o mogućnostima stručne podrške prilikom posjeta djece, a u sklopu obilazaka devet zatvora (Požega, Osijek, Rijeka, Dubrovnik, Split, Šibenik, Zadar, Sisak i Varaždin) i tri kaznionice (Požega, Lepoglava, Valtura) u kojima se nalaze djeca ili u kojima djeca posjećuju roditelje koji su u zatvoru.

Na temelju obilazaka, gore navedeni zatvori i kaznionice dobili su povratne obavijesti, saznanja, opažanja i preporuke Ureda Pravobraniteljice za djecu. Iz zaprimljenih izvješća razvidno je kako su tijekom 2008. godine ostvareni kvalitetni pomaci u odnosu na prethodno razdoblje. U većini zatvora i kaznionica uprave su uložile napor da prostori za kontakte s djecom budu značajno prikladniji i znatno više prilagođeni potrebi ostvarivanja humanih kontakata djeteta s roditeljem u zatvoru, odnosno kaznionici.

U skladu s čl. 117. st. 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (NN broj 190/03-pročišćeni tekst, 76/07 i 27/08), a uvažavajući najviše sigurnosne standarde, prostor ili dio prostora (kutak) za kontakte s djecom opremljen je namještajem prilagođenog djeci poput stola i stolica primjerenih dječjoj dobi, zavjesa u boji, obojanih zidova, prostirke na podu, dječjih radova na zidu, plakata, igračaka, slikovnica, stripova, časopisa za mlade, sredstava za crtanje i igranje (koji se mogu donositi i odnositi iz prostora za kontakte). U tom smislu ostvarena je suradnja s vrtićima, školama i knjižnicama u zajednici što je istodobno bila prilika za podizanje svijesti lokalne zajednice o nediskriminaciji i potrebama djece koja odlaze u zatvor posjetiti svoje roditelje.

Uprave nekih zatvora (Zagreb, Osijek) i nadalje rade na poboljšanju uvjeta u kojima roditelj dolazi s djetetom u posjet na otvorenom i u raznim vremenskim okolnostima čeka u redu za ulazak u zgradu zatvora budući da takvi uvjeti mogu ugroziti zdravlje djeteta.

S obzirom da je pravo kontakta s roditeljem u zatvoru prvenstveno pravo djeteta i da je riječ o posebno ranjivoj skupini djece, sukladno čl. 117. st. 2. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, načini i učestalost susreta i druženja određuju se u najboljem interesu djeteta, pri čemu se vodi računa o djetetovoj dobi, vrsti kaznenog djela roditelja, obiteljskoj situaciji i sposobnostima roditelja za brigu o djetetu unutar obitelji, kao i o pripremljenosti djeteta i roditelja na susret.

Tijekom 2008. održano je nekoliko značajnih stručnih rasprava koje je organizirala Uprava za zatvorski sustav ili su na njima aktivno sudjelovali predstavnici Uprave. U siječnju je organiziran stručni skup na kome su predstavljene Smjernice za inspekciju i monitoring zatvora u čijem su radu sudjelovali eksperti iz Vijeća Europe.

Predstavnici Uprave sudjelovali su aktivno u stručnoj raspravi koju je organizirala pravobraniteljica početkom 2008. u Zagrebu na temu „Prava djece čiji su roditelji u zatvoru“ koja je ovaj problem obuhvatila sa kaznenopravnog, psihološkog i penološkog aspekta. Analiza posjeta je pokazala da broj kontakata opada povezano s blažim uvjetima izdržavanja kazne, korištenjem izlazaka u obitelj te stajalištem roditelja zatvorenika koji ne žele da im djeca dolaze u zatvor ili kaznionicu. Nije nevažan ni materijalni položaj obitelji jer dolazak u posjetu roditelji financiraju sami.

Nakon spomenute rasprave u Zagrebu, Koordinacija za ljudska prava Skupštine Sisačko-moslavačke županije organizirala je raspravu na temu „Prava djece osoba lišenih slobode“ na koji je pored predstavnika centara za socijalnu skrb, odvjetništva, policije, medija i dr. sudjelovao i predstavnik Uprave za zatvorski sustav.

Službenici odjela tretmana u okviru provođenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora u dijelu kontakata s vanjskim svijetom, održavanja i poboljšavanja kontakata s obitelji i priprema poslijepenalnog prihvata, provode savjetodavni rada sa zatvorenicima, pa i zatvorenicima koji su roditelji maloljetne djece. Kontakti službenika s članovima obitelji ostvaruju se putem telefona ili razgovorom i neposrednim kontaktom za vrijeme posjeta. U slučajevima kad se radi o značajnije poremećenim odnosima ili se kod djece zamjećuju određene poteškoće, tu službenici tretmana interveniraju posredno preporukom da se u obitelj ili u rad s djetetom uključi nadležni centar za socijalnu skrb, psiholog u vrtiću ili školi ili da se obitelj javi u savjetovalište.

Kaznionica u Požegi - Odjel tretmana zatvorenica u svom sastavu ima Odjel za roditelje jedinstven u penalnom sustavu Hrvatske, formiran 1985. godine. Na ovom odjelu borave 6 tjedana prije i nakon poroda roditelje zatvorenice i odgajanje zajedno s djetetom do njegove treće godine života ili do otpusta kad se radi o kraćoj kazni. Ovisno o želji majke dijete se može uključiti u lokalnu predškolsku ustanovu, a centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu majke nadzire razvoj i dobrobit djeteta. Tijekom 2008. u ovome odjelu su boravile 4 roditelje sa svojom djecom.

Zatvorski sustav unatoč problemima nedostatka prostora, opreme i stručnjaka, a u suradnji s pravobraniteljicom, nastoji organizirati postojeće resurse na način kojim se pokriva područje kontakata roditelja i djece u kaznionicama i zatvorima na najbolji mogući način u postojećim okolnostima. Zatvorska uprava u pravobraniteljici za djecu vidi partnera za promicanje prava djece i roditelja na kontakte u skladu sa Zakonom o izvršavanju kazne zatvora čl. 117. te poticanje tih kontakata u prikladnom i sigurnom okruženju dajući prednost posjetama djece uređivanjem posebnog prostora za ove posjete i savjetodavnim radom sa zatvorenicima roditeljima, osobito kad se radi o osuđenima za kaznena djela iz domene obiteljskog nasilja i kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa te u drugim slučajevima kad se takav rad predviđa programom izvršavanja kazne zatvora. Nadalje, kad god je moguće, prilikom premještanja zatvorenika vodi se računa o mogućnostima kontakata s obitelji, osobito kad se radi o roditeljima maloljetne djece.

16. IZVRŠAVANJE ALTERNATIVNIH SANKCIJA

16.1. AKTIVNOSTI NA IZVRŠAVANJU KAZNENOPRAVNIH SANKCIJA ZAŠTITNOG NADZORA I RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

Izvršavanje kaznenopravnih sankcija uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom (ZN) i zamjene kazne zatvora do šest mjeseci radom za opće dobro na slobodi (ROD) u nadležnosti je Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, na temelju članka 54. i 70. Kaznenog zakona. Izvršavanje ovih sankcija je propisano Zakonom o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi i provedbenim propisima donesenim na temelju toga Zakona.

Izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi provode povjerenici. Povjerenici za provedbu zaštitnog nadzora i rada za opće dobro, sukladno zakonskim propisima, državni su službenici Ministarstva pravosuđa, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, te članovi Hrvatske udruge socijalnih radnika i Hrvatske udruge socijalnih pedagoga, s kojima je Ministarstvo pravosuđa sklopilo sporazum o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi. Poslovi izvršavanja zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi povjerenici obavljaju na temelju ugovora o djelu.

Zbog stalnog porasta broja presuda kojima su izrečene alternativne sankcije na području cijele države, bilo je nužno educirati nove povjerenike kroz dva seminara.

Poslove izvršavanja zaštitnog nadzora uz uvjetnu osudu i rada za opće dobro na slobodi na području cijele države tijekom 2008. godine obavljao je ukupno 291 osposobljeni povjerenik, u suradnji s općinskim sudovima nadležnima za nadzor sankcije i drugim vladinim te nevladinim organizacijama u lokalnoj/regionalnoj zajednici.

Sve veći broj presuda koje se izriču i izvršavaju i sve šira iskustva u radu svakodnevno otvaraju nova organizacijska i stručna pitanja, poteškoće i dileme. Imajući u vidu potrebu unaprjeđivanja stručne kompetencije povjerenika vezano uz posebnosti izvršavanja alternativnih sankcija te sažimanja dosadašnjih iskustava povjerenika uz strukturiranje smjernica za daljnji rad, održali su seminari radi dodatne izobrazbe već imenovanih povjerenika.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav usmjerava, koordinira i nadzire rad povjerenika, pravnih osoba i drugih sudionika na izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi, obavlja stručni nadzor i usmjerava rad povjerenika, surađuje s pravnim osobama u kojima se izvršava rad za opće dobro, surađuje s nadležnim sudovima, kao i sa državnim tijelima i nevladinim udrugama uključenim u izvršavanje ovih sankcija.

Na dan 31. prosinca 2008. godine 453 osuđenika je bilo pod zaštitnim nadzorom uz uvjetnu osudu i 347 osuđenika na izvršavanju rada za opće dobro na slobodi, što čini ukupno 900 osuđenika.

Zaštitni nadzor uz uvjetnu osudu

- zaprimljeni predmeti u razdoblju od 2002. do kraja 2008. godine

Godina	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Zaprimljeni predmeti	52	81	90	158	252	180	244

- izvršeni predmeti u razdoblju od 2002. do kraja 2008. godine

Godina	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Zaprimljeni predmeti	9	14	30	54	88	92	115

Kod zaštitnog nadzora uz uvjetnu osudu rok kušnje je od 1 do 5 godina, koliko u pravilu i traje zaštitni nadzor, što ima za posljedicu potrebu angažiranja većeg broja povjerenika kroz dulje vremensko razdoblje.

Rad za opće dobro na slobodi se izriče u trajanju od 10 do 60 radnih dana, a rok za izvršenje je 1 mjesec do 1 godine, od dana započinjanja rada. Od 2002. godine broj predmeta rada za opće dobro na slobodi zaprimljenih na izvršavanje u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav progresivno raste. Bilo bi dobro da se rad za opće dobro izriče i primjenjuje češće, kako zbog prekapacitiranosti zatvorskog sustava, tako i zbog smanjenja troškova izvršavanja.

Rad za opće dobro na slobodi

- zaprimljeni predmeti u razdoblju od 2002. do kraja 2008. godine

Godina	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Zaprimljeni predmeti	16	41	75	100	284	446	530

- izvršeni predmeti u razdoblju od 2002. do kraja 2008. godine

Godina	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Zaprimljeni predmeti	2	3	13	26	59	164	215

Tijekom 2008. godine sklopljen je ugovor sa šezdeset i devet novih pravnih osoba, tako da se ova alternativna sankcija izvršava u 180 pravnih osoba. Rad za opće dobro na slobodi izvršava se u ustanovama i drugim pravnim osobama čija je djelatnost humanitarna, ekološka, komunalna, odnosno od koristi za društvenu zajednicu - rad za opće dobro je besplatan i ne služi postizanju dobiti. Izvršava se temeljem pravomoćne sudske presude, prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika.

Pregled sklopljenih ugovora o zajedničkom interesu o izvršavanju rada za opće dobro

Godine	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ukupno
Broj ugovora	4	2	9	5	43	48	69	180

16.2. POPIS PRAVNIH OSOBA U KOJIMA SE IZVRŠAVA RAD ZA OPĆE DOBRO

	MJESTO	NAZIV PRAVNE OSOBE
1.	ALJMAŠ	DVD ALJMAŠ
2.	ANDRIJAŠEVCI	Općina Andrijaševci
3.	BABINA GREDA	OPĆINA BABINA GREDA
4.	BEDNJA	OPĆINA BEDNJA
5.	BENKOVAC	Vodovod i odvodnja d.o.o.
6.	BIOGRAD	Specijalna bolnica za ortopediju
7.	BOŠNJACI	OPĆINA BOŠNJACI
8.	BUJE	HCK-Gradsko društvo Crvenog križa Buje
9.	BUZET	PARK d.o.o.
10.		ISTARSKI VODOVOD d.o.o
11.	CERNA	OPĆINA CERNA
12.	CEROVLJE	Župni ured Cerovlje
13.	CRIKVENICA	MURVICA d.o.o., Gradsko komunalno trgovačko društvo
14.	CRES	Eko Centar Caput Insulae
15.	ČAKOVEC	Gradsko komunalno poduzeće Čakom d.o.o.
16.		Dom za starije i nemoćne Čakovec
17.	ČAZMA	Komunalije d.o.o.
18.	DARDA	OPĆINA DARDA
19.	DESINIĆ	Dom za psihički bolesne odrasle osobe Bidružica
20.	DONJA STUBICA	HCK - GD CRVENOG KRIŽA DONJA STUBICA
21.	DONJI MIHOLJAC	Dom za starije i nemoćne osobe-Moj dom Majdenić
22.		Društvo invalida Donji Miholjac
23.	DRENOVCI	DRENOVCI d.o.o. za komunalnedjelatnosti
24.	DUBROVNIK	Centar za radnu terapiju osoba s oštećenjem u duševnom ili tjelesnom razvoju
25.		Opća bolnica Dubrovnik
26.		Dom za starije i nemoćne osobe Dubrovnik
27.		Dom za starije i nemoćne osobe "Domus Christi"
28.	DUGA RESA	Komunalno Duga Resa d.d.za komunalne djelatnosti
29.	DUGO SELO	Centar za radnu terapiju i rehabilitaciju Stančić
30.	ĐAKOVO	CARITAS BISKUPIJE ĐAKOVO
31.		Dom za starije i nemoćne osobe
32.		HCK - Gradsko društvo CK Đakovo
33.		UNIVERSAL d.o.o. za komunalne djelatnosti
34.		ĐAKOVAČI VODOVOD d.o.o.
35.	ĐURĐEVAC	Komunalije d.o.o Đurđevac
36.	GLINA	Komunalac Glina d.o.o. za komunalne djelatnosti
37.		HCK-Gradsko društvo Crvenog križa
38.	GRADIŠTE	OPĆINA GRADIŠTE
39.		Dom za starije i nemoćne "Svjetlost"
40.	GUNJA	OPĆINA GUNJA
41.	ILOK	Dom za starije i nemoćne osobe Ilok

42.	IVANEC	IVKOM d.d.
43.	IVANIĆ GRAD	Specijalna bolnica za kožne i reumatske bolesti Naftalan
44.		GRAD IVANIĆ-GRAD
45.	JAGODNJAK	OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA, OPĆINA JAGODNJAK
46.	KADUMI	Konjički klub Furia
47.	KANFANAR	Limska draga d.o.o.
48.	KARLOVAC	Zelenilo d.o.o.
49.		DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE SV.ANTUN
50.	KLANJEC	HCK - GD CRVENOG KRIŽA KLANJEC
51.	KNEŽEVI VINOGRADI	OPĆINA KNEŽEVI VINOGRADI
52.	KNIN	Komunalno poduzeće d.o.o.
53.		Dom za starije i nemoćne osobe Knin
54.		CARITAS ŽUPE SV. ANTE KNIN
55.	KOPRIVNICA	Dom za starije i nemoćne osobe
56.	KORENICA	KOMUNALAC d.o.o.
57.	KRAPINA	DOM SVETI NIKOLA, Dom za starije i nemoćne osobe
58.		HCK - GD CRVENOG KRIŽA KRAPINA
59.	KRK	Dom za starije i nemoćne osobe "Mali Krtec"
60.	KUTINA	Komunalni servisi Kutina d.o.o.
61.	METKOVIĆ	Komunalno poduzeće Metković
62.	NAŠICE	HCK Gradsko društvo Crvenog Križa Našice
63.	NOVA GRADIŠKA	OPĆA BOLNICA NOVA GRADIŠKA
64.	NOVI MAROF	NOVOKOM d.o.o.
65.	NOVI VINODOLSKI	Dom za djecu "Braća Mažuranić"
66.		GKTD "Ivanj" d.o.o.
67.	NOVIGRAD	DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE
68.		MUZEJ "LAPIDARIUM"
69.	NOVSKA	HCK GD CK Novska
70.	NUŠTAR	Dom za psihički bolesne odrasle osobe Nuštar
71.	OGULIN	Hrvatski olimpijski centar Bjelolasica
72.		HCK-Gradsko društvo Crvenog križa
73.		Stambeno komunalno gospodarstvo d.o.o.
74.		Dom za starije i nemoćne "Biskup Srećko Badurina"
75.	OMIŠ	Društvo za zaštitu prirode
76.	OSIJEK	HCK Gradsko društvo Crvenog križa
77.		Gradska sveučilišna knjižnica Osijek
78.		CARITAS OSJEČKOG DEKANATA
78.		UNIKOM d.o.o. za komunalno gospodarstvo
79.		Dom zdravlja Osijek
80.	OSIJEK -ČEPIN	UREDOST d.o.o.za komunalne djelatnosti
81.	OTOČAC	HCK Gradsko društvo Crvenog križa Otočac
82.		KOMUNALAC d.o.o.
83.	OZALJ	Centar za rehabilitaciju Ozalj
84.	PAKRAC	HCK - Gradsko društvo CK Pakrac
85.		Komunalac d.o.o.
86.	PAZIN	USLUGA d.o.o.za obavljanje komunalnih djelatnosti
87.		HCK - GD CRVENOG KRIŽA PAZIN
88.	PIROVAC	OPĆINA PIROVAC
89.	PLAŠKI	VEKS d.o.o.
90.	PLETERNICA	Pleternički komunalac d.o.o.
91.	PLOČE	IZVOR PLOČE, javna ustanova za komunalne djelatnosti
92.	POŽEGA	TEKIJIA d.o.o.
93.		HCK - GD CRVENOG KRIŽA POŽEGA
94.	PREGRADA	HCK - GD CRVENOG KRIŽA PREGRADA
95.	PULA	Pula Herculanea d.o.o.za obavljanje komunalnih djelatnosti
96.		UDRUGA INSTITUT
97.		Udruga "Preživjeli"

98.		HCK- GD Crvenog križa Pula
99.		Gradska radionica
100	RAB	Psijhijatrijska bolnica Rab
101	RIJEKA	Dom za psihički bolesne osobe "Turnić"
102		AUTOTROLEJ d.o.o., Rijeka
103		ČISTOČA d.o.o., Rijeka, Dolac 14
104		TD ENERGO d.o.o., Rijeka, Dolac 14
105		KOZALA d.o.o.
106		RIJEKA PROMET d.d.
107		VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o.
108	SAMOBOR	HCK- GD CRVENOG KRIŽA SAMOBOR
109	SISAK	Gradska groblja Viktorovac d.o.o.
110		Opća bolnica "Dr. IVO Pedišić"
111		UDRUGA SLIJEPIH
112		Udruga za terapisko i rekreacijsko jahanje "Kas"
113		Dom za starije i nemoćne osobe Sisak
114		Humanitarno društvo "Sv. Kvirin"
115	SLATINA	Dom za starije i nemoćne osobe "Zdenka"
116		HCK GD SLATINA
117	SLATINE	Dobrovoljno vatrogasno društvo Slatine
118	SLAVONSKI BROD	Komunalac d.o.o.
119		Dom za starije i nemoćne osobe
120	SPLIT	Centar za odgoj i obrazovanje Juraj Bonači
121		Caritas Nadbiskupije Split
122		Centar za odgoj i obrazovanje "S. Raškaj"
123		Dobrovoljno vatrogasno društvo Split
124	SV. PETAR U ŠUMI	OPĆINA SV. PETAR U ŠUMI
125	ŠIBENIK	Dom za starije i nemoćne osobe "Cvjetni dom"
126		OPĆINA BILICE
127		Gradska Knjižnica "Juraj Šišgorić"
128		GRADSKA ČISTOČA d.o.o.
129		Centar za odgoj i obrazovanje "Šubičevac"
130		Caritas Biskupije Šibenik
131		Zelenilo d.o.o.
132	TOUNJ	OPĆINA TOUNJ
133	TRIBUNJ	OPĆINA TRIBUNJ
134	TROGIR	Dom za psihički bolesne odrasle osobe Trogir
135	TRPINJA	OPĆINA TRPINJA,
136	UMAG	Grad Umag
137		6. MAJ d.o.o.
138	VALPOVO	GRADSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA VALPOVO
139		POKRET PRIJATELJA PRIRODE LIJEPA NAŠA, Valpovo
140		DVORAC d.o.o. za komunalne djelatnosti
141	VARAŽDIN	PARKOVI d.d.za komunalne i hortikulturene djelatnosti
142		ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO VARAŽDINSKE ŽUPANIJE
143		DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE VARAŽDIN
144		CARITAS VARAŽDINSKE BISKUPIJE
145	VELIKA	Dom za starije i nemoćne osobe
146	VELIKA GORICA	Centar za djecu, mlade i obitelj
147	VINKOVCI	Udruga distričara i ostalih tjelesnih invalida V-S Županije
148		Dječji dom Sv. Ana
149		Dom za starije i nemoćne osobe Vinkovci
150		HCK - gradsko društvo Crvenog križa Vinkovci
151	VIROVITICA	Komunalno poduzeće "Flora"
152	VIS	Javno komunalno poduzeće GRADINA d.o.o.
153	VODICE	LEČ d.o.o. za bavljanje komunalnih djelatnosti
154	VRBANJA	OPĆINA VRBANJA
155	VUKOVAR	Dom za starije i nemoćne osobe Vukovar

156		Vukovarski institut za mirovna istraživanja i obrazovanje
157		Opća Bolnica Vukovar
158		Udruga "Paloma"
159		Komunalac d. o.o.
160	ZABOK	HCK - GD CRVENOG KRIŽA ZABOK
161		Dom za odrasle osobe Zemunik
162	ZADAR	Caritas Zadar
163		Dom za odrasle osobe Sveti Frane
164		URIHO
165		Udruga "Svi smo protiv"
166		Centar za rehabilitaciju Zagreb
167		Ustanova "Dobri Dom" Grada Zagreba
168		KLINIČKA BOLNICA DUBRAVA
169		Dom za psihički bolesne odrasle osobe Zagreb
170	ZAGREB	Dom za starije i nemoćne osobe Peščenica
171		Hrvatska udruga prijatelja hospicija
172		Vijeće romske nacionalne manjine Grada Zagreba
173		HRVATSKI SAVEZ UDRUGA TJELESNIH INVALIDA
174		HRVATSKE ŠUME d.o.o.
175		ZAGREBAČKI HOLDING d.o.o.
176		Centar za odgoj i obrazovanje Dubrava
177		Udruga za prevenciju ovisnosti i savjetovanje obitelji "Osmijeh"
178	ZAPREŠIĆ	HCK - GD CRVENOG KRIŽA ZAPREŠIĆ
179	ZLATAR	HCK- GD CRVENOG KRIŽA ZLATAR
179	ŽUPANJA	KOMUNALAC d.o.o.
180		HCK - GD CK ŽUPANJA

17. AKTIVNOSTI NA USTROJAVANJU SUSTAVA PROBACIJE

U svibnju 2007. godine Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa u suradnji s Nacionalnom probacijskom službom Ministarstva pravosuđa Velike Britanije započela je realizaciju sedmomjesečnog projekta čiji je cilj pružiti podršku Ministarstvu pravosuđa RH u planiranju razvoja probacijskog sustava u Hrvatskoj, kako bi se unaprijedio sustav izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera osobito u odnosu na procese prilagodbe i približavanja zakonodavstva RH zakonodavstvu EU. Rad u ovom projektu odvija se kroz neposrednu suradnju eksperata iz Velike Britanije i hrvatske radne grupe sastavljene od predstavnika Ministarstva pravosuđa (zatvorskog sustava, sudstva), Ministarstva prosvjete i znanosti i Fakulteta pravnih znanosti. Početne pretpostavke radne skupine o tome koja bi područja budući probacijski sustav obuhvaćao odnosile su se na:

- izvršavanje uvjetne osude uz zaštitni nadzor i rada za opće dobro na slobodi (alternativne sankcije),
- postpenalni prihvat zatvorenika,
- tretman uvjetno otpuštenih zatvorenika,
- probacijski tretman za vrijeme izvršavanja kazne zatvora,
- probacijski tretman za vrijeme izvršavanja mjere pritvora.

Konačni rezultat ovog projekta, koji bi trebao biti prijedlog zakonskog okvira za modernu probacijsku službu temeljen na najboljoj EU praksi, je izrada Akcijskog plana Strategije reforme pravosuđa koji se odnosi na ustrojavanje probacijske službe. Strategija će identificirati ključne ciljeve i vrijednosti nove hrvatske probacijske službe čija će implementacija uključivati: zakonodavstvo, organizacijski razvoj, razvijanje metoda rada s počiniteljima kaznenih djela uključujući procjenu, zapošljavanje, obrazovanje i

osposobljavanje, potrebne tretmanske programe (ovisnost o drogi i alkoholu), društveno koristan rad, selekciju kadra te njihovo osposobljavanje i informacijski sustav. Nakon završetka ovog projekta i usvajanja Strategije uslijedit će pilot faza u kojoj bi postojeći sustav trebao postati učinkovitiji, uz istovremeno razvijanje kapaciteta za budućnost. Očekuje se da će pilot faza trajati do kraja 2009. godine, a početkom 2010. godine Hrvatska bi trebala imati ustrojen probacijski sustav.

Donošenje petogodišnje (2008-2012) Strategije ustrojavanja nacionalne probacijske službe, u prosincu 2007. godine rezultiralo je novim dodatnim aktivnostima Odjela vezanim uz ostvarivanje dva glavna postavljena cilja: izgradnja profesionalne probacijske organizacije i razvoj profesionalne probacijske prakse.

Slijedom navedenog tijekom 2008. godine popunjeno je pet radnih mjesta u Odjelu za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro.

Tijekom cijele 2008. godine radna skupina za izradu Zakona o probaciji, sastavljena od službenika Uprave za zatvorski sustav, predstavnika Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, predstavnika sudstva i državnog odvjetništva, radila je na izradi nacrtu prijedloga Zakona o probaciji, koji je dovršen u studenom 2008. godine.

U sklopu reforme pravosuđa, u travnju 2008. godine, Uprava za zatvorski sustav (Ministarstvo pravosuđa) u suradnji s britanskim ekspertima, započela je s realizacijom SPF projekta (financiranog od strane Britanske vlade) kojemu je svrha podrška ustrojavanju Probacijske službe u Hrvatskoj, čime bi se unaprijedilo funkcioniranje sustava izvršavanja kaznenopravnih sankcija. Ukratko, probacijska služba bavila bi se tretmanom počinitelja kaznenih djela na slobodi, ali pod određenim uvjetima i uz određene obveze nametnute počinitelju. Poslovi probacije obuhvaćali bi sve faze kaznenog procesuiranja, izvršavanje kazne zatvora /komunikacija s lokalnom zajednicom, zbrinjavanje obitelji/, izvršavanje alternativnih sankcija, nadzor nad uvjetno otpuštenim osobama, socijalna reintegracija, provođenje posebnih programa nakon otpusta – ovisnici, nasilnici, seksualni delinkventi).

U okviru navedenog SPF projekta „Transitional Support for the Development of a Probation Service in Croatia“, tijekom 2008. godine službenici Odjela za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi sudjelovali su u realizaciji planiranih aktivnosti vezanih uz:

- razvijanje formata izvješća koje bi koristili suci pri donošenju odluke o određivanju pritvora, standarda i smjernica za izradu takvih izvješća (kroz 2 radionice). Primjena ovog izvješća u na općinskim sudovima u Rijeci, Požegi i Zagrebu, kroz tri mjeseca kako bi se demonstriralo smanjenje pritvora i usvajanje nacionalnog modela za izradu ovakvih izvješća,
- izradu nacionalnih standarda i smjernica za osoblje (povjerenike) koji rade na izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi (kroz 2 radionice na kojima su sudjelovali povjerenici, suci, sveučilišni profesori i državni službenici Ministarstva pravosuđa),
- komparaciju četiri generacije instrumenata za procjenu rizika/potreba počinitelja kaznenih djela koji se primjenjuju u svijetu i odlučivanje o tome koje elemente treba sadržavati hrvatski instrument za procjenu rizika/potreba. Izrada hrvatskog instrumenta, priručnika za njegovu primjenu, te primjena istog u pilot fazi na osuđenima koji su na izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi (kroz tri radionice),

- osposobljavanje službenika Ministarstva pravosuđa za izradu opisa poslova baziranog na kompetencijama i potreba za izobrazbom, te izrada opisa poslova za šest službenika koje se planira zaposliti u okviru ovog projekta i opisa poslova službenika buduće probacijske službe (kroz dvije radionice o upravljanju ljudskim resursima),
- seminare i radionice o poslovnom planiranju i upravljanju projektima za tim koji radi na izvršavanju alternativnih sankcija te seminari i radionice za druge relevantne službenike koji su odgovorni za razvoj nacionalne probacijske službe.

Slijedom navedenog, u razdoblju od 13. do 15. svibnja 2008. godine i potom u razdoblju od 8. do 19. prosinca 2008. godine u organizaciji Uprave za zatvorski sustav održani su seminari na temu „Ljudski potencijali“, a u svrhu učenja i razrade strategije selekcije i prijema novih probacijskih službenika, koji će biti najvažniji raspoloživi potencijal buduće probacijske službe u RH.

Od 26. do 30. svibnja 2008. godine i potom od 10. do 12. rujna 2008. godine pri Pravosudnoj akademiji u Zagrebu realizirani su seminari pod nazivom „Procjena rizika/potreba počinitelja kaznenih djela“. Kako u Hrvatskoj trenutno ne postoji suvremeni instrument procjene rizika/potreba počinitelja kaznenih djela, posebno važna aktivnost ovog projekta konstruiranje je instrumentarija za procjenu rizika/potreba počinitelja kaznenih djela, jer ove procjene mogu koristiti: sud prigodom donošenja odluke o kazni; sudac izvršenja kod donošenja odluka iz svoje nadležnosti; stručne službe kaznionica i zatvora tijekom izvršavanja kazne zatvora, kod donošenja odluka o pogodnostima zatvorenika te Povjerenstvo za uvjetne otpuste kod odlučivanja o uvjetnom otpustu. U većini pravnih sustava koji su ovakav instrument razvili, jednak instrument koristi se za potrebe probacijske i zatvorske službe.

U okviru planiranih aktivnosti ovog Projekta, u razdoblju od 16. do 19. lipnja 2008. godine te 19. i 20. studenoga 2008. godine realizirana su dva seminarina pod nazivom "Nacionalni standardi", na Trgovačkom sudu u Zagrebu i u Zatvoru u Zagrebu. Oba seminarina realizirana su organizaciji Uprave za zatvorski sustav u suradnji sa ekspertima iz područja probacije iz Velike Britanije. Cilj je ovih seminara unaprijediti i ujednačiti izvršavanje alternativnih sankcija radi jačanja povjerenja sudaca i šire javnosti, kako bi više počinitelja moglo izdržavati svoju kaznu u zajednici umjesto u zatvoru.

U okviru planiranih aktivnosti u pogledu institucionalne izgradnje buduće Probacijske službe, u nazočnosti troje službenika Odjela za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi realizirano je studijsko putovanje sudaca i državnih odvjetnika u Ujedinjeno kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, koje financira TAIEK (Ured Europske komisije za tehničku pomoć) koji je zadužen za obuku i usavršavanje državnih službenika u području pravne stečevine EU.

Studijska posjeta Probacijskoj službi UK realizana je u listopadu 2008. godine, i to u dvije grupe – prva grupa od 5. do 11. listopada 2008. godine (suci i državni odvjetnici sa požeškog i riječkog područja) i druga grupa od 19. do 25. listopada 2008. godine (suci i državni odvjetnici sa zagrebačkog područja). U studijski posjet bili su uključeni suci i zamjenici državnih odvjetnika te suci koji su bili angažirani i kao predavači na Pravosudnoj akademiji na temu izricanja i izvršavanja alternativnih sankcija, a koji su prethodno održali radne sastanke s britanskim ekspertima te će biti uključeni u projekt razvoja probacijske službe u RH i pilot projekt koji neposredno slijedi u siječnju 2009. godine.

Krajem 2008. godine pokrenut je pilot projekt korištenja probacijske službe za područje Grada Zagreba, Požege i Rijeke, za pojedine faze kaznenog postupka i segmente prethodno navedenih probacijskih poslova, koji u suradnji sa engleskim ekspertima koordiniraju službenici Odjela za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro kao razvojni tim ustrojavanja probacijske službe u Hrvatskoj, a u koji su uključeni suci, državni odvjetnici, službenici penalnog sustava i sveučilišni profesori. U okviru projekta održane su radionice „Probacija i pritvor“ na Općinskom sudu u Rijeci 15. prosinca 2008. godine, na Općinskom sudu u Požegi 16. prosinca 2008. godine i na Općinskom sudu u Zagrebu 17. prosinca 2008. godine. Cilj je ovih radionica razviti format izvješća koja bi se podnosila sucu prije donošenja odluke o pritvoru ili tijekom preispitivanja potrebe produljivanja pritvora, a kojima bi se predočile provjerene informacije i ocjena počinitelja važne za donošenje takvih odluka.

Tijekom prošle godine Središnji ured Uprave za Zatvorski sustav ostvario je intenzivnu suradnju s Ujedinjenom Kraljevinom Velikom Britanijom i Sjevernom Irskom, a u okviru projekta „Podrška razvoju probacijske službe u RH“, a intenzivna suradnja je nastavljena tijekom 2008. godine.

U tijeku je SPF projekt „Transitional Support for the Development of a Probation Service in Croatia“ koji financira britanska vlada. Svrha projekta je osigurati stručnu pomoć Ministarstvu pravosuđa RH u pilot fazi ustrojavanja Probacijske službe, a u razdoblju između CARDsovog Twining light projekta „Podrška ustrojavanju probacijske službe u RH“ koji je završio u prosincu 2007. godine i očekivanog početka budućeg EU projekta (IPA) krajem 2009. godine. S provođenjem projekta započelo se u svibnju 2008. godine, a aktivnosti u okviru projekta provoditi će se do lipnja 2009. godine.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**AKCIJSKI PLAN
ZA UNAPRJEĐENJE
ZATVORSKOG SUSTAVA
REPUBLIKE HRVATSKE
OD 2009. do 2014. godine**

Zagreb, lipanj 2009.

INFORMACIJA O AKTUALNOM STANJU U ZATVORSKOM SUSTAVU I SVRHA AKCIJSKOG PLANA

U zatvorskom sustavu Republike Hrvatske evidentno je povećanje broja zatvorenika koje nije praćeno odgovarajućim povećanjem smještajnih kapaciteta, što rezultira prenapučenosti kaznionica i zatvora i teškoćama u ispunjavanju hrvatskih i međunarodnih standarda smještaja, zbog čega su učestale tužbe zatvorenika radi naknade štete pred nacionalnim i Međunarodnim sudom za ljudska prava u Strasbourgu.

Ustavni sud Republike Hrvatske je Odlukom broj: U-III-4182/2008 i U-III-678/2009. od 17. ožujka 2009. godine na temelju članka 31. stavak 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske naložio Vladi Republike Hrvatske da u primjerenom roku, ne duljem od pet godina, prilagodi kapacitete Zatvora u Zagrebu potrebama smještaja osoba lišenih slobode.

Pučki pravobranitelj je nakon obilaska kaznionica i zatvora u godišnjem izvješću o radu za 2008. godinu ustvrdio nedostatak smještajnih kapaciteta za zatvorenike i nedostatan broj službenika kao negativne čimbenike koji utječu na ostvarivanje prava zatvorenika. Omjer službenika osiguranja i ostalog stručnog osoblja u odnosu na zatvorenike opada već godinama te njihov aktualni broj nije dovoljan. Opreme je nedovoljno i zastarjela je.

Svrha Akcijskog plana jest definirati neophodne mjere za unaprjeđenje stanja u zatvorskom sustavu i njegovo usklađivanje s europskim standardima. One uključuju:

- povećanje smještajnih uvjeta zatvorenika,
- novo zapošljavanje,
- osuvremenjivanje i nabava neophodne opreme,
- reorganizacija Uprave za zatvorski sustav radi uspostave sustava probacije.

PLAN AKTIVNOSTI

1. Racionalnije korištenje i prenamjena postojećih kapaciteta
2. Izgradnja novih kapaciteta
  - završetak izgradnje novog objekta u Kaznionici u Glini za 420 zatvorenika. Izgradnja zgrade za prijem posjeta, proširenje kapaciteta kuhinje i blagovaonice za zatvorenike i adaptacija zgrade za zdravstveni odjel u Kaznionici u Glini
  - Izgradnja nove Kaznionice i Zatvora u Šibeniku za oko 1.230 zatvorenika na parceli površine oko 1,000.000 m² u vlasništvu Republike Hrvatske, dodijeljeno Ministarstvu pravosuđa radi izgradnje.
  - Izgradnja dogradnje zgrade Zatvora u Zagrebu za 376 zatvorenika
  - Izgradnja dogradnje zgrade Zatvorske bolnice za 106 zatvorenika
3. Novo zapošljavanje, izobrazba i informatičko povezivanje
4. Nabava opreme
5. Jačanje zakonodavnog okvira i uspostava sustava probacije

povećanje smještajnih kapaciteta	Rok	osigurano u državnom proračunu za 2009.	Potrebna sredstva					Ukupno 2010. 2014.
			2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	
prenamjena tavanjskog prostora i prostora arhive Zatvora u Bjelovaru za smještaj 22 zatvorenika	početak 2009.	obavljeno						
prenamjena 2 sobe u Zatvoru u Puli za smještaj 12 zatvorenika	početak 2009.	obavljeno						
uređenje i opremanje objekta MORH-a u K. u Valturi	početak 2009.	obavljeno						
prenamjena prostora Zatvora u Varaždinu	kraj 2010.	2,150.000 kn	4,000.000 kn					4,000.000 kn
Izmještaj Odgojnog zavoda u Požezi	kraj 2011.		500.000 kn	2,000.000 kn				2,500.000 kn
prenamjena prostora Zatvora u Gospiću-Ljubovo	kraj 2011.		500.000 kn	500.000 kn				1,000.000 kn
uređenje i opremanje 1. kata Zatvora u Zadru	kraj 2011.		3,000.000 kn	2,000.000 kn				5,000.000 kn
izgradnja novog objekta Zatvora u Zagrebu**	kraj 2011.	850.000 kn	30,000.000 kn	73,000.000 kn				103,000.000 kn
uređenje i opremanje objekata Major 1 i 4 u K. u Valturi	kraj 2012.		600.000 kn	5,000.000 kn	4,400.000 kn			10,000.000 kn
izgradnja novog objekta i adaptacija postojećeg objekta Zatvorske bolnice	kraj 2013.	100.000 kn	5,000.000 kn	15,000.000 kn	15,000.000 kn	10,000.000 kn		45,000.000 kn
izgradnja novog objekata u K. u Glini (zgrada za smještaj, zgrada za posjete, kuhinja i blagovaonica, zgrada za zdravstveni odjel)	kraj 2013.	19,000.000 kn	34,500.000 kn	5,000.000 kn	15,000.000 kn	12,500.000 kn		67,000.000 kn
izgradnja nove Kaznionice i Zatvora u Šibeniku*	kraj 2014.	100.000 kn	10,000.000 kn	15,000.000 kn	100,000.000 kn	400,000.000 kn	211,000.000 kn	736,000.000 kn
ukupno potrebna sredstva			88,100.000 kn	117,500.000 kn	134,400.000 kn	422,500.000 kn	211,000.000 kn	973,500.000 kn

oprema, naoružanje i sredstav tehničke zaštite	Rok	Osigurano u državnom proračunu za 2009.	Potrebna sredstva					Ukupno 2010-2014
			2010	2011	2012	2013	2014	
RTG uređaj	kraj 2009.	250.000 kn		1.313.000 kn	1.313.000 kn	1.313.000 kn		3.939.000 kn
dugo naoružanje	kraj 2010.		640.000 kn					640.000 kn
službeni psi za detekciju droga	kraj 2010.		250.000 kn					250.000 kn
projektna dokumentacija za video nadzor i sustave ometanja	kraj 2010.		200.000 kn					200.000 kn
program "Komunikacija i ovladavanje agresijom"	kraj 2010.	dodatna sredstva nisu potrebna	nije potrebno osigurati dodatna sredstva					
program "Zatvori kao izvor informacija" u suradnji sa MUP-om i implementacija skladno zakonskih okvira	kraj 2011.	dodatna sredstva nisu potrebna	nije potrebno osigurati dodatna sredstva					
sustav video nadzora za zatvore, kaznionice i odgojne zavode	kraj 2013.	750.000 kn	2.090.000 kn	1.000.000 kn	1.000.000 kn	1.000.000 kn		5.090.000 kn
edukacije službenika	kraj 2013.		300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn		1.200.000 kn
specijalna vozila	kraj 2013.		3.088.000 kn	1.000.000 kn	1.000.000 kn	3.000.000 kn		8.088.000 kn
digitalni mjerači alkohola u krvi	kraj 2013.	50.000 kn		50.000 kn		50.000 kn		100.000 kn
projektiranje i implementacija digitalnog sustava radio veza	kraj 2013.	146.000 kn	2.721.000 kn	2.000.000 kn	2.000.000 kn	1.000.000 kn		7.721.000 kn
uređaji za otkrivanje metala	kraj 2013.		250.000 kn	250.000 kn	250.000 kn	230.000 kn		980.000 kn
uređaji za otkrivanje mobitela	kraj 2013.	60.000 kn	154.000 kn	154.000 kn	154.000 kn	154.000 kn		616.000 kn
uređaji za ometanje GSM mreže	kraj 2013.		1.250.000 kn	1.250.000 kn	1.250.000 kn	1.250.000 kn		5.000.000 kn
endoskopski uređaji	kraj 2013.		400.000 kn	400.000 kn	400.000 kn	400.000 kn		1.600.000 kn
uređaji za detekciju droga na bazi bio sens tehnologije	kraj 2013.		250.000 kn	250.000 kn	250.000 kn	250.000 kn		1.000.000 kn
uređaji za prepoznavanje registarskih oznaka	kraj 2013.		90.000 kn	90.000 kn	90.000 kn	90.000 kn		360.000 kn
umrežavanje sustava video nadzora i radio veza (operativni centar)	kraj 2013.				5.000.000 kn			5.000.000 kn
sredstva potrebna za održavanje tehničkih sredstava i opreme	kraj 2013.		500.000 kn	500.000 kn	500.000 kn	500.000 kn		2.000.000 kn
Ukupno potrebna sredstva			12.183.000 kn	8.557.000 kn	13.507.000 kn	9.537.000 kn		43.784.000 kn

Novo zapošljavanje, izobrazba i informatizacija	Rok	Potrebna sredstva						Ukupno 2010-2014.
		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	
zapošljavanje 200 novih službenika	treći kvartal 2009.	3.060.000 kn						3.060.000 kn
zapošljavanje 100 novih službenika	početak 2010.		12.000.000 kn					12.000.000 kn
zapošljavanje 112 novih službenika	početak 2011.			7.800.000 kn				7.800.000 kn
informatizacija zatvorskog sustava	početak 2012.		5.000.000 kn	5.000.000 kn	5.000.000 kn			15.000.000 kn
edukacije službenika	trajno	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn		1.500.000 kn
posebni tretmanski programi	trajno	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn	300.000 kn		1.500.000 kn
ukupno potrebna sredstva		3.660.000 kn	17.600.000 kn	13.400.000 kn	5.600.000 kn	600.000 kn		40.860.000 kn

USPOSTAVA PROBACIJE** Novo zapošljavanje, izobrazba i informatizacija	Rok	Potrebna sredstva						Ukupno 2010-2014.
		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	
zapošljavanje 70 novih službenika	početak 2010.		11.000.000 kn					11.000.000 kn
zapošljavanje 80 novih službenika	početak 2011.			11.000.000 kn				11.000.000 kn
zapošljavanje 80 novih službenika	početak 2012.				11.000.000 kn			11.000.000 kn
zapošljavanje 80 novih službenika	početak 2013.					11.000.000 kn		11.000.000 kn
edukacije službenika	trajno		155.000 kn	155.000 kn	155.000 kn	155.000 kn		620.000,00 kn
ukupno potrebna sredstva			11.155.000 kn	11.155.000 kn	11.155.000 kn	11.155.000 kn		44.620.000 kn

Jačanje zakonodavnog okvira	Rok	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	Ukupno 2010-2014.
Pravilnik o načinu uporabe sredstava prisile	početak 2009.	donesen u veljači 2009.						
Pravilnik o načinu rada službenika odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima	početak 2009.	donesen u veljači 2009.						
Izmjene i dopune Uredbe o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa radi ustrojavanja Uprave za probaciju	drugo polugodište 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Zakon o probaciji	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Zakon o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u prekršajnom postupku	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Izmjene i dopune Zakona o izvršavanju kazne zatvora	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Uredba o zvanjima, znakovlju, uvjetima stjecanja svanja državnih službenika odjela osiguranja, te o odorama i	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Izmjena i dopuna Pravilnika o osobniku i matici zatvorenika	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Pravilnik o pogodnostima zatvorenika	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Pravilnik o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti državnih službenika odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Poticanje osnivanja neovisnog tijela za nadzor zatvorskog sustava	kraj 2009.	dodatna sredstva nisu potrebna						
Sveukupno potrebna sredstva		3.660.000 kn	129.038.000 kn	150.612.000 kn	184.662.000 kn	443.792.000 kn	211.000.000 kn	1.102.764.000 kn

* dio sredstava planira se osigurati kreditom kod Europske banke za razvoj Vijeća Europe. Iznos potrebnih sredstava u Akcijskom planu veći je od iskazanog prema ovoj banci za vodni i komunalni doprinos i PDV za koji se ne može ostvariti kredit, te za iznos potrebnih ulaganja u poljoprivredne nasade i mehanizaciju namjenjenim radu i strukovnoj izobrazbi zatvorenika

** dio sredstava planira se osigurati kod Europske banke za razvoj Vijeća Europe. Iznos potrebnih sredstava u Akcijskom planu veći je od iskazanog prema ovoj banci za vodni i komunalni doprinos i PDV za koji se ne može ostvariti kredit.

***Uspostavom sustava, zapošljavanjem novih službenika i započinjanjem poslova probacije predviđenih Zakonom o probaciji, postupno će se smanjivati broj povjerenika koji trenutno provode alternativne sankcije. Trenutno se izvršava pkp 1000 predmeta zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi na kojima radi oko 320 povjerenika, što u materijanom smislu iznosi oko 11.000.000.kn godišnje. Uspostavom sustava probacije predviđa se utjecaj istog na smanjenje zatvorske populacije, i to kroz smanjivanje broja pritvorenika za oko 300 godišnje, kroz povećanje broja sankcija i mjera u zajednici, za oko 300 godišnje, te većim brojem uvjetno otpuštenih zatvorenika i duljim trajanjem uvjetnog otpusta, za oko 400 mjesta godišnje.

